

Opdrachtgever
Servatius Ontwikkeling B.V.
Contactpersoon de heer H. Nandrin
CSO Adviesbureau voor Milieu-Onderzoek B.V.
Contactpersonen Drs. A.N. de Keijzer Ing. W. Visser

Quicksan Natuurwetgeving locatie plangebied Castermans I en II, Wolder te Maastricht

Plangebied gelegen binnen kilometerhok X173 - Y316

Opdrachtgever

Servatius Ontwikkeling B.V.
Postbus 1150
6201 BD MAASTRICHT

Contactpersoon

de heer H. Nandrin

CSO Adviesbureau voor Milieu-Onderzoek B.V.

Contactpersonen

Drs. A.N. de Keijzer
Ing. W. Visser

Projectcode

08B215

Rapportnummer

08.RB577

Datum

5 december 2008

Projectleider

Drs. A.N. de Keijzer

Status

Definitief

Opgesteld door

Drs. A.N. de Keijzer
Ecoloog

Paraaf:

Akkoord bevonden door

Ing. J.S.C. Vaessens
Senior Adviseur Ruimte en Milieu

Paraaf:

Inhoudsopgave

blz.

1	Inleiding.....	1
2	Situatie en Wetgeving	2
2.1	Gebiedsbeschrijving	2
2.2	Geplande ingrepen	2
2.3	Flora- en faunawet.....	3
3	Methode.....	4
3.1	Onderzoeksafbakening.....	4
3.2	Methode.....	4
4	Resultaten	5
4.1	Resultaten flora	5
4.2	Resultaten fauna	5
5	Conclusies en Advies	7
5.1	Conclusie.....	7
5.2	Nader onderzoek.....	8
6	Literatuur.....	9

BIJLAGEN

1. Wetgeving
2. Zorgplicht
3. Resultaten quickscan
4. Foto's van het plangebied

KAARTEN

1. Regionale ligging van het plangebied
2. Terreinoverzicht van het plangebied
3. Ligging van het plangebied ten opzichte van de EHS en Natura 2000

1 Inleiding

In verband met de voorgenomen herinrichting heeft CSO in opdracht van Servatius Ontwikkeling B.V. een quickscan Natuurwetgeving uitgevoerd ter plaatse van het plangebied Castermans I en II, Wolder te Maastricht.

Het doel van de quickscan is een inschatting maken of de geplande ontwikkelingen strijdig zijn met de soortenbescherming van de Flora- en faunawet (2005) en de gebiedsbescherming van de Natuurbeschermingswet 1998.

Het resultaat van de quickscan bestaat uit de uitspraak of, en zo ja, welke ontheffingsplichtige soorten (tabel 2 en 3 soorten) aanwezig kunnen zijn in het plangebied. Hierbij wordt in ogenschouw genomen of volgens de verzamelde gegevens kan worden aangenomen dat deze ontheffingsplichtige soorten schade zullen ondervinden van de geplande ingrepen. Voor deze mogelijk, of zeker aanwezige ontheffingsplichtige soorten volgt veelal een advies voor nader onderzoek (volledige veldinventarisatie). Op basis van een nader onderzoek kan een ontheffing worden aangevraagd bij het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

Het resultaat kan ook zijn dat onvoldoende geschikte gegevens voorhanden zijn om het mogelijk voorkomen van bepaalde ontheffingsplichtige soorten te kunnen bepalen (niet voldoende onderzoek uitgevoerd in de omgeving). Ook dan kan het advies zijn om deze ontbrekende gegevens aan te vullen met een nader onderzoek (volledige veldinventarisatie).

Indien geen ontheffingsplichtige soorten te verwachten zijn in het plangebied, of als de aanwezige ontheffingsplichtige soorten geen schade zullen ondervinden van de geplande ingrepen, blijven de algemene beschermende bepalingen van kracht in de zin van de algemene zorgplicht (zie bijlage 2). Daarnaast wordt gekeken of het plangebied een status heeft in het kader van de gebiedsbescherming of dat gebieden met een dergelijke status in de omgeving aanwezig zijn (vogel- en habitatrichtlijngebieden, Natura 2000, beschermde natuurmonumenten). Indien mogelijk effecten van de planontwikkeling op dergelijke beschermde gebieden te verwachten zijn, dienen deze effecten te worden onderzocht in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998.

2 Situatie en Wetgeving

2.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 5.400 m² en bestaat uit twee deelgebieden:

1. Castermans I;
2. Castermans II.

Castermans I bestaat uit de panden Pletzersstraat 5 en 7, Médoclaan 250 en 252 en diverse bijgebouwen en schuren. Globaal bevindt de locatie zich tussen Pletzersstraat, de Heukelommerweg en de holle weg Winterslag. De opstallen bestaan uit een oude boerenhoeve in carré vorm met lintbebouwing langs de Heukelommerweg. Diverse oude schuren vormen onderdeel van het complex, evenals een erf aan de noordoostzijde, bestaande uit ruigte en grasland.

Castermans II bestaat uit de panden Heukelommerweg 1, inclusief schuren, een oude kelder in de tuin en bijgebouwen. Ook dit betreft een oude boerenhoeve met deels oude schuren en opstallen van recentere datum. Verder bestaat het plangebied uit een tuin.

Beide locaties liggen binnen de bebouwde kom van Wolder (Maastricht), een buitenwijk ten zuidwesten van de kern Maastricht. De directe omgeving bestaat uit kleinschalig agrarisch gebied in het mergellandschap van Zuid-Limburg. Op circa 1.000 meter ten het westen van het plangebied loopt het Albertkanaal. In het zuidoosten stroomt de Jeker.

Het plangebied zelf heeft geen status in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (Natura 2000, Vogel- of Habitatrichtlijn en beschermd Natuurmonument). Dergelijke beschermde gebieden zijn wel in de omgeving aanwezig. Op circa 1,5 kilometer afstand ten zuidoosten van het plangebied ligt het Natura 2000-gebied 'Sint Pietersberg & Jekerdal' (gebiednummer 159), wat een aangemeld habitatrichtlijngebied betreft. Naar verwachting zal de planontwikkeling, gezien de afstand en de tussenliggende bebouwing, geen invloed hebben op de natuurwaarden van dit beschermde gebied. Een nader onderzoek hiernaar in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 wordt niet zinvol geacht.

Het plangebied vormt geen onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De quickscan heeft zich derhalve beperkt tot de Flora- en faunawet.

Voor de ligging van het plangebied wordt verwezen naar kaartbijlage 1. Een situatietekening met de resultaten van het veldbezoek zijn weergegeven in kaartbijlage 2. Enkele foto's van het plangebied zijn opgenomen in bijlage 4.

Het plangebied bevindt zich in kilometerhok X173 - Y316 (bron: Natuurloket).

2.2 Geplande ingrepen

Het plan omvat de realisatie van 44 appartementen verdeeld over de beide locaties (Castermans I; 27 woningen, Castermans II; 17 woningen). De locatie Castermans I wordt tevens voorzien van een parkeerkelder. Een gedeelte van de oude carréhoeve in deelgebied Castermans I blijft bestaan. De overige opstallen worden gesloopt en waarna nieuwbouw plaatsvindt.

De voorgenomen ontwikkeling is zodanig dat alle in dit gebied te verwachten planten en dieren zullen worden verstoord, bedreigd en/of uit hun leefgebied worden verjaagd.

2.3 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet voorziet in de bescherming van planten- en diersoorten. De wet bepaalt dat geen schade aan beschermde planten en dieren mag worden toegebracht tenzij daar uitdrukkelijk toestemming voor is verleend (het “nee, tenzij” beginsel). Daarnaast erkent de wet dat alle dieren van onvervangbare waarde zijn en daarom geldt de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen ‘voldoende zorg’ in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en hun leefomgeving. Samengevat kan worden gesteld dat alle vogels, zoogdieren, amfibieën en reptielen en een aantal, meest zeldzame planten, vlinders, libellen, vissen en ongewervelden beschermd zijn. In de praktijk betekent dit dat bepaalde handelingen ten aanzien van dieren en planten slechts onder strikte voorwaarden mogelijk zijn.

De Flora- en faunawet heeft in die zin de nodige consequenties bij ruimtelijke ontwikkelingen. Voor een nadere toelichting op de Flora- en faunawet wordt verwezen naar bijlage 1.

3 Methode

3.1 Onderzoeksafbakening

Omdat het in deze rapportage gaat om een vooronderzoek of quickscan, is geen soortgerichte inventarisatie uitgevoerd. Het onderzoek geeft dus geen volledig inzicht in de aanwezige flora en fauna. Wel is gekeken naar mogelijkheden voor soorten, potentiële leefgebieden en aanwijzingen dat beschermde soorten aanwezig zijn in het plangebied. Het vooronderzoek geeft een indruk van de waarden en mogelijk aanwezige soorten in het plangebied. Dit rapport leent zich niet voor een eventueel noodzakelijke ontheffingsaanvraag.

3.2 Methode

Ten behoeve van de toetsing van de ontwikkelingen aan de Flora- en faunawet, is een literatuuronderzoek uitgevoerd. Hierbij is informatie gebruikt uit verspreidingsatlassen, overige literatuur, indicaties van het Natuurloket en indien beschikbaar van andere onderzoeken. De resultaten van dit onderzoek zijn weergegeven in tabellen (zie bijlage 3).

Tevens is op 17 november 2008 een veldbezoek in het plangebied uitgevoerd, waarbij de terreinkenmerken zijn beoordeeld. Deze beoordeling is gericht op potentieel te verwachten beschermde flora- en faunasoorten. De beoordeling vindt plaats door middel van een algemene veldverkenning en richt zich op de natuurwaarden van het primaire plangebied en de directe omgeving (invloedssfeer van te verrichten werkzaamheden).

Het veldonderzoek is uitgevoerd door drs. A.N. de Keijzer en ing. W. Visser. Hierbij is het gehele plangebied (beide locaties) en directe omgeving doorlopen, zodat alle verschillende terreintypen bezocht zijn.

Het plangebied is bekeken op de mogelijke geschiktheid voor het voorkomen van beschermde flora en fauna. Het bezoek heeft in de namiddag plaatsgevonden en aansluitend is een eerste vleermuis onderzoek uitgevoerd.

Hierbij is met detectoren (Pettersen D200 en DX240) gezocht naar rondvliegende exemplaren. Bij het waarnemen daarvan is gedrag en vliegrichting bepaald en gedetermineerd welke soorten het betreft.

4 Resultaten

4.1 Resultaten flora

Uit informatie verkregen uit de Landelijke Vegetatie Databank blijkt dat geen vegetatieopname binnen het onderhavige kilometerhok zijn geregistreerd.

Binnen het plangebied zijn tijdens het veldbezoek geen wettelijk beschermde plantensoorten conform de Flora- en faunawet aangetroffen.

4.2 Resultaten fauna

Voor de verschillende soortgroepen zijn historische verspreidingsgegevens bestudeerd. Deze verzamelde verspreidingsgegevens hebben veelal betrekking op uurhokniveau, dat wil zeggen op een gebied van 5 x 5 kilometer. Het plangebied beslaat maar een klein deel van dit uurhok en een deel van de in het uurhok aanwezige diersoorten zullen derhalve niet op het plangebied voorkomen (zie bijlage 3 voor een overzicht van de verzamelde gegevens).

De verspreidingsgegevens van **grondgebonden zoogdieren** (Bekker, 2005; Broekhuizen, 1992; Dijkstra, 1998) geven aan dat in de regio van het plangebied deze grondgebonden zoogdieren kunnen worden aangetroffen (zie bijlage 3 voor een volledige opsomming). Het plangebied biedt mogelijkheden als verblijfsbiotoop, foerageergebied of migratieroute voor de meeste van deze soorten. Tijdens de veldinspectie zijn geen aanwijzingen aangetroffen betreffende de aanwezigheid van deze soorten (graafgangen, legers, wissels, en dergelijke). De mogelijk voorkomende soorten zijn veelal algemene soorten (tabel 1 soorten), hiervoor geldt een vrijstelling in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen. Een aantal van de soorten is strikter beschermd, deze zijn: Das (tabel 3 soort), Eekhoorn (tabel 2 soort) en Steenmarter (tabel 2 soort). Het gebied is voor de Eekhoorn niet geschikt vanwege het ontbreken van bosgebied in de directe omgeving. Het gebied is wel geschikt als foerageergebied voor de Das en Steenmarter, waarbij de Steenmarter ook een verblijfplaats kan hebben.

De verspreidingsgegevens van vleermuizen (Limpens, 1997) geven aan dat in de regio van het plangebied vleermuizen kunnen worden aangetroffen. Alle vleermuizen zijn strikt beschermd volgens de Flora- en faunawet (tabel 3 soorten). De voorkomende soorten zijn: Franjestaart, Gewone baardvleermuis, Gewone dwergvleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Grijs grootoorvleermuis, Ingekorven vleermuis, Laatvlieger, Meervleermuis, Rosse vleermuis, Ruige dwergvleermuis, Vale vleermuis en Watervleermuis. Mogelijk zullen deze het plangebied gebruiken als verblijfsgebied, vliegroute en foerageergebied.

In de schuren van beide deelgebieden zijn op diverse plaatsen sporen gevonden in de vorm van uitwerpselen. Het betreft minimaal 2 verschillende grotere vleermuissoorten. Daarnaast zijn in de avonduren Gewone dwergvleermuizen rondvliegend waargenomen in het deelgebied Castermans I. Aangenomen kan worden dat voor minimaal drie vleermuissoorten de plangebieden van belang zijn als verblijfsgebied en mogelijk als vliegroute en foerageergebied. De aanwezige kelders zijn geïnspecteerd en hoewel geschikt als verblijfslocatie, zijn hierin geen sporen van gebruik aangetroffen.

De verspreidingsgegevens van **amfibieën en reptielen** geven aan dat in de regio van het plangebied diverse amfibieënsoorten en reptielen aanwezig zijn (RAVON, 2005). In bijlage 3 wordt een volledige opsomming gegeven. Het betreffen voornamelijk algemene soorten (tabel 1 soorten), waarvoor een vrijstelling geldt in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen. Van de mogelijk voorkomende soorten zijn de Alpenwatersalamander en Levendbarende hagedis (beide tabel 2 soorten), Hazelworm, Muurhagedis, Rugstreeppad en Vroedmeesterpad echter strikter beschermd conform de Flora en faunawet (tabel 3 soorten).

Het plangebied is gezien het ontbreken van permanent watervoerende elementen niet geschikt als verblijfsgebied voor de Alpenwatersalamander en door het ontbreken van bosgebied ook niet geschikt voor de Hazelworm. De Muurhagedis komt niet in dit deel van Maastricht voor (wel op Hoge- en Lage Fronten). Ook voor de overige soorten (Levendbarende hagedis, Rugstreeppad en Vroedmeesterpad) biedt het plangebied nauwelijks mogelijkheden als verblijfsgebied en foerageerlocatie. Interviews met bewoners van de panden geven aan dat deze soorten niet binnen het plangebied zijn aangetroffen. Nader onderzoek naar de aanwezigheid van reptielen en amfibieën wordt dan ook niet noodzakelijk geacht.

De verspreidingsgegevens van **vissen** geven aan dat in deze regio diverse vissoorten aanwezig zijn (RAVON, 2005; Nie, 1997). Vanwege het ontbreken van permanent watervoerende elementen op het plangebied wordt het voorkomen van deze soorten verder uitgesloten.

De verspreidingsgegevens van **libellen**, **dagvlinders** en **overige ongewervelden** geven aan dat beschermde soorten in deze regio aanwezig zijn (Klaas-Douwe, 2002; Bos, 2006; <http://www.naturalis.nl/>; zie tabel 3). Het betreft de volgende vlinders; Bruin dikkopje, Dwergblauwtje, Keizersmantel en Klaverblauwtje. Voor vlinders is in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen vooral het al of niet verdwijnen van een substantieel deel van de waardplanten van belang. Gezien het beperkte oppervlak dat in potentie geschikt is als locatie voor waardplanten binnen het plangebied (ruigtes), zal het verlies hiervan naar verwachting geen effect hebben op de lokale vlinderpopulaties. Nader onderzoek wordt niet noodzakelijk geacht.

Tijdens het veldbezoek zijn diverse **vogelsoorten** en nesten (o.a. van boerenwaluw) in het plangebied waargenomen. Er zijn geen aanwijzingen aangetroffen dat het plangebied vaste standvogels herbergt.

Samenvatting

Van de volgens het literatuuronderzoek in de omgeving voorkomende beschermde soorten biedt het plangebied mogelijk een geschikt verblijfs-, voortplantings- en/of foerageergebied of migratierouten voor de volgende soorten:

- Grondgebonden zoogdieren: Das en Steenmarter,
- Vleermuizen: Franjestaart, Gewone baardvleermuis, Gewone dwergvleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Grijs grootoorvleermuis, Ingekorven vleermuis, Laatvlieger, Meervleermuis, Rosse vleermuis, Ruige dwergvleermuis, Vale vleermuis en Watervleermuis,
- Vlinders: Bruin dikkopje, Dwergblauwtje, Keizersmantel en Klaverblauwtje.

5 Conclusies en advies

5.1 Conclusie

Flora:

Binnen het plangebied zijn geen ontheffingsplichtige plantensoorten geregistreerd of aangetroffen.

Fauna:

Geconcludeerd wordt dat in het plangebied mogelijk beschermde soorten aanwezig zijn. Het gaat om algemeen voorkomende soorten (tabel 1 soorten). Voor de tabel 1 soorten (tabel 1 bijlage 1 AMvB 501) geldt een vrijstelling op de ontheffingsplicht in het geval van ruimtelijke ontwikkelingen, wanneer zorgvuldig te werk wordt gegaan ten aanzien van flora en fauna (conform algemene zorgplicht).

De volgens het literatuuronderzoek in de omgeving van het plangebied voorkomende zwaarder beschermde soorten (tabel 2 en 3 soorten) zijn de volgende soorten:

1. Grondgebonden zoogdieren: Das en Steenmarter,
2. Vleermuizen: Franjestaart, Gewone baardvleermuis, Gewone dwergvleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Grijs grootoorvleermuis, Ingekorven vleermuis, Laatvlieger, Meervleermuis, Rosse vleermuis, Ruige dwergvleermuis, Vale vleermuis en Watervleermuis,
3. Vlinders: Bruin dikkopje, Dwergblauwtje, Keizersmantel en Klaverblauwtje.

Ad. 1 Grondgebonden zoogdieren: Das en Steenmarter

In de directe omgeving zijn beide soorten waargenomen volgens interviews met bewoners van beide locaties.

Het is niet uitgesloten dat de locaties van belang zijn voor deze soorten en dan met name voor de Steenmarter. Het is niet uitgesloten dat deze soort een verblijfslocatie heeft op het plangebied. Voor de Das is dit uitgesloten, hooguit zal deze soort foerageren en dat zal ook na de planontwikkeling mogelijk blijven.

Derhalve wordt nader onderzoek nodig geacht naar het voorkomen van de Steenmarter (tabel 2 soort van de Flora en faunawet) binnen het plangebied.

Ad. 2 Vleermuizen

Het is aangetoond dat het plangebied gebruikt wordt door vleermuizen als verblijfsgebied en mogelijk ook als vliegroute en foerageergebied. De aanwezige bebouwing op het terrein is in potentie geschikt als verblijfplaats (winter, zomer en paarplaats) vanwege de aanwezigheid van holten, spouwmuren, kieren en gaatjes in de gevel en dergelijke. Het verdwijnen van open plaatsen en bebouwing zal mogelijk een negatief effect hebben op de aanwezigheid van deze soorten. Geadviseerd wordt nader onderzoek te laten verrichten naar het gebruik van het plangebied door vleermuizen.

Ad. 3 Vlinders

De volgende vlinders zijn in de omgeving van de het plangebied geregistreerd; Bruin dikkopje, Dwergblauwtje, Keizersmantel en Klaverblauwtje. Gezien de ingrepen (sloop en nieuwbouw) en de beperkte grootte van de beide planlocaties wordt geen effect verwacht op het eventueel voorkomen van een lokale populatie van deze soorten. Nader onderzoek wordt derhalve niet noodzakelijk geacht.

Vogels

Ongetwijfeld zullen binnen de terreingrenzen van het plangebied vogels broeden (in bomen, struiken en in de opstallen), in de opstallen zijn reeds een aantal nesten van de Boerenwaluw aangetroffen. De te verwijderen bomen, struiken en opstallen vergen controle op in gebruik zijnde schuil- en broedplaatsen. Versturende werkzaamheden kunnen bij in gebruik zijnde broedplaatsen alleen buiten het broedseizoen uitgevoerd worden. Een ontheffing hiervoor is niet mogelijk.

5.2 Nader onderzoek

Samenvattend wordt nader onderzoek nodig geacht naar het gebruik van het plangebied met opstallen door de volgende soorten:

1. Grondgebonden zoogdieren: Steenmarter, sporenonderzoek;
2. Vleermuizen: Franjestaart, Gewone baardvleermuis, Gewone dwergvleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Grijze grootoorvleermuis, Ingekorven vleermuis, Laatvlieger, Meervleermuis, Rosse vleermuis, Ruige dwergvleermuis, Vale vleermuis en Watervleermuis;

De te verwijderen bomen, struiken en opstallen vergen controle op in gebruik zijnde schuil- en broedplaatsen door vogels en vleermuizen.

Opgemerkt wordt dat de nadere onderzoeken uitgevoerd dienen te worden gedurende een bepaalde periode en in een daarvoor geschikt jaargetijde, afhankelijk van de soortgroep. Veelal start deze periode in maart/april, bij het missen van deze periode kunnen de resultaten pas een jaar later beschikbaar komen. Over het algemeen kunnen de onderzoeken gecombineerd uitgevoerd worden.

Opgemerkt wordt dat deze quickscan geen inventarisatie is en dus geen inzicht geeft in de daadwerkelijke aanwezigheid en verspreiding van beschermde soorten, zoals de Flora- en faunawet vereist. Wel geeft de quickscan aan welke soorten mogelijk gebruik maken van het plangebied en naar welke soorten nader onderzoek gewenst is.

6 Literatuur

Bergmans, W&A. Zuiderwijk, 1986. *Atlas van de Nederlandse amfibieën en reptielen en hun bedreigingen*, KNNV Uitgeverij, Hoogwoud.

Bekker, D.L., 2005, *Verspreidingsonderzoek muizen en spitsmuizen in 2005*, Rapport van de VZZ, Utrecht.

Bos, F., e.a., 2006, *De dagvlinders van Nederland*, KNNV, Utrecht.

Broekhuizen, S., Hoekstra, N., Laar, V. van, Smeenk, C., Thijssen, J.B.M., 1992, *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Dijkstra, V., 1998, *Belangrijke zoogdiergebieden in Nederland*, Mededeling 37 VZZ, Utrecht.

Klaas-Douwe B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar, e.a., 2002, *De Nederlandse Libellen*, Odonata, KNNV, Utrecht

Limpens, H., K. Mostert, W. Bongers (red.), 1997, *Atlas van de Nederlandse vleermuizen*, KNNV, Utrecht.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004, 501, *Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*, Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, 2004.

Nie, de, H.W. 1997, *Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen*, 2^e herziene druk

RAVON, 2005, Ravon no. 20 p.46-62, *Waarnemingenoverzicht 2004 & 2005*, Ravon, Nijmegen

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002, *Atlas van de Nederlandse broedvogels*, 1998 – 2000. *Nederlandse Fauna 5*, Nationaal Natuurhistorisch Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey Nederland, Leiden

Internetbronnen:

1. <http://www.natuurloket.nl>
2. <http://www.naturalis.nl/>
3. http://home.quicknet.nl/qn/prive/abrtn/sub/stekinfo/stekinfo_main.htm
4. <http://www.soortenregister.nl/>
5. <http://www.minInv.nl/>
6. <http://www.limburg.nl/>

Bijlagen

Bijlage 1: WETGEVING

Flora- en faunawet

Ecologische waarden spelen in toenemende mate een rol bij de ruimtelijke planvorming en ruimtelijke ingrepen. Zo is per 1 april 2002 de Flora- en faunawet in werking getreden. De wet sluit aan op Europese natuurregeling en is gericht op soortbescherming.

De Flora- en faunawet voorziet in de bescherming van een aantal planten- en diersoorten en gaat uit van het “nee, tenzij”- beginsel. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen ‘voldoende zorg’ in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving. Samengevat kan worden gesteld dat alle vogels, zoogdieren, amfibieën en reptielen beschermd zijn. Wel geldt er een klein aantal uitzonderingen voor zeer algemene soorten als Huismuis, Bruine rat en Zwarte rat. Bovendien is een beperkt aantal, meest zeldzame planten, vlinders, libellen, vissen en ongewervelden beschermd.

In de praktijk betekent dit dat bepaalde handelingen ten aanzien van dieren en planten slechts onder strikte voorwaarden mogelijk zijn. De Flora- en faunawet heeft in de zin dan ook de nodige consequenties bij ruimtelijke ingrepen zoals de voorgestelde planvorming.

Flora

Met betrekking tot beschermde, inheemse planten in relatie tot hun groeiplaats is het verboden deze planten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onttrenten of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Fauna

Bepalingen in deze wet ten aanzien van dieren in hun natuurlijke leefomgeving kunnen worden samengevat als:

- het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen;
- het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort opzettelijk te verontrusten;
- het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren;
- het is verboden eieren van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Het planvormingsproces en de Flora- en faunawet

Genoemde bepalingen zijn niet nieuw. Vergelijkbare bepalingen waren ook reeds opgenomen in de Natuurbeschermingswet en de Vogelwet 1936. Wanneer u als initiatiefnemer plannen ontwikkelt voor ruimtelijke ingrepen of voornemens heeft dergelijke werkzaamheden uit te (laten) voeren, is het raadzaam vooraf te toetsen of de geplande werkzaamheden mogelijk nadelige gevolgen hebben voor de aanwezige flora en fauna in het plangebied. In beginsel is hierbij de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk. Tijdens het plannen van de werkzaamheden dienen de volgende zaken in kaart gebracht te worden:

- welke beschermde planten- en diersoorten komen in en nabij het plangebied voor?;
- leidt het realiseren van het plan of de uitvoering van de geplande werkzaamheden tot handelingen die in strijd zijn met de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet met betrekking tot planten op hun groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving?;
- kunnen het plan of de voorgenomen werkzaamheden zodanig worden aangepast dat dergelijke handelingen niet of in mindere mate gepleegd worden?;
- is om de plannen te kunnen uitvoeren of de werkzaamheden te kunnen verrichten een ontheffing (ex. Art. 75 van de Flora- en faunawet) vereist?

De ontheffing

Ten behoeve van de planrealisatie kan het noodzakelijk zijn om ontheffing aan te vragen in verband met de (voorgenomen) overtreding van de in paragraaf 2.1 genoemde verbodsbepalingen.

Per 23 februari 2005 is de regelgeving rondom de ontheffingsaanvraag (artikel 75) door middel van een nieuwe AMvB gewijzigd. Hierbij worden drie beschermingsregimes onderscheiden:

Categorie 1. Algemene soorten

Voor de soorten in deze categorie geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet bij onder meer ruimtelijke ontwikkelingen. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

In deze categorie vallen onder meer algemeen voorkomende zoogdiersoorten als mol, konijn, en amfibieën als bruine kikker en gewone pad.

Categorie 2. Overige soorten

Bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling voor de soorten in categorie 2 als wordt gewerkt volgens een door het ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. Een gedragscode moet door een sector / belangenorganisatie of initiatiefnemer worden opgesteld en ter goedkeuring aan het Ministerie van LNV worden voorgelegd. Zolang er geen gedragscode is, dient in meest situaties een ontheffing te worden aangevraagd. Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'.

In deze categorie vallen alle vogelsoorten en een kleine groep van minder algemene diersoorten als eekhoorn en steenmarter.

Categorie 3. Soorten bijlage IV Habitatrichtlijn & Soorten bijlage 1 AMvB

Voor de soorten in deze categorie dient altijd een ontheffing te worden aangevraagd. Ook met een gedragscode kan geen vrijstelling worden verkregen. Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan onderstaande drie criteria:

1. er is sprake van een bij de wet genoemd belang ? (dit betreft een limitatieve lijst van ander gespecificeerde belangen);
2. er is geen alternatief aanwezig voor de gewenste ingreep ?;
3. er wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort ?

In deze categorie zijn zeldzame en kwetsbare soorten opgenomen. Dit betreft onder meer alle vleermuissoorten, zeldzame amfibieën en reptielen, een grote groep vlinders en libellen en enkele plantensoorten.

Bijlage 2: ZORGPLICHT

Algemene zorgplicht, art. 2 Ff-wet (LNV 2005):

Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor *alle* (en dus niet alleen beschermde) in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Die zorg houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is:

1. dergelijk handelen achterwege te laten waar dit in redelijkheid kan worden geleverd;
2. danwel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs kunnen worden geleverd om die gevolgen te voorkomen of, indien dat niet mogelijk is, zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Een onderdeel van de Flora- en faunawet is dat de initiatiefnemer invulling moet geven aan de zorgplicht ten aanzien van beschermde planten en dieren. Dit geldt zowel tijdens de uitvoering van de werkzaamheden als ten aanzien van het ontwerp. Geadviseerd wordt om in het ontwerp rekening te houden met de realisatie van nieuw biotoop in de vorm van bijvoorbeeld groenvoorzieningen en waterpartijen. De zorgplicht betekent ook dat gedurende de werkzaamheden rekening gehouden wordt met de beschermde soorten om schade aan deze soorten te voorkomen en de effecten zoveel mogelijk te beperken.

De in de bijlage 1 genoemde wetswijziging (AMvB 501) heeft betrekking op de ontheffingsplicht (artikel 75 van de Flora- en faunawet). Deze wijziging houdt onder meer in, dat voor een aantal algemeen in Nederland voorkomende beschermde soorten een vrijstelling op de ontheffingsaanvraag geldt, mits de zorgplicht in acht wordt genomen. Dit betekent dat, ook voor soorten die onder de vrijstelling vallen, men wel verplicht blijft om bijvoorbeeld het voortplantingsseizoen te ontzien, of vóórdat werkzaamheden starten, dieren te verjagen of weg te vangen (en elders uit te zetten) om te voorkomen dat natuurschade in het kader van artikel 9 tot en met 11 zal ontstaan. Dus ook voor soorten die onder de vrijstelling vallen dienen mitigerende maatregelen te worden getroffen.

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren.

Een ontheffing hierop is niet mogelijk. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren, zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat versturende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen (dat voor de meeste soorten loopt van maart tot en met juli) uitgevoerd mogen worden.

Voor de verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen, belangrijk leef- of foerageergebied van vogels buiten het broedseizoen kan een ontheffing noodzakelijk zijn. Het betreft hierbij dan over het algemeen horsten, nesten of kolonieplaatsen die jaarrond gebruikt worden. Hieronder kan ook leef- en/of foerageergebied vallen van zeer plaatsgetrouwe soorten, zoals uilen.

Bijlage 3: Resultaten

RESULTATEN BRONNEN ONDERZOEK EN VELDBEZOEK SOORTEN OP LOCATIE

Tabel 3a: Gegevens Natuurloket kilometerhok X: 173- Y: 316

Aantal beschermde en bedreigde soorten per kilometerhok onderverdeeld naar beschermingsstatus. Van cursief aangegeven soortgroepen is aanvullende informatie opgenomen.						
Soortgroep	FF1 ¹	FF23 ¹	H/V ²	RL ³	Volledigheid ⁴	Actualiteit ⁵
<i>Vaatplanten (tabel 3b)</i>					slecht	1975-2001
Mossen					niet	1996-2006
Korstmossen					niet	1991-2006
Paddestoelen					niet	1990-2005
<i>Zoogdieren (tabel 3c)</i>	1	2			niet	1995-2005
Broedvogels					niet	1994-2005
Watervogels					niet	96/97-03/04
<i>Reptielen (tabel 3d)</i>					niet	1991-2005
<i>Amfibieën (tabel 3d)</i>					niet	1991-2005
<i>Vissen (tabel 3e)</i>					niet	1991-2005
<i>Dagvlinders (tabel 3f)</i>					slecht	1995-2005
Nachtvinders					niet	1980-2005
<i>Libellen (tabel 3g)</i>					niet	1991-2005
Sprinkhanen					niet	1991-2005
Overige ongewervelden (tabel 3h)					slecht	1991-2005
¹ FF1, FF23 = Soorten op lijst van tabel 8 resp. tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet. ² H/V = Soorten van de Habitat/Vogelrichtlijn. ³ RL = Rode lijst soorten. ⁴ Volledigheid: Wanneer de volledigheid met 'goed' is aangeduid zijn er voldoende gegevens beschikbaar bij het Natuurloket. In andere gevallen is nader veldonderzoek nodig. ⁵ Actualiteit: geeft aan uit welke periode de gegevens afkomstig zijn.						

Tabel 3b: Vaatplanten

Gegevens Landelijke Vegetatiebank, opname nr. 494629		
Wetenschappelijke naam (Nederlandse naam)	MA ¹	F&F ²
Geen gegevens beschikbaar		

¹ = Soort kan volgens literatuurgegevens mogelijk aangetroffen worden in het plangebied
² = Soort beschermd volgens Flora- en fauna wet, nummer geeft tabel FF-wet aan.

Tabel 3c: Zoogdieren

Gegevens zoogdieren op uurhokniveau (5x5 km) (Broekhuizen et al.1992), Vleermuizen op atlas-blokniveau (Limpens et al. 1997). Soorten in de tabel zijn geselecteerd op mogelijk voorkomen in het habitat op deze locatie en zijn een indicatie. Gegevens zijn onvolledig.					
Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	MA ¹	A ²	FF ³	
Aardmuis	Micortis agrestis	X		1	
Bever	Castor fiber			3 bijl IV HR	
Boommarter	Martes martes			3 bijl 1 AMvB	
Bosmuis	Apodemus sylvaticus	X		1	
Bosspitsmuizen	Sorex araneus/coronatus	X		1	
Bruinvis	Phocoena phocoena			3 bijl IV HR	
Bunzing	Mustella putorius	X		1	
Damhert	Dama dama			2	
Das	Meles meles	X		3 bijl 1 AMvB	
Dwergmuis	Micromys minutus	X		1	
Dwergspitsmuis	Sorex minutus			1	
Edelhert	Cervus elaphus			2	
Eekhoorn	Sciurus vulgaris	X		2	
Egel	Erinaceus europaeus	X		1	
Eikelmuis	Eliomys quercinus			3 bijl 1 AMvB	
Euraziatische lynx	Lynx lynx			3 bijl IV HR	
Gewone dolfijn	Delphinus dilphis			3 bijl IV HR	
Gewone zeehond	Phoca vitulina			3 bijl 1 AMvB	
Grijze zeehond	Halichoerus grypus			2	
Grote bosmuis	Apodemus flavicollis			2	
Haas	Lepus europeus	X		1	
Hamster	Cricetus cricetus				
Hazelmuis	Muscardinus avellanarius			3 bijl IV HR	

Hermelijn	Mustela ermina	X		1	
Huisspitsmuis	Crocidura russula	X		1	
Konijn	Oryctolagus cuniculus	X		1	
Mol	Talpa europaea	X		1	
Noordse woelmuis	Microtus oeconomus			3 bijl IV HR	
Ondergrondse woelmuis	Pitymys subterraneus	X		1	
Ree	Capreolus capreolus	X		1	
Rosse woelmuis	Clethrionomys glareolus	X		1	
Steenmarter	Martes foina	X		2	
Tuimelaar	Tursiops truncatus			3 bijl IV HR	
Veldmuis	Microtus arvalis	X		1	
Veldspitsmuis	Crocidura leucodon			3 bijl 1 AMvB	
Vos	Vulpes vulpes	X		1	
Waterspitsmuis	Neomys fodiens			3 bijl 1 AMvB	
Wezel	Mustela nivalis	X		1	
Wild zwijn	Sus scrofa			2	
Wilde kat	Felis silvestris			3 bijl 4 HR	
Witflankdolfijn	Lagenorhynchus acutus			3 bijl IV HR	
Witsnuitdolfijn	Lagenorhynchus albirostris			3 bijl IV HR	
Woelrat	Arvicola terrestris	X		1	

Vleermuizen

Bechstein's vleermuis	Myotis bechsteinii			3 bijl IV HR	
Bosvleermuis	Nyctalus leisleri			3 bijl IV HR	
Brandt's vleermuis	Myotis brandtii			3 bijl IV HR	
Franjestaart	Myotis nattereri	X		3 bijl IV HR	
Gewone baardvleermuis	Myotis mystacinus	X		3 bijl IV HR	
Gewone dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus	X		3 bijl IV HR	
Gewone grootoorvleermuis	Plecotus auritus	X		3 bijl IV HR	
Grote hoefijzerneus	Rhinolophus ferrumequinum			3 bijl IV HR	
Grijze grootoorvleermuis	Plecotus austriacus	X		3 bijl IV HR	
Ingekorven vleermuis	Myotis emarginatus	X		3 bijl IV HR	

Kleine dwergvleermuis	Pipistrellus pygmaeus			3 bijl IV HR	
Kleine hoefijzerneus	Rhinolophus hipposideros			3 bijl IV HR	
Laatvlieger	Eptesicus serotinus	X		3 bijl IV HR	
Meervleermuis	Myotis dasycneme	X		3 bijl IV HR	
Mopsvleermuis	Barbastella Barbastellus			3 bijl IV HR	
Rosse vleermuis	Nyctalus noctula	X		3 bijl IV HR	
Ruige dwergvleermuis	Pipistrellus nathusii	X		3 bijl IV HR	
Tweekleurige vleermuis	Vespertilio murinus			3 bijl IV HR	
Vale vleermuis	Myotis myotis	X		3 bijl IV HR	
Watervleermuis	Myotis daubentonii	X		3 bijl IV HR	
¹ = Soort kan volgens literatuurgegevens mogelijk aangetroffen worden in het plangebied ² = Soort is aangetroffen in het plangebied tijdens veldbezoek ³ = Soort beschermd volgens Flora- en fauna wet, nummer geeft tabel FF-wet aan.					

Tabel 3d: Reptielen en amfibieën

Gegevens reptielen op uurhokniveau (5x5 km) (Ravon, 2006). Soorten in de tabel zijn geselecteerd op mogelijk voorkomen in het habitat op deze locatie en zijn een indicatie. Gegevens zijn onvolledig.					
Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	MA ¹	A ²	FF ³	
Adder	Vipera berus			3 bijl 1 AMvB	
Alpenwatersalamander	Triturus alpestris	X		2	
Boomkikker	Hyla arborea			3 bijl IV HR	
Bruine kikker	Rana temporaria			1	
Geelbuik vuurpad	Bombina variegata			3 bijl IV HR	
Gewone pad	Bufo bufo			1	
Gladde slang	Coronella austriaca			3 bijl IV HR	
Hazelworm	Anguis fragilis	X		3 bijl 1 AMvB	
Heikikker	Rana arvalis			3 bijl IV HR	
Kamsalamander	Triturus cristatus			3 bijl IV HR	
Kleine watersalamander	Triturus vulgaris			1	

Knoflookpad	Pelobates fuscus			3 bijl IV HR	
Levendbarende hagedis	Zootoca vivipara	X		2	
Meerkikker	Rana ridibunda			1	
Middelste groene kikker	Rana esculenta			1	
Muurhagedis	Podarcis muralis	X		3 bijl IV HR	
Poelkikker	Rana lessonae			3 bijl IV HR	
Ringslang	Natrix natrix			3 bijl 1 AMvB	
Rugstreeppad	Bufo calamita	X		3 bijl IV	
Vinpootsalamander	Triturus helveticus			3 bijl 1 AMvB	
Vroedmeesterpad	Alytes obstetricans	X		3 bijl IV HR	
Vuursalamander	Salamandra salamandra			3 bijl 1 AMvB	
Zandhagedis	Lacerta agilis			3 bijl IV HR	
¹ = Soort kan volgens literatuurgegevens mogelijk aangetroffen worden in het plangebied ² = Soort is aangetroffen in het plangebied tijdens veldbezoek ³ = Soort beschermd volgens Flora- en fauna wet, nummer geeft tabel FF-wet aan.					

Tabel 3e: Vissen

Gegevens beschermde vissen op uurhokniveau (5x5 km) (de Nie 1997, Ravon, 2004). Gegevens zijn onvolledig.					
Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	MA ¹	A ²	FF ³	
Beekprik	Lampetra planeri			3 bijl 1 AMvB	
Bermpje	Noemacheillus barbatulus			2	
Bittervoorn	Rhodeus cericeus			3 bijl 1 AMvB	
Elrits	Phoxinus phoxinus			3 bijl 1 AMvB	
Gestippelde alver	Alburnoides bipunctatus			3 bijl 1 AMvB	
Grote modderkruiper	Misgurnus fossilis			3 bijl 1 AMvB	
Houting	Conegonus oxyrrhynchus			3 bijl IV HR	
Kleine modderkruiper	Cobitis taenia			2	
Meerval	Silurus glanis			2	
Rivierdonderpad	Cottus gobio			2	
Rivierprik	Lampetra fluviatilis			3 bijl 1 AMvB	

Steur	Acipenser sturio			3 bijl IV HR	
¹ = Soort kan volgens literatuurgegevens mogelijk aangetroffen worden in het plangebied ² = Soort is aangetroffen in het plangebied tijdens veldbezoek ³ = Soort beschermd volgens Flora- en fauna wet, nummer geeft tabel FF-wet aan.					

Tabel 3f: Dagvlinders

Gegevens dagvlinders op uurhokniveau (5x5 km) (F.Bos, 2006). Gegevens zijn onvolledig.					
Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	MA ¹	A ²	FF ³	
Bruin dikkopje	Erynnis tages	X		3 bijl 1 AMvB	
Donker pimpernelblauwtje	Maculinea nausithous			3 bijl IV HR	
Dwergblauwtje	Cupido minimus	X		3 bijl 1 AMvB	
Dwergdikkopje	Thymelicus acteon			3 bijl 1 AMvB	
Groot geaderd witje	Aporia crataegi			3 bijl 1 AMvB	
Grote IJsvogelvlinder	Limenitis populi			3 bijl 1 AMvB	
Grote vuurvlinder	Lycaena dispar			3 bijl IV HR	
Heideblauwtje	Plebejus argus			3 bijl 1 AMvB	
Iepenpage	Strymonidia w-album			3 bijl 1 AMvB	
Kalkgraslanddikkopje	Spialia sertorius			3 bijl 1 AMvB	
Keizersmantel	Argynnis paphia	X		3 bijl 1 AMvB	
Klaverblauwtje	Cyaniris semiargus	X		3 bijl 1 AMvB	
Moerasparelmoervlinder	Brenthis ino			2	
Pimpernelblauwtje	Maculinea teleius			3 bijl IV HR	
Puperstreepparelmoervlinder	Brenthis ino			3 bijl 1 AMvB	
Rode vuurvlinder	Palaeochrysophanus			3 bijl 1 AMvB	
Nippothoe	-			3 bijl 1 AMvB	
Rouwmantel	Nymphalis antiopa			3 bijl 1 AMvB	
Tijmblauwtje	Maculinea arion			3 bijl IV HR	

Tweekleurig hooibeestje	Coenonympha arcania			3 bijl 1 AMvB	
Vals Heideblauwtje				2	
Veenbesparelmoervlinder	Bolaria aquilonais			3 bijl 1 AMvB	
Veenhooibeestje	Coenonympha tullia			3 bijl 1 AMvB	
Zilverstreephooibeestje	Coenonympha hero			3 bijl IV HR	
¹ = Soort kan volgens literatuurgegevens mogelijk aangetroffen worden in het plangebied ² = Soort is aangetroffen in het plangebied tijdens veldbezoek ³ = Soort beschermd volgens Flora- en fauna wet, nummer geeft tabel FF-wet aan.					

Tabel 3e: Libellen

Gegevens libellen op uurhokniveau (5x5 km) (Dijkstra 2002). Gegevens zijn onvolledig.					
Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	MA ¹	A ²	FF ³	
Bronslibel	Oxygastra curtisii			3 bijl 1 AMvB	
Gaffellibel	Ophiogomphus cilia			3 bijl 1 AMvB	
Gevlekte witsnuitlibel	Leucorrhinia pectoralis			3 bijl 1 AMvB	
Groene glazemaker	Aeshna viridis			3 bijl 1 AMvB	
Noordse winterjuffer	Sympecma paedisca			3 bijl 1 AMvB	
Oostelijke witsnuitlibel	Leucorrhinia albifrons			3 bijl 1 AMvB	
Rivierrombout	Stylurus flavipes			3 bijl 1 AMvB	
Sierlijke witsnuitlibel	Leucorrhinia caudalis			3 bijl 1 AMvB	
¹ = Soort kan volgens literatuurgegevens mogelijk aangetroffen worden in het plangebied ² = Soort is aangetroffen in het plangebied tijdens veldbezoek ³ = Soort beschermd volgens Flora- en fauna wet, nummer geeft tabel FF-wet aan.					

Tabel 3e: Overige soorten

Gegevens op uurhokniveau (5x5 km)					
Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	MA ¹	A ²	FF ³	
Behaarde rode bosmier	Formica rufa			1	
Kale rode bosmier	Formica polyctena			1	
Stronkmier	Formica truncorum			1	
Zwartrugbosmier	Formica pratensis			1	
Wijngaardslak	Helic pomatia			1	

Vliegend hert	Lacanus cervus			2	
Rivierkreeft	Actacus astacus			2	
Brede geelrandwaterroofkever	Dytiscus latissimus			3 bijl 1 AMvB	
Gestreepte waterroofkever	Graphoderus bilineatus			3 bijl 1 AMvB	
Heldenbok	Cerambyx cerdo			3 bijl 1 AMvB	
Juchtleerkever	Osmoderma ermita			3 bijl 1 AMvB	
Bataafse stroommossel	Unio crassus			3 bijl 1 AMvB	
¹ = Soort kan volgens literatuurgegevens mogelijk aangetroffen worden in het plangebied ² = Soort is aangetroffen in het plangebied tijdens veldbezoek ³ = Soort beschermd volgens Flora- en fauna wet, nummer geeft tabel FF-wet aan.					

Bijlage 4: Foto's plangebied

Foto 01

Foto 02

Foto 03

Foto 04

Foto 05

Foto 06

Foto 07

Foto 08

Foto 09

Foto 10

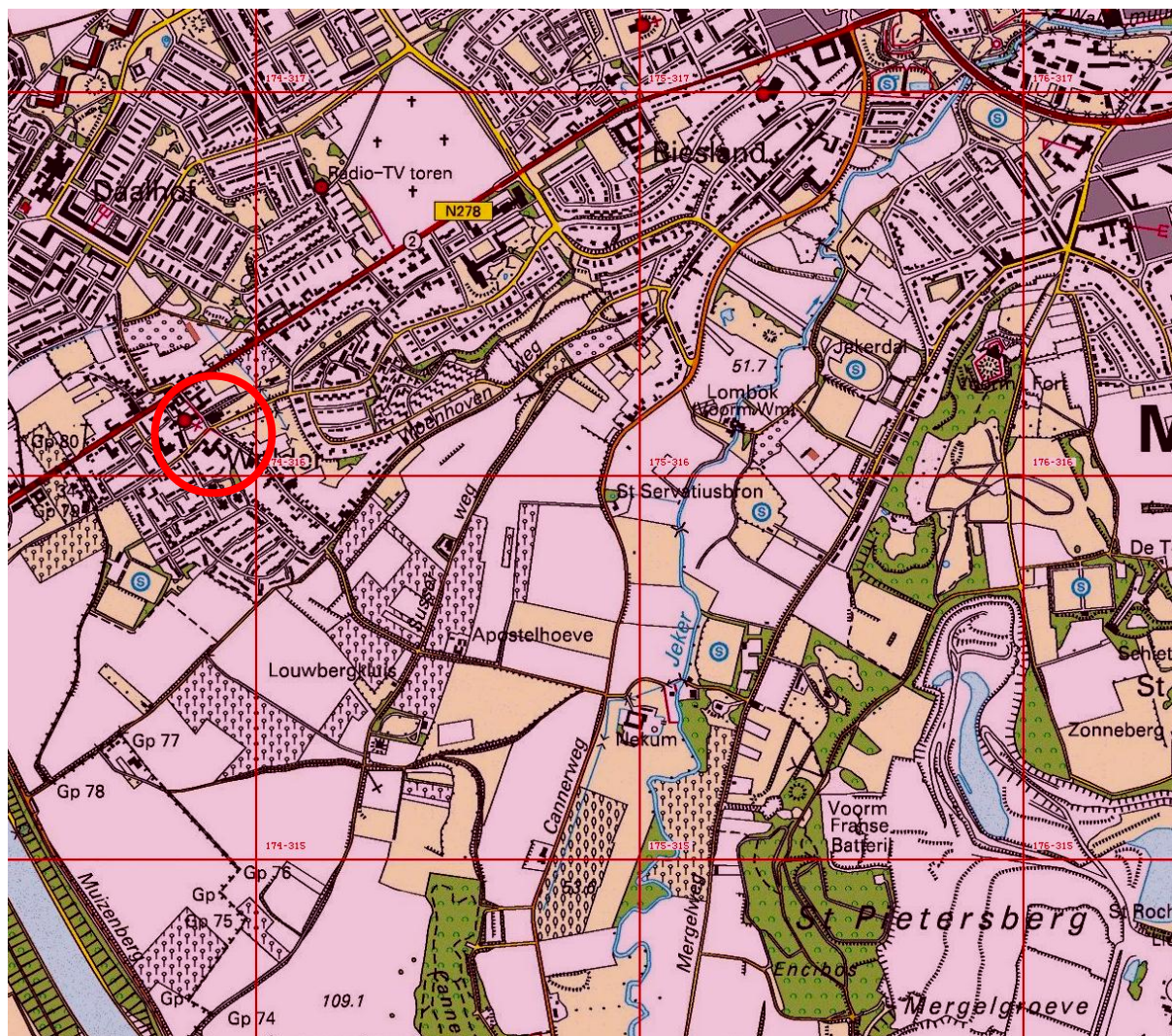

Foto 11

Foto 12

Kaartbijlage 1: Regionale ligging van het plangebied

Kaartbijlage 1

Titel: Regionale ligging van de onderzoekslocatie

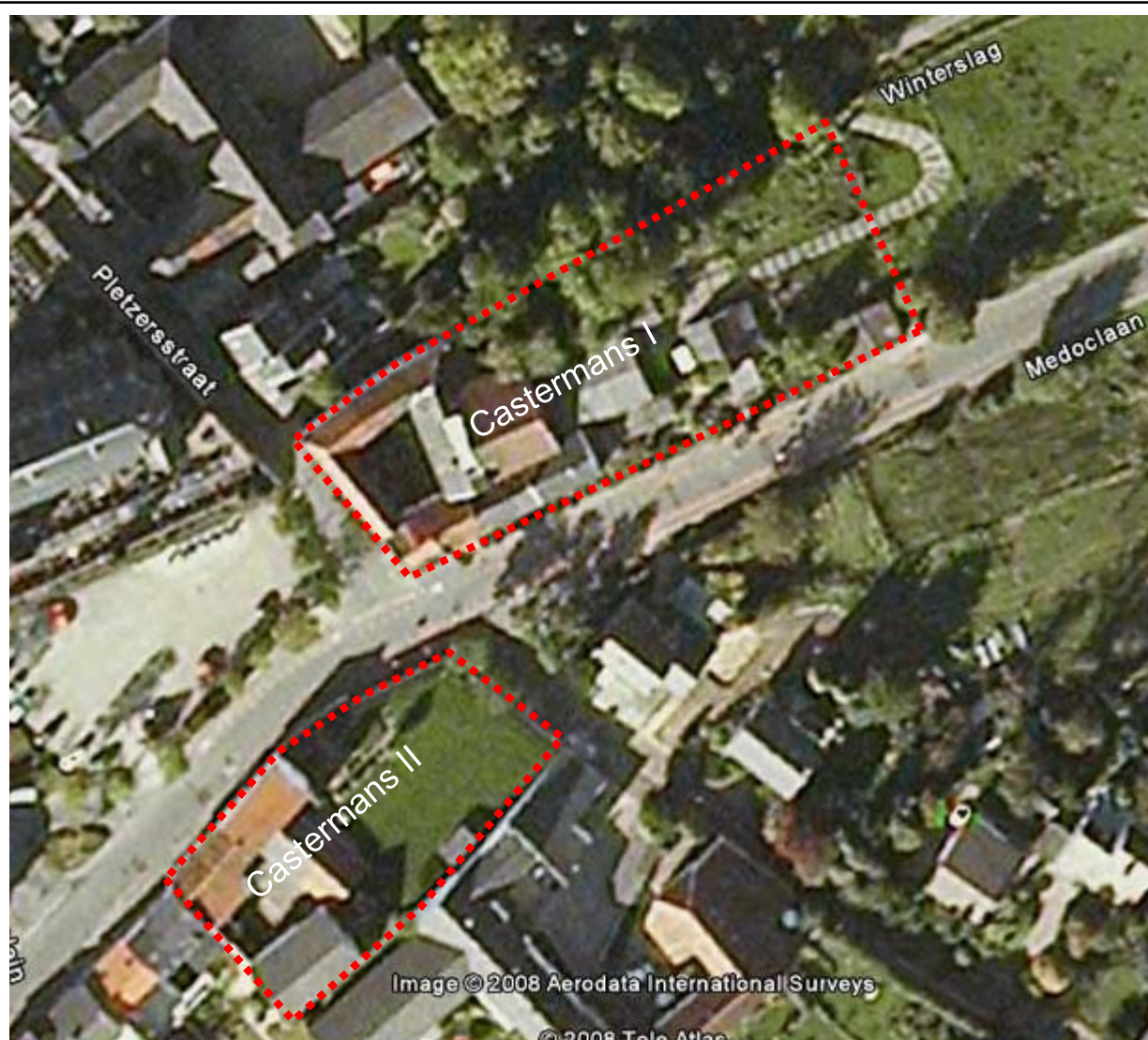
Projectcode: 08B215

Projectnaam: Centrumplan Wolder te Maastricht

CSO Adviesbureau

Datum: december 2008

Kaartbijlage 2: Terreinoverzicht van het plangebied

Legenda:

..... Grens plangebied

Kaartbijlage 2

Titel: Terreinoverzicht van het plangebied

Projectcode: 08B215

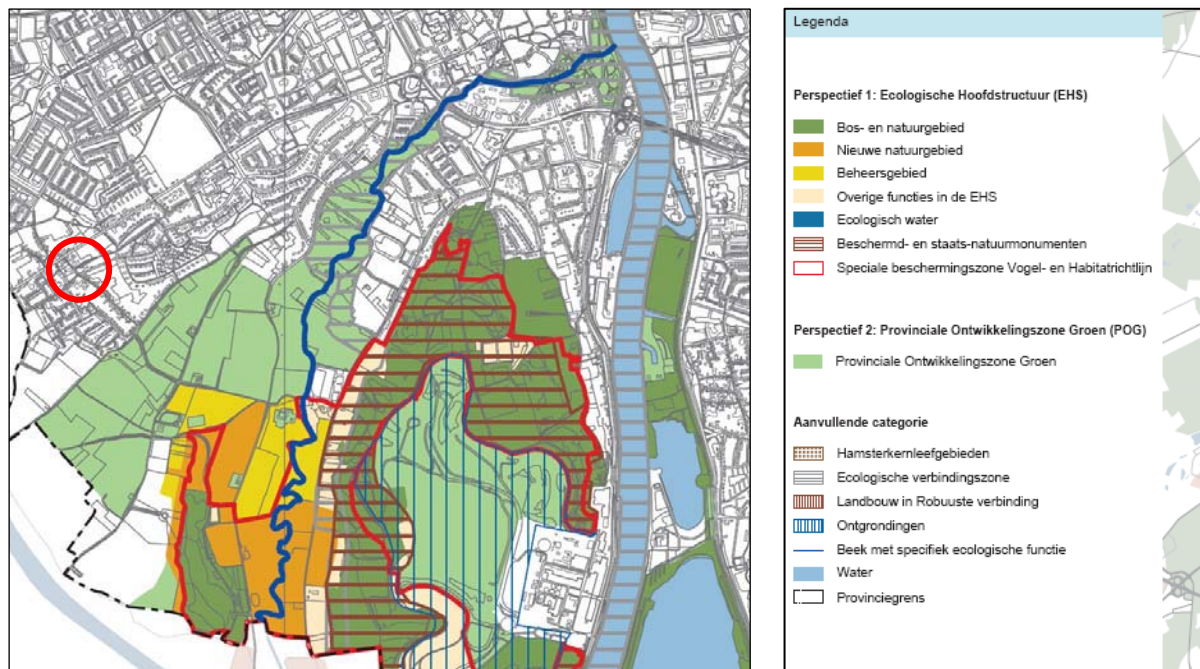
Projectnaam: Centrumplan Wolder te Maastricht

CSO Adviesbureau

Datum: december 2008

Kaartbijlage 3: Ligging van plangebied ten opzichte van Natura 2000 en de EHS

Ligging plangebied t.o.v. de EHS

Ligging plangebied t.o.v. Natura 2000

Kaartbijlage 3

Titel: Ligging van het plangebied ten opzichte van de EHS en Natura 2000

Projectcode: 08B215

Projectnaam: Centrumplan Wolder te Maastricht

CSO Adviesbureau

Datum: december 2008

Opdrachtgever
Servatius Ontwikkeling B.V.
Contactpersoon de heer H. Nandrin
CSO adviesbureau
Contactpersonen de heer A. N. de Keijzer de heer H. T. Scheeringa

Postbus 2
3980 CA Bunnik

Tel: 030 – 659 43 21
Fax: 030 – 657 17 92

www.cso.nl

Nader onderzoek Flora- en faunawet locatie Centrumplan Wolder te Maastricht

Plangebied gelegen binnen kilometerhok X173 - Y316

Opdrachtgever	
Servatius Ontwikkeling B.V. Postbus 1150 6201 BD Maastricht Contactpersoon de heer H. Nandrin	
CSO adviesbureau	
Contactpersonen de heer A. N. de Keijzer de heer H. T. Scheeringa	
Projectcode CSO	08B302
Datum	15-09-2009
Projectleider	dhr. A. N. de Keijzer
Status	definitief

Inhoudsopgave

	blz.
Inhoudsopgave	1
1 Inleiding	2
2 Situatie en Wetgeving	3
2.1 Gebiedsbeschrijving	3
2.2 Geplande ingrepen	3
2.3 Resultaten quickscan	3
2.4 Flora- en faunawet.....	4
3 Methode	5
3.1 Onderzoeksafbakening.....	5
3.2 Methode.....	5
4 Resultaten	6
4.1 Resultaten veldonderzoek	6
4.1.1 Locatie Castermans I	6
4.1.2 Locatie Castermans II	6
4.1.3 Beide locaties.....	6
4.2 Conflictanalyse	7
4.2.1 Samenvatting	10
5 Conclusies en Advies	11
5.1 Conclusie	11
5.2 Advies:.....	11
6 Literatuur	12
Gewone dwergvleermuis <i>Pipistrellus pipistrellus</i>	7
Laatvlieger <i>Eptesicus serotinus</i> ssp. <i>serotinus</i>	11
Gewone grootoorvleermuis <i>Plecotus auritus</i> ssp. <i>auritus</i>	14
Steenmarter <i>Martes foina</i>	18
Steenuil <i>Athene noctua</i> ssp. <i>vidalii</i>	20
Gekraagde roodstaart <i>Phoenicurus phoenicurus</i> ssp. <i>phoenicurus</i>	22

BIJLAGEN

BIJLAGE 1	wetgeving
BIJLAGE 2	zorgplicht
BIJLAGE 3	resultaten onderzoek
BIJLAGE 4	soortspecifieke informatie

KAARTEN

KAART-BIJLAGE 1	Regionale ligging van de planlocatie
KAART-BIJLAGE 2	Terreinoverzicht van de planlocatie
KAART-BIJLAGE 3	Resultaten onderzoek
KAART-BIJLAGE 4	Planschets
KAART-BIJLAGE 5	Ligging planlocatie ten opzichte van Natura 2000

1 Inleiding

In verband met de voorgenomen herinrichting heeft CSO in opdracht van Servatius Ontwikkeling B.V. een Nader onderzoek Natuurwetgeving uitgevoerd op de planlocatie Centrumplan Wolder te Maastricht (project Castermans I en II).

Het onderzoek is uitgevoerd op basis van de op de planlocatie uitgevoerde quickscan Natuurwetgeving (CSO rapport nr. 08B215, van december 2008).

Hierin is een nader onderzoek aanbevolen naar het gebruik van het plangebied en de directe omgeving door een aantal beschermde soorten.

Het doel van dit onderzoek is vast te stellen of de geplande ontwikkelingen strijdig zijn, met de soortenbescherming van de Flora- en faunawet (2005). In geval van te verwachten knelpunten tussen de planontwikkeling en de Flora- en faunawet, wordt aangegeven wat de vervolgstappen kunnen zijn en welke mitigerende (verzachtende maatregelen) en compenserende maatregelen van toepassing kunnen zijn.

Het resultaat van het Nader onderzoek bestaat uit de uitspraak of, en zo ja, welke ontheffingsplichtige soorten (tabel 2 en 3 soorten van de Flora- en faunawet) aanwezig zijn in het plangebied en welke functie het plangebied heeft voor deze soorten. Tevens wordt in ogenschouw genomen of deze ontheffingsplichtige soorten schade zullen ondervinden van de geplande ingrepen. Op basis van dit Nader onderzoek kan een ontheffing worden aangevraagd bij het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Indien geen ontheffingsplichtige plant- of diersoorten aangetroffen worden in het plangebied, of als de aanwezige ontheffingsplichtige soorten geen schade zullen ondervinden van de geplande ingrepen, blijven de algemene beschermende bepalingen van kracht in de zin van de algemene zorgplicht (zie bijlage 2).

2 Situatie en Wetgeving

2.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 5.400 m² en bestaat uit twee deelgebieden:

1. Castermans I;
2. Castermans II.

Castermans I bestaat uit de panden Pletzersstraat 5 en 7, Médoclaan 250 en 252 en diverse bijgebouwen en schuren. De locatie bevindt zich globaal tussen Pletzersstraat, de Heukelommerweg en de holle weg Winterslag. De opstallen bestaan uit een oude boeren hoeve in carré vorm met lintbebouwing langs de Heukelommerweg. Diverse oude schuren vormen onderdeel van het complex, evenals een erf ten noordoosten van de opstallen, bestaande uit wat ruigte en grasland.

Castermans II bestaat uit de panden Heukelommerweg 1, inclusief schuren, een oude kelder in de tuin en bijgebouwen. Ook dit betreft een oude boeren hoeve met deels oude schuren en opstallen van recentere datum. Verder bestaat het plangebied uit een tuin met kelder.

Beide locaties liggen binnen de bebouwde kom van Wolder (Maastricht), een buitenwijk ten zuidwesten van de kern Maastricht. De directe omgeving bestaat uit kleinschalig agrarisch gebied in het mergellandschap van Zuid-Limburg. Op circa 1000 meter loopt ten het westen van het plangebied het Albertkanaal en ten zuidoosten de beek de Jeker.

Het plangebied zelf heeft geen status in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (Natura 2000, Vogel- of Habitatrichtlijn en beschermd Natuurmonument). Dergelijke beschermde gebieden zijn wel in de omgeving aanwezig. Op circa 1,5 kilometer afstand ten zuidoosten van het plangebied ligt het aangemeld habitatrichtlijngebied 'Sint Pietersberg & Jekerdal' (gebiednummer 159). Naar verwachting zal de planontwikkeling, gezien de afstand en de tussenliggende bebouwing, geen invloed hebben op de natuurwaarden van dit beschermde gebied. Een nader onderzoek in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 wordt dan ook niet zinvol geacht.

Het plangebied vormt geen onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Voor de regionale ligging van het plangebied wordt verwezen naar kaartbijlage 1 en 2. Een luchtfoto met de resultaten van het veldbezoek zijn weergegeven in kaartbijlage 3. In bijlage 3 zijn de veldgegevens integraal opgenomen met foto's van het plangebied.

Het plangebied bevindt zich in kilometerhok X173 - Y316 (bron: Natuurloket).

2.2 Geplande ingrepen

Het plan omvat de realisatie van 35 woningen op de locatie Castermans I met 38 parkeerplaatsen in een parkeerkelder en 14 woningen met 12 parkeerplaatsen op de locatie Castermans II.

Een gedeelte van de oude carréhoeve in deelgebied Castermans I blijft bestaan, het betreft hier een deel van de karakteristieke buitengevel. De overige opstallen worden gesloopt en vervolgens vindt nieuwbouw plaats. De voorgenomen ontwikkeling is zodanig dat vrijwel alle in dit gebied te verwachten planten en dieren zullen worden verstoord, bedreigd en/of uit hun leefgebied worden verjaagd.

Een aantal van de te verwijderen bomen zijn kapvergunningplichtig.

2.3 Resultaten quickscan

Er wordt nader onderzoek aanbevolen naar het gebruik van het plangebied en de directe omgeving door de volgende beschermde soorten:

1. Steenmarter, sporenonderzoek;
2. Vleermuizen.

De te verwijderen bomen, struiken en opstallen vergen controle op in gebruik zijnde schuil- en broedplaatsen door vogels en vleermuizen.

2.4 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet voorziet in de bescherming van planten- en diersoorten. De wet bepaald dat er geen schade aan beschermde planten en dieren mag worden toegebracht tenzij er uitdrukkelijk toestemming voor verleend is (het “nee, tenzij” beginsel). Daarnaast erkent de wet dat alle dieren van onvervangbare waarde zijn en daarom geldt de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen ‘voldoende zorg’ in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en hun leefomgeving. Samengevat kan worden gesteld dat alle vogels, zoogdieren, amfibieën en reptielen en een aantal, meest zeldzame planten, vlinders, libellen, vissen en ongewervelden beschermd zijn.

De Flora- en faunawet heeft in die zin dan ook de nodige consequenties bij ruimtelijke ontwikkelingen. Voor een nadere toelichting op de Flora- en faunawet wordt verwezen naar bijlage 1.

In de praktijk betekent dit dat bepaalde handelingen ten aanzien van dieren en planten slechts onder strikte voorwaarden mogelijk zijn.

3 Methode

3.1 Onderzoeksafbakening

Het Nader onderzoek betreft een soortgerichte inventarisatie naar vleermuizen, de Steenmarter en in gebruik zijnde verblijfplaatsen van vogels (o.a. standvogels, dit zijn vogels die het jaarrond in de buurt van hun nestlocatie verblijven).

Er is gericht onderzoek gedaan naar aanwijzingen dat de betreffende beschermde soorten aanwezig zijn in het gebied. Indien deze aanwijzingen worden aangetroffen wordt een inschatting gemaakt van de functie en waarde van het gebied voor de betreffende soorten.

Het Nader onderzoek kan gebruikt worden als bijlage bij een eventueel noodzakelijke ontheffingsaanvraag ex. artikel 75 van de Flora en faunawet.

3.2 Methode

Voorafgaand aan het veldonderzoek is een nader bureauonderzoek verricht waarbij gericht is gezocht naar aanvullende informatie uit lokale bronnen die actuele informatie kunnen leveren over het voorkomen van de betreffende soorten.

In dit verband is o.a. gesproken met de beheerder van de nabijgelegen Sint Petrus en Pauluskerk. Deze kerk is al jaren ontoegankelijk gemaakt voor vogels doormiddel van kippengaas voor alle invliegopeningen. Daarmee is het gebruik door vleermuizen naar verwachting eveneens uit te sluiten.

De gebruikte onderzoeksmethode is het bij daglicht uitvoeren van een sporenonderzoek in combinatie met visuele waarnemingen en avond, nacht-, en ochtendbezoeken.

Hierbij is de planlocatie onderzocht op verblijfs- of nestplaatsen van vogels, Steenmarters en vleermuizen of sporen daarvan. Op zicht, gehoor en naar sporen is gezocht naar de aanwezigheid van standvogels met een vaste rust en verblijfplaats binnen de grenzen van de planlocatie. Daarbij zijn op een avondbezoek kunstmatig territoriale roepen van uilen (steenuil, bosuil en ransuil) ten gehore gebracht.

Deze onderzoeken zijn zowel in de ochtend als 's avonds en 's nachts uitgevoerd.

Het waarnemen en determineren van vleermuizen is 's avonds, 's nachts en in de vroege ochtend uitgevoerd middels zichtwaarnemingen in combinatie met batdetector-onderzoek. Er is daarbij actief gezocht naar vleermuisgeluiden en bij het horen daarvan nagegaan om welke soorten en welke activiteit het gaat en indien mogelijk om welke vliegrichtingen.

De gebruikte apparatuur betreft Petterson DX240- en D200 detector. Met de DX240 worden waargenomen geluiden digitaal opgenomen, zodat analyse van de vleermuisgeluiden met behulp van software (BAT-sound) mogelijk is. Tijdens de veldbezoeken is veelal gebruik gemaakt van een GPS (Garmin) en geluidsopnameapparatuur (Edirol), zodat zowel de plaatsbepaling als de geluidswaarneming digitaal is vastgelegd.

Er is tevens gezocht naar sporen (printen/afdrukken/sporen in de bodem, uitwerpselen, haren, e.d.) van de Steenmarter.

Het gehele plangebied is onderzocht en als daar aanleiding toe is, ook buiten de planlocatie. Zo is buiten het plangebied gezocht naar geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen en standvogels en naar wildwissels in de holle weg Winterslag.

De veldonderzoeken zijn uitgevoerd door de heren A. N. de Keijzer, L. Sluiter en H. T. Scheeringa, allen werkzaam bij CSO.

Er zijn vier veldbezoeken uitgevoerd, op de volgende data:

- 17 november 2008 namiddag, avond;
- 29 april 2009 namiddag, avond en nacht;
- 28 mei 2009 ochtend;
- 14 tot 15 juli 2009 avond, nacht en ochtend.

4 Resultaten

4.1 Resultaten veldonderzoek

De aantekeningen van het veldonderzoek zijn opgenomen in bijlage 3.

4.1.1 Locatie Castermans I

Op Castermans I (zie kaartbijlagen 2 en 3) zijn in het dak van de schuur boven de entreepoort verblijfplaatsen aanwezig van de Gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*). Tevens zijn in de drie aaneengesloten schuren verblijfplaatsen van de Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) aangetroffen. Daarnaast is het zeer waarschijnlijk dat de drie aaneengesloten schuren kraamkolonies van de Gewone grootoorvleermuis (voorste, meest westelijke schuur) en de Gewone dwergvleermuis (mogelijk alle drie de schuren) bevatten.

Er zijn enkel malen Laatvliegers (*Eptesicus serotinus*) overvliegend boven Castermans I waargenomen. Het waargenomen gedrag was ofwel op route, ofwel foerageren. Het is derhalve niet waarschijnlijk dat zich binnen de opstallen van de planlocatie een verblijfplaats zal bevinden.

Er zijn geen aanwijzingen aangetroffen van winterverblijven. Gezien het intensieve onderzoek is het niet waarschijnlijk dat de opstallen van Castermans I deze functie voor vleermuizen zullen vervullen.

De reeds door bewoners genoemde Steenmarter (*Martes foina*) is waargenomen. Deze maakte geen aanstalten het plangebied te betreden. Het is derhalve niet waarschijnlijk dat het plangebied van belang is voor deze diersoort.

Er is eenmaal een steenuil (*Athene noctua*) op het dak van de voorste schuur waargenomen en eenmaal het geluid van deze vogel gehoord in de holle weg Winterslag. Tevens is met kunstmatig geproduceerde territoriale roepen van de Steenuil onderzocht of zich binnen de plangebieden een territorium bevindt. Dit laatste is niet aangetroffen. Derhalve is het bezoek van de uil waarschijnlijk incidenteel geweest en bevindt zich een territorium in de buurt van Castermans I. In de directe omgeving is ten oosten en zuiden van het plangebied geschikter leefgebied voor de Steenuil aanwezig dan het plangebied zelf.

In een dakgoot rond de binnenplaats van Castermans I zijn broedende Gekraagde roodstaarten (*Phoenicurus phoenicurus*) waargenomen.

4.1.2 Locatie Castermans II

Op Castermans II (zie kaartbijlagen 2 en 3) zijn incidenteel Gewone dwergvleermuizen (*Pipistrellus pipistrellus*) waargenomen. Er zijn geen aanwijzingen aangetroffen van winter-, zomer-, paar-, en/of kraamverblijven. Gezien het intensieve onderzoek is het niet waarschijnlijk dat de opstallen van Castermans II deze functies voor vleermuizen zullen vervullen.

4.1.3 Beide locaties

Er zijn tijdens het veldonderzoek geen aanwijzingen aangetroffen voor het gebruik, of voorkomen van andere bijzonder beschermde plant en diersoorten binnen de grenzen van de planlocatie.

Er zijn geen aanwijzingen van verblijfplaatsen van standvogels binnen de grenzen van de planlocatie aangetroffen.

Van de aangetroffen beschermde soorten is in bijlage 4 soortspecifieke informatie over beschermingsstatus en ecologie opgenomen.

4.2 Conflictanalyse

Op de locatie Castermans II zijn geen conflicten te voorzien met de Flora- en faunawetgeving aangezien er geen strikter beschermde waarden (tabel 2 en 3 soorten) zijn aangetroffen met uitzondering van broedvogels, (zie 4.2.1 Samenvatting). Er is derhalve uitsluitend een conflictanalyse opgesteld voor de locatie Castermans I.

Van de aangetroffen beschermde soorten is een beknopte conflictanalyse van de effecten van de planontwikkeling op de aangetroffen beschermde soorten uitgevoerd. Deze analyse geeft aan of er mogelijk conflicten tussen de effecten van de planontwikkeling en de Flora en faunawet zijn en of er vervolgens aanleiding is om een ontheffing ex. artikel 75 van de Flora en faunawet aan te vragen. Bij de analyse is géén rekening gehouden met de eventueel uit te voeren compenserende en mitigerende maatregelen.

Tabel 1 Conflict analyse vleermuizen: Gewone grootoorvleermuis

Natuurwaarden landschap voor vleermuizen (is het netwerk van functionele deelleefgebieden en functies van landschap)		Conflict bij/door aanleg	Conflict door ruimtebeslag van ontwikkeling	Conflict bij / door gebruik van locatie	Conflict bij / door beheer van locatie
	functies				
verblijfplaats	winter	nee	nee	nee	nee
	zomer	ja	ja	ja	nee
	kraamkamer	ja	ja	ja	nee
	paarverblijf	mogelijk*	mogelijk*	mogelijk*	nee
foerageergebied	foerageergebied / territorium	nee	nee	ja**	nee
	opportunistisch gebruikt foerageergebied	nee	nee	ja**	nee
	het voedselproducerend gebied	nee***	nee	nee	nee
vliegroute	verblijf – jachtgebied (dagelijks)	ja	ja	ja**	nee
	jachtgebied- jachtgebied (dagelijks)	nee	nee	ja**	nee
	verblijf – verblijf (periodiek / seizoensgebonden)	ja	ja	ja**	nee
	verblijf – winterverblijf (seizoensgebonden)	nee	nee	nee	nee
	populatie – populatie (seizoensgebonden)	nee	nee	nee	nee
verbinding	gebied – gebied (seizoensgebonden)	nee	nee	nee	nee

* Paarverblijven zijn niet aangetroffen, deze kunnen echter aanwezig zijn.

** Indien openbare verlichting strooilicht verspreid naar boven en omgeving.

*** Het totaal aan foerageergebied van de planlocatie is te klein om bij verlies van invloed te zijn op staat van instandhouding van een lokale populatie..

Tabel 2 Conflict analyse vleermuizen: Gewone dwergvleermuis

Natuurwaarden landschap voor vleermuizen (is het netwerk van functionele deelleefgebieden en functies van landschap)		Conflict bij/door aanleg	Conflict door ruimtebeslag van ontwikkeling	Conflict bij / door gebruik van locatie	Conflict bij / door beheer van locatie
	functies				
verblijfplaats	winter	nee	nee	nee	nee
	zomer	ja	ja	ja	nee
	kraamkamer	ja	ja	ja	nee
	paarverblijf	mogelijk*	mogelijk*	mogelijk*	nee
foerageergebied	foerageergebied / territorium	ja	ja	nee**	nee
	opportunistisch gebruikt foerageergebied	ja	ja	nee**	nee
	het voedselproducerend gebied	nee***	nee	nee	nee
vliegroute	verblijf –jachtgebied (dagelijks)	ja	ja	nee**	nee
	jachtgebied- jachtgebied (dagelijks)	nee	nee	nee**	nee
	verblijf – verblijf (periodiek / seizoensgebonden)	ja	ja	nee**	nee
	verblijf – winterverblijf (seizoensgebonden)	nee	nee	nee	nee
	populatie – populatie (seizoensgebonden)	nee	nee	nee	nee
verbinding	gebied – gebied (seizoensgebonden)	nee	nee	nee	nee

* Paarverblijven zijn niet aangetroffen, deze kunnen echter aanwezig zijn.

** De Gewone dwergvleermuis is minder gevoelig voor verlichting.

*** Het totaal aan jachtgebied van de planlocatie is te klein om bij verlies van significante invloed te zijn op staat van instandhouding van een lokale populatie.

Tabel 3 Conflict analyse vleermuizen: Laatvlieger

Natuurwaarden landschap voor vleermuizen (is het netwerk van functionele deelleefgebieden en functies van landschap)		Conflict bij/door aanleg	Conflict door ruimtebeslag van ontwikkeling	Conflict bij / door gebruik van locatie	Conflict bij / door beheer van locatie
	functies				
foerageergebied	foerageergebied / territorium	nee	nee	nee*	nee
	opportunistisch gebruikt foerageergebied	nee	nee	nee*	nee
	het voedselproducerend gebied	nee	nee	nee	nee
vliegroute	verblijf – jachtgebied (dagelijks)	nee	nee	nee*	nee
	jachtgebied- jachtgebied (dagelijks)	nee	nee	nee*	nee
	verblijf – verblijf (periodiek / seizoensgebonden)	nee	nee	nee*	nee
	verblijf – winterverblijf (seizoensgebonden)	nee	nee	nee	nee
	populatie – populatie (seizoensgebonden)	nee	nee	nee	nee
verbinding	gebied – gebied (seizoensgebonden)	nee	nee	nee	nee

* De Laatvlieger is minder gevoelig voor verlichting.

Tabel 4 Conflict analyse Steenmarter

Functies van landschap		Conflict bij/door aanleg	Conflict door ruimtebeslag	Conflict bij / door gebruik	Conflict bij / door beheer
	functies				
verblijfplaats	voortplanting	nee	nee	nee	nee
	verblijf	nee	nee	nee	nee
jachtgebied	jachtgebied / territorium	nee	nee	nee	nee
	het voedselproducerend gebied	nee	nee	nee	nee
migratieroute	verblijf - jachtgebied	ja	nee	nee	nee

Tabel 5 Conflict analyse Steenuil

Functies van landschap		Conflict bij/door aanleg	Conflict door ruimtebeslag	Conflict bij / door gebruik	Conflict bij / door beheer
	functies				
verblijfplaats	broedlocatie	nee	nee	nee	nee
jachtgebied	jachtgebied / territorium	nee	nee	nee	nee
migratieroute	verblijf - jachtgebied	nee*	nee	nee*	nee

* Aangenomen is dat de planlocatie zich buiten het territorium bevindt.

Tabel 6 Conflict analyse Gekraagde roodstaart

Functies van landschap		Conflict bij/door aanleg	Conflict door ruimtebeslag	Conflict bij / door gebruik	Conflict bij / door beheer
	functies				
verblijfplaats	broedlocatie	ja*	ja*	ja	ja
jachtgebied	jachtgebied / territorium	nee	nee	nee	nee

* Ten aanzien van de "Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten" de volgende opmerkingen en antwoorden:

1. Het betreft een nest in de "categorie 5 vaste nesten"
2. De soort is aangetroffen in een dakgoot rond de binnenplaats van Castermans I
3. De soort heeft voldoende gelegenheid om zelfstandig een natuurlijk alternatief nest te vinden
4. Buiten de broedtijd (vóór 1 mei, na 1 juli) kan als mitigerende maatregel een speciale nestkast met grote opening (nestkast Honduras) naast het bouwgebied opgehangen worden op een geschikte plaats in de omgeving.

4.2.1 Samenvatting

Er zijn belangrijke aanwijzingen voor de aanwezigheid van verblijfplaatsen en kraamkolonies aangetroffen van de Gewone dwergvleermuis en de Gewone grootoorvleermuis op de locatie Castermans I.

Voortplantings-, rust of verblijfplaatsen van dieren zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet en beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen, of verstoren is verboden.

De geplande ingrepen zijn van dien aard dat deze functies tijdens de sloop verloren zullen gaan.

De migratieroute van de Steenmarter loopt langs de gevel van Castermans I en licht, trilling- en/of geluidsverstoring kan deze migratieroute tijdens de sloop- en bouwwerkzaamheden onbruikbaar maken.

Belangrijke migratieroutes die van belang zijn voor de instandhouding van een vaste rust- of verblijfplaats van de soort op populatieniveau, vallen ook onder de bescherming van de Flora- en faunawet.

Naast de broedlocatie van de Gekraagde roodstaarten zullen waarschijnlijk meer broedvogels nestelen binnen de grenzen van de plangebieden. Gedurende het broedseizoen zijn in gebruik zijnde nestlocaties strikt beschermd, een ontheffing is niet mogelijk (dit geldt ook voor de locatie Castermans II).

5 Conclusies en Advies

5.1 Conclusie

Geconcludeerd wordt dat een deel van het plangebied (Castermans I) gebruikt wordt als verblijfplaats en kraamlocatie door Gewone dwergvleermuizen (tabel 3 soort Flora- en faunawet) en Gewone grootoorvleermuizen (tabel 3 soort Flora- en faunawet).

Daarnaast loopt een vaste migratieroute van de Steenmarter langs de gevel van Castermans I (tabel 2 soort Flora- en faunawet).

Tevens zijn in gebruik zijn de nestlocaties van broedvogels vastgesteld binnen het plangebied.

Van de overige gezochte strikter beschermde soorten (tabel 2 en 3 soorten) en situaties zijn geen aanwijzingen van aanwezigheid binnen het plangebied vastgesteld. In kaartbijlage 3 zijn de resultaten van het Nader onderzoek visueel weergegeven.

Tabel 7 Samenvatting effecten op aangetroffen soorten

Beschermde soort	Effecten van planontwikkeling	Welke verbodsbepalingen overtreden?	Ontheffing nodig
Gewone dwergvleermuis	verstoring, verlies verblijf- en kraamlocaties, doden individuen	Artikel 9, 10, 11	ja, uitgebreide toets
Gewone grootoorvleermuis	verstoring, verlies verblijf- en kraamlocaties, doden individuen	Artikel 9, 10, 11	ja, uitgebreide toets
Laatvlieger	niet waarschijnlijk	geen	nee
Steenmarter	verstoring migratieroute	Artikel 11	ja, lichte toets
Stenuil	naar verwachting niet	geen	nee
Gekraagde roodstaart	verstoring, verlies verblijf- en kraamlocaties	Artikel 11, 12	niet mogelijk binnen broedseizoen

5.2 Advies:

Geadviseerd wordt een ontheffing ex. artikel 75 van de Flora en faunawet aan te vragen voor het overtreden van de Flora- en faunawet artikelen 9, 10, 11 en 12 voor de beide vleermuissoorten en de Steenmarter. Hierbij zal een zware toets uitgevoerd moeten worden voor de vleermuizen en een lichte toets voor de Steenmarter. De lichte toetsing bestaat uit het aantonen dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar brengen. De zware toetsing moet aanvullend aantonen dat er geen alternatief voor de activiteit is, dat de activiteit past in één van de specifiek genoemde belangen (o.a. dwingende redenen van openbaar belang) en dat er sprake is van zorgvuldig handelen bij de uitvoering.

De ontheffingsaanvraag zal vergezeld moeten gaan van een Activiteitenplan waarvan een mitigatie- en compensatieplan onderdeel zijn.

Daarnaast zullen de versturende werkzaamheden buiten het vogelbroedseizoen uitgevoerd moeten worden (zie voor het broedseizoen de Natuurkalender op de website minInv.nl).

6 Literatuur

Bos, F., e.a., 2006, *De dagvlinders van Nederland*, KNNV, Utrecht.

Broekhuizen, S., Hoekstra, N., Laar, V. van, Smeenk, C., Thijssen, J.B.M., 1992, *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Dijkstra, V., 1998, *Belangrijke zoogdiergebieden in Nederland*, Mededeling 37 VZZ, Utrecht.

Limpens, H., K. Mostert, W. Bongers (red.), 1997, *Atlas van de Nederlandse vleermuizen*, KNNV, Utrecht.

Klaas-Douwe B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar, e.a., 2002, *De Nederlandse Libellen*, Odonata, KNNV, Utrecht

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004, 501, *Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*, Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, 2004.

RAVON, 2005, Ravon no. 20 p.46-62, *Waarnemingenoverzicht 2007 & 2008*, Ravon, Nijmegen

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002, *Atlas van de Nederlandse broedvogels*, 1998 – 2000. *Nederlandse Fauna 5*, Nationaal Natuurhistorisch Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey Nederland, Leiden

Vleermuizen en Planologie, syllabus. H. Limpens, VZZ en Eco Consult 2006.

Internetbronnen:

1. <http://www.natuurloket.nl>
2. <http://www.naturalis.nl/>
3. <http://www.soortenregister.nl/>
4. <http://www.minInv.nl/>
5. <http://www.Provincie Limburg.nl/>
6. <http://www.Vogelbescherming.nl/>

Opgesteld door: A.N. de keijzer	Akkoord bevonden door: ing. L. Sluiter
------------------------------------	---

Bijlagen

Bijlage 1: WETGEVING

Flora- en faunawet

Ecologische woorden spelen in toenemende mate een rol bij de ruimtelijke planvorming en ruimtelijke ingrepen. Zo is per 1 april 2002 de Flora- en faunawet in werking getreden. De wet sluit aan op Europese natuurregeling en is gericht op soortbescherming.

De Flora- en faunawet voorziet in de bescherming van een aantal planten- en diersoorten en gaat uit van het “nee, tenzij”- beginsel. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen ‘voldoende zorg’ in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving. Samengevat kan worden gesteld dat alle vogels, zoogdieren, amfibieën en reptielen beschermd zijn. Wel geldt er een klein aantal uitzonderingen voor zeer algemene soorten als Huismuis, Bruine rat en Zwarte rat. Bovendien is een beperkt aantal, meest zeldzame planten, vlinders, libellen, vissen en ongewervelden beschermd.

In de praktijk betekent dit dat bepaalde handelingen ten aanzien van dieren en planten slechts onder strikte voorwaarden mogelijk zijn. De Flora- en faunawet heeft in de zin dan ook de nodige consequenties bij ruimtelijke ingrepen zoals de voorgestelde planvorming.

Flora

Met betrekking tot beschermde, inheemse planten in relatie tot hun groeiplaats is het verboden deze planten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onttrenten of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Fauna

Bepalingen in deze wet ten aanzien van dieren in hun natuurlijke leefomgeving kunnen worden samengevat als:

- Het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort opzettelijk te verontrusten.
- Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Het is verboden eieren van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Het planvormingsproces en de Flora- en faunawet

Genoemde bepalingen zijn niet nieuw. Vergelijkbare bepalingen waren ook reeds opgenomen in de Natuurbeschermingswet en de Vogelwet 1936. Wanneer u als initiatiefnemer plannen ontwikkelt voor ruimtelijke ingrepen of voornemens hebt dergelijke werkzaamheden uit te (laten) voeren, is het raadzaam vooraf te toetsen of de geplande werkzaamheden mogelijk nadelige gevolgen hebben voor Aanwezige flora en fauna in het plangebied. In beginsel bent u daarvoor als initiatiefnemer zelf verantwoordelijk. Tijdens het plannen van de werkzaamheden dienen de volgende zaken in kaart gebracht te worden.

- Welke beschermde planten- en diersoorten komen in en nabij het plangebied voor ?
- Leidt het realiseren van het plan of de uitvoering van de geplande werkzaamheden tot handelingen die in strijd zijn met de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet met betrekking tot planten op hun groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving?
- Kunnen het plan of de voorgenomen werkzaamheden zodanig worden aangepast dat dergelijke handelingen niet of in mindere mate gepleegd worden?
- Is om de plannen te kunnen uitvoeren of de werkzaamheden te kunnen verrichten een ontheffing (ex. Art. 75 van de Flora- en faunawet) vereist?

De ontheffing

Ten behoeve van de planrealisatie kan het noodzakelijk zijn om ontheffing aan te vragen in verband met de (voorgenomen) overtreding van de in paragraaf 2.1 genoemde verbodsbepalingen. Per 23 februari 2005 is de regelgeving rondom de ontheffingsaanvraag (artikel 75) door middel van een nieuwe AMvB gewijzigd. Hierbij worden drie beschermingsregimes onderscheiden.

Categorie 1. Algemene soorten

Voor de soorten in deze categorie geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet bij onder meer ruimtelijke ontwikkelingen. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

In deze categorie vallen onder meer algemeen voorkomende zoogdiersoorten als mol, konijn, en amfibieën als bruine kikker en gewone pad.

Categorie 2. Overige soorten

Bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling voor de soorten in categorie 2 als wordt gewerkt volgens een door het ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. Een gedragscode moet door een sector / belangenorganisatie of initiatiefnemer worden opgesteld en ter goedkeuring aan het Ministerie van LNV worden voorgelegd. Zolang er geen gedragscode is, dient in meest situaties een ontheffing te worden aangevraagd. Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'.

In deze categorie vallen alle vogelsoorten en een kleine groep van minder algemene diersoorten als eekhoorn en steenmarter.

Categorie 3. Soorten bijlage IV Habitatrichtlijn & Soorten bijlage 1 AMvB

Voor de soorten in deze categorie dient altijd een ontheffing te worden aangevraagd. Ook met een gedragscode kan geen vrijstelling worden verkregen. Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. er is sprake van een bij de wet genoemd belang. (dit betreft een limitatieve lijst van ander gespecificeerde belangen)?
2. er is geen alternatief aanwezig voor de gewenste ingreep?
3. er wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort?

In deze categorie zijn zeldzame en kwetsbare soorten opgenomen. Dit betreft onder meer alle vleermuissoorten, zeldzame amfibieën en reptielen, een grote groep vlinders en libellen en enkele plantensoorten.

Bijlage 2: ZORGPLICHT

algemene zorgplicht, art. 2 Ff-wet (LNV 2005):

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor *alle* (en dus niet alleen bescherm-de) in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.
2. Die zorg houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is:
 - dergelijk handelen achterwege te laten waar dit in redelijkheid kan worden geveegd;
 - dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs kunnen worden geveegd om die gevolgen te voorkomen of, indien dat niet mogelijk is, zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Een onderdeel van de Flora- en faunawet is dat de initiatiefnemer invulling moet geven aan de zorgplicht ten aanzien van beschermde planten en dieren. Dit geldt zowel tijdens de uitvoering van de werkzaamheden als ten aanzien van het ontwerp. Geadviseerd wordt om in het ontwerp rekening te houden met de realisatie van nieuw biotoop in de vorm van bijvoorbeeld groenvoorzieningen en waterpartijen. De zorgplicht betekent ook dat gedurende de werkzaamheden rekening gehouden wordt met de beschermde soorten om schade aan deze soorten te voorkomen en de effecten zoveel mogelijk te beperken.

De in de bijlage 1 genoemde wetswijziging (AMvB 501) heeft betrekking op de ontheffingsplicht (artikel 75 van de Flora- en faunawet). Deze wijziging houdt onder meer in, dat voor een aantal algemeen in Nederland voorkomende beschermde soorten een vrijstelling op de ontheffingsaanvraag geldt, mits de zorgplicht in acht wordt genomen. Dit betekent dat, ook voor soorten die onder de vrijstelling vallen, men wel verplicht blijft om bijvoorbeeld het voortplantingsseizoen te ontzien, of vóórdat werkzaamheden starten, dieren te verjagen of weg te vangen (en elders uit te zetten) om te voorkomen dat natuurschade in het kader van art. 9 t/m 11 zal ontstaan.

Dus ook voor soorten die onder de vrijstelling vallen dienen mitigerende maatregelen te worden getroffen.

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Een ontheffing hierop is niet mogelijk. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren, zijn niet toegestaan.

In de praktijk betekent dit dat verstorende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen (dat voor de meeste soorten loopt van maart tot en met juli) uitgevoerd mogen worden.

Voor de verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen, belangrijk leef- of foerageergebied van vogels buiten het broedseizoen kan een ontheffing noodzakelijk zijn. Het betreft hierbij dan over het algemeen horsten, nesten of kolonieplaatsen die jaarrond gebruikt worden. Hieronder kan ook leef- en/of foerageergebied vallen van zeer plaatstrouwe soorten, zoals uilen.

Bijlage 3: Resultaten

Castermans I en II, Pletzersstraat 5, 7, Médoclaan 250, 252 en Heukelommerweg 1 te Wolder

Veldbezoeken:

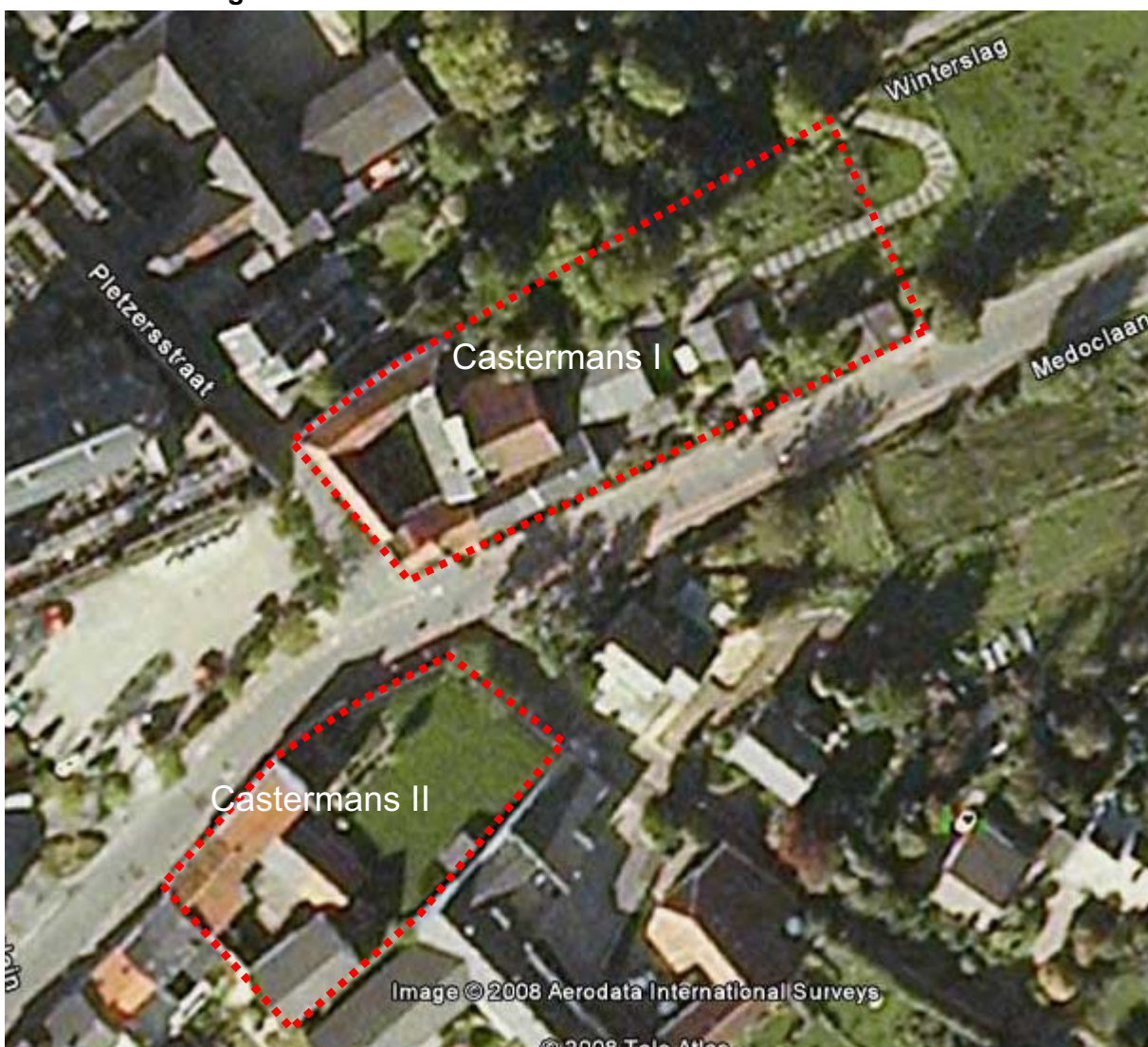
17 november 2008 namiddag, avond
29 april 2009 namiddag, avond en nacht;
28 mei 2009 ochtend;
14 tot 15 juli 2009 avond, nacht en ochtend

17 november 2008 namiddag en avond

Bezoek avond start rond 16:30 vleermuisonderzoek en steenmarter.

Bewolkt weer, temperatuur circa 10 graden. Wind 2,7 m/s WNW. Zon op 8:08 uur, onder 16:45 uur

Luchtfoto 1 Plangebied

Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 5.400 m² en bestaat uit twee deelgebieden:

Castermans I;
Castermans II.

Castermans I bestaat uit de panden Pletzersstraat 5 en 7, Médoclaan 250 en 252 en diverse bijgebouwen en schuren. Globaal bevindt de locatie zich tussen Pletzersstraat, de Heukelommerweg en de holle weg Winterslag. De opstallen bestaan uit een oude boeren hoeve in

carré vorm met lintbebouwing langs de Heukelommerweg. Diverse oude schuren vormen onderdeel van het complex, evenals een erf aan het noordoosten bestaande uit wat ruigte en grasland.

Castermans II bestaat uit de panden Heukelommerweg 1, inclusief schuren, een oude kelder in de tuin en bijgebouwen. Ook dit betreft een oude boeren hoeve met deels oude schuren en opstallen van recentere datum. Verder bestaat het plangebied uit een tuin.

Beide locaties liggen binnen de bebouwde kom van Wolder (Maastricht), een buitenwijk ten zuidwesten van de kern Maastricht. De directe omgeving bestaat uit kleinschalig agrarisch gebied in het mergellandschap van Zuid-Limburg. Op circa 1000 meter loopt ten het westen van het plangebied het Albertkanaal en ten zuidoosten de Jeker.

Tijdens het veldbezoek zijn de terreinkenmerken beoordeeld. Deze beoordeling is gericht op potentieel te verwachten beschermde flora- en faunasoorten. De beoordeling heeft plaats gevonden door middel van een algemene veldverkenning en richt zich op de natuurwaarden van het primaire plangebied en de directe omgeving (invloedssfeer van te verrichten werkzaamheden). Het veldonderzoek is uitgevoerd door drs. A.N. de Keijzer en ing. W. Visser. Hierbij is het gehele plangebied (beide locaties) en directe omgeving doorlopen, zodat alle verschillende terreintypen bezocht zijn. Het plangebied is bekeken op de mogelijke geschiktheid voor het voorkomen van beschermde flora en fauna. Het bezoek heeft in de namiddag plaatsgevonden en aansluitend is een eerste vleermuis onderzoek uitgevoerd.

Hierbij is met detectoren (Petterson D200 en DX240) gezocht naar rondvliegende exemplaren. Bij het waarnemen daarvan is gedrag en vliegrichting bepaald en gedetermineerd welke soorten het betreft. Tevens zijn indien van toepassing de opnamen van de DX240 digitaal opgeslagen met een wave recorder (Edirol) om vervolgens deze geluiden te kunnen analyseren en determineren met software (Batsound).

17:15 Gewone dwerg foeragerend boven binnenplaats

17:27 Gewone dwerg foeragerend boven binnenplaats

17:32 Gewone dwerg foeragerend boven binnenplaats

17:35 Gewone dwerg foeragerend achterzijde schuren bij geitenhok

18.15 einde onderzoek

In de schuren van beide deelgebieden zijn op diverse plaatsen sporen gevonden in de vorm van uitwerpselen. Het betreft minimaal 2 verschillende vleermuissoorten. Daarnaast zijn in de avonduren Gewone dwergvleermuizen rondvliegend waargenomen in het deelgebied Castermans I. Aangenomen kan worden dat voor minimaal twee vleermuissoorten de plangebieden van belang zijn als verblijfsgebied en mogelijk als vliegroute en foerageergebied. De aanwezige kelders zijn geïnspecteerd en hoewel geschikt als verblijfslocatie zijn hierin geen sporen van gebruik aangetroffen.

29 april 2009 namiddag, avond en nacht

Bezoek avond rond 20.30 uur vleermuisinventarisatie en steenmarter.

Halfbewolkt droog weer, temperatuur circa 14 graden. Wind 2,3 m/s uit het ZZO.

Zon onder om 21.02; op om 6.14.

Waarnemers waren Lars Sluiter, Hans Scheeringa en Alexander de Keijzer.

Hierbij is met detectoren (Petterson D200 en DX240) gezocht naar rondvliegende exemplaren. Bij het waarnemen daarvan is gedrag en vliegrichting bepaald en gedetermineerd welke soorten het betreft. Tevens zijn indien van toepassing de opnamen van de DX240 digitaal opgeslagen met een wave recorder (Edirol) om vervolgens deze geluiden te kunnen analyseren en determineren met software (Batsound). Tevens zijn de locaties van waarnemingen indien van toepassing met GPS apparatuur (Garmin) digitaal vastgelegd.

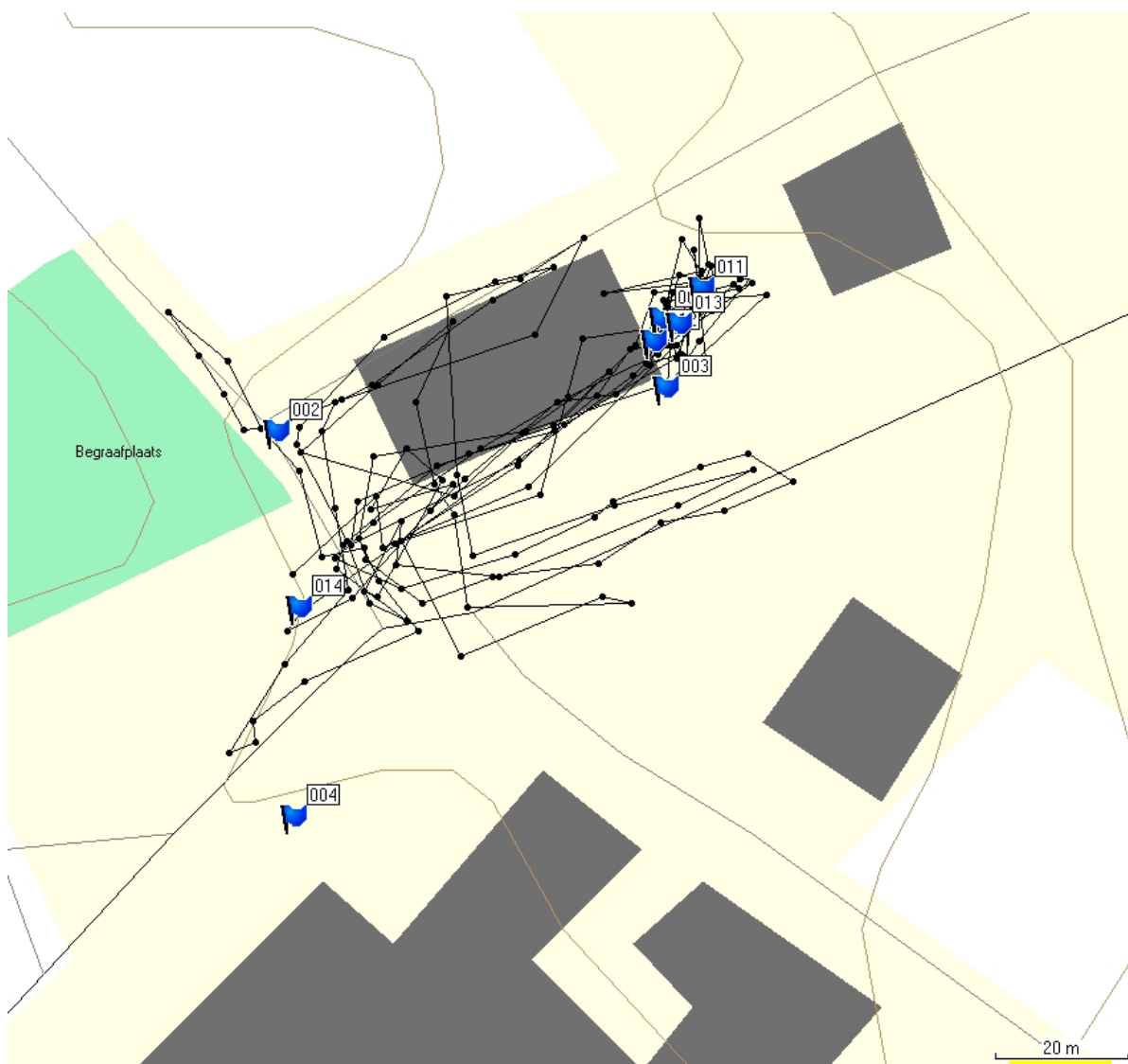
Daarnaast zijn kunstmatig territoriale roepen van uilen (steenuil, bosuil en ransuil) ten gehore gebracht. Daarbij zijn geen reacties waargenomen van aanwezige exemplaren. Indien de uilen op

de plangebieden aanwezig waren geweest ligt een waarneembare reactie voor de hand.

Tabel 1 Resultaten vleermuiswaarnemingen 29 april 2009

Header	Name	Description	Soort	Activiteit	Position
Start		20:30			
Waypoint	11	29-4-2009 21:35	gd	3 stuks	173924 316175
Waypoint	12	29-4-2009 21:37	gd	2 stuks	173917 316167
Waypoint	13	29-4-2009 21:40	gd	foeragerend	173921 316169
Waypoint	14	29-4-2009 22:05	gd	op route	173863 316127
Waypoint	1	29-4-2009 21:27	gd	3 stuks	173918 316170
Waypoint	1	29-4-2009 21:27	lv	foeragerend	173918 316170
Waypoint	2	29-4-2009 21:38	gd	foeragerend	173860 316153
Waypoint	3	29-4-2009 21:47	gd	foeragerend	173919 316160
Waypoint	4	29-4-2009 21:10	gd	op route	173863 316095
Eind		22:30			

gd gewone dwergvleermuis
lv laatvlieger

Kaart 1 Resultaten vleermuizen 29 april 2009

Er is grote activiteit waargenomen van Gewone dwergvleermuizen bij Castermans I en een enkele Gewone dwergvleermuis bij Castermans II

28 mei 2009 ochtend

Bezoek ochtend rond 4:00 uur vleermuisinventarisatie en steenmarter.

Bewolkt droog weer, temperatuur circa 17 graden. Wind 4,0 m/s uit het W.

Zon onder om 21.46; op om 5.30.

Waarnemers waren Hans Scheeringa en Alexander de Keijzer.

Hierbij is met detectoren (Petterson D200 en DX240) gezocht naar rondvliegende exemplaren. Bij het waarnemen daarvan is gedrag en vliegrichting bepaald en gedetermineerd welke soorten het betreft. Tevens zijn indien van toepassing de opnamen van de DX240 digitaal opgeslagen met een wave recorder (Edirol) om vervolgens deze geluiden te kunnen analyseren en determineren met software (Batsound).

Tabel 2 Resultaten vleermuiswaarnemingen 28 mei 2009

	Tijd	Locatie	Soort	Activiteit
Start	04:00			
1	4:35	achter buiten, Cast I	gd	werfroepend
2	4:40	achter buiten, Cast I	gd	foeragerend
3	4:41	middelste schuur Cast I	gd	3 stuks
4	4:43	achterste schuur, Cast I	gd	werfroepend
5	4:44	achter buiten, Cast I	gd	2 stuks
6	4:45	middelste schuur, Cast I	gd	werfroepend
7	4:45	achterste schuur, Cast I	gd	
8	4:46	achter buiten, Cast I	gd	foeragerend
9	4:53	middelste schuur, Cast I	gd	3 stuks zwermend
10	4:56	achterste schuur, Cast I	gd	2 stuks werfroep
11	4:58	binnenplaats voor, Cast I	go	zwermend
12	5:01	achter buiten	gd	foeragerend
13	5:23	achter buiten	gd	zwermend
Eind	5:45			
		gd Gewone dwergvleermuis		
		go Gewone grootoorvleermuis		

Er is zwermactiviteit waargenomen van twee soorten:

- Gewone grootoorvleermuizen boven de binnenplaats van Castermans I, waarschijnlijk invliegend in de schuur boven de entreepoort en aldaar een verblijfplaats van een kleine (<5 stuks) kolonie;
- Gewone dwergvleermuis buiten achter de schuren bij geitenhok van Castermans I en in de twee achterste schuurdelen. Waarschijnlijk is er een verblijfplaats van een kleine kolonie (<5 stuks) in de schuren.

Bij Castermans II is geen vleermuisactiviteit waargenomen.

14 tot 15 juli 2009 avond, nacht en ochtend

Bezoek avond rond 4:00 uur vleermuisinventarisatie en steenmarter.

Bewolkt droog weer, temperatuur circa 17 graden. Wind 4,0 m/s uit het W.

Zon onder om 21.54; op om 5.37.

Waarnemers waren Hans Scheeringa en Alexander de Keijzer.

Hierbij is met detectoren (Petterson D200 en DX240) gezocht naar rondvliegende exemplaren. Bij het waarnemen daarvan is gedrag en vliegrichting bepaald en gedetermineerd welke soorten het betreft. Tevens zijn indien van toepassing de opnamen van de DX240 digitaal opgeslagen met een wave recorder (Edirol) om vervolgens deze geluiden te kunnen analyseren en determineren met

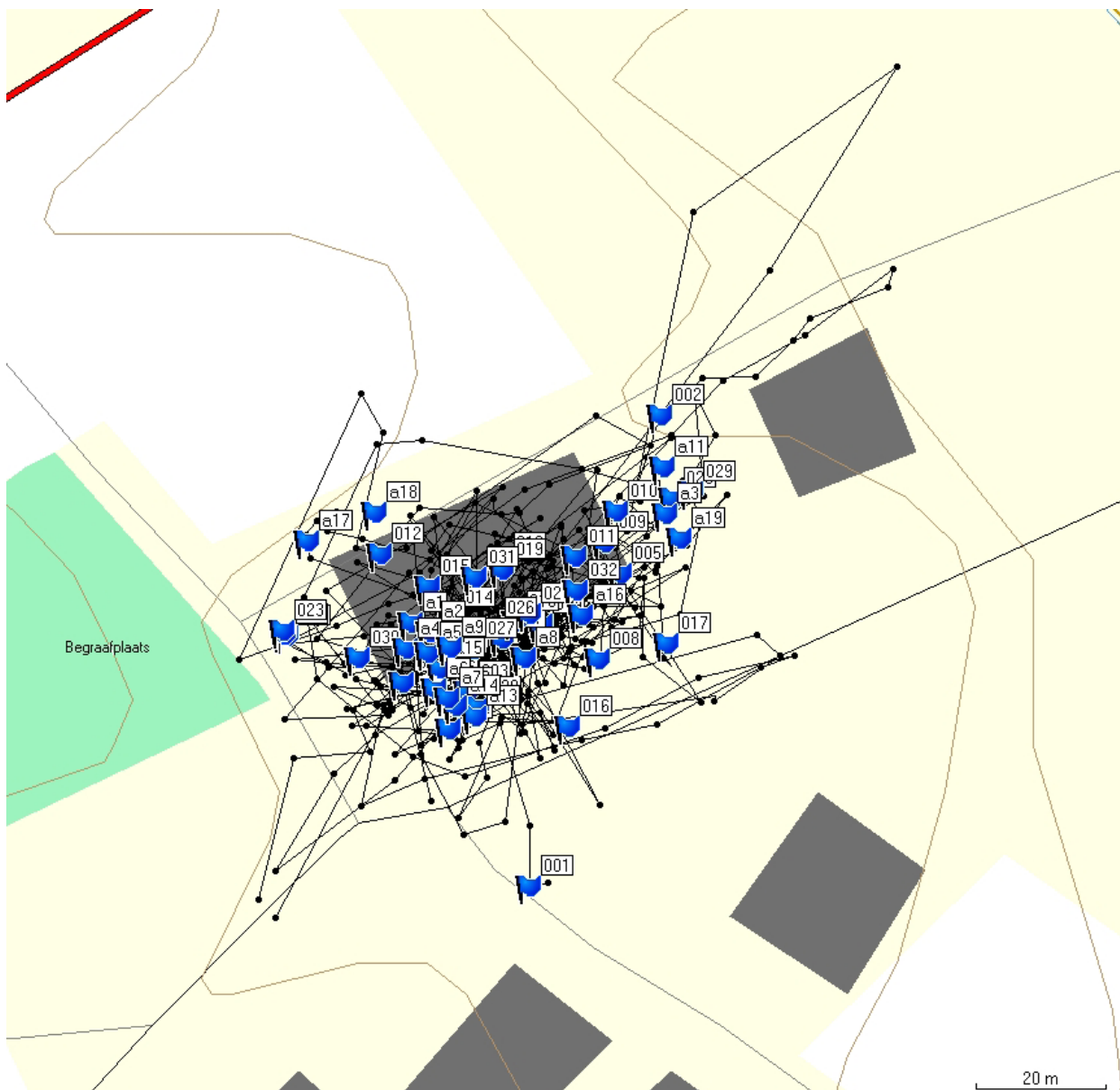
software (Batsound). Tevens zijn de locaties van waarnemingen indien van toepassing met GPS apparatuur (Garmin) digitaal vastgelegd.

Tabel 3 Resultaten vleermuiswaarnemingen 14 tot 15 juli 2009

Header	Name	Description	Position	Soort	Activiteit
			allen Castermans I		
Start		22:00			
Waypoint	a1	14-7-2009 22:52	binnenplaats	gd	foeragerend
Waypoint	1	14-7-2009 22:53	173902 316114	gd	foeragerend
Waypoint	a2	14-7-2009 23:21	binnenplaats	gd	
Waypoint	2	14-7-2009 23:24	173922 316187	gd	foeragerend
Waypoint	a3	14-7-2009 23:29	bij geitenhok	lv	
Waypoint	a4	14-7-2009 23:33	binnenplaats	lv	
Waypoint	3	14-7-2009 23:33	173893 316144	gd	3 stuks foeragerend
Waypoint	a5	14-7-2009 23:37	binnenplaats	gd	
Waypoint	4	14-7-2009 23:41	173904 316154	gd	foeragerend
Waypoint	a6	14-7-2009 23:44	binnenplaats	go	
Waypoint	a7	14-7-2009 23:46	binnenplaats	gd	2 stuks
Waypoint	5	14-7-2009 23:50	173916 316162	gd	foeragerend
Waypoint	6	14-7-2009 23:55	173888 316144	gd	foeragerend
Waypoint	a8	14-7-2009 23:56	voorste schuur	go	
Waypoint	a9	14-7-2009 23:57	binnenplaats	go + gd	
Waypoint	7	15-7-2009 0:00	173898 316152	gd	foeragerend
Waypoint	a10	15-7-2009 0:04	binnenplaats	gd	foeragerend
Waypoint	8	15-7-2009 0:06	173913 316149	gd	foeragerend
Waypoint	9	15-7-2009 0:11	173914 316167	gd	foeragerend
Waypoint	10	15-7-2009 0:13	173916 316172	gd	foeragerend
Waypoint	11	15-7-2009 0:15	173909 316165	gd	met werfroep
Waypoint	12	15-7-2009 0:23	173879 316165	go	
Waypoint	a11	15-7-2009 0:23	bij geitenstal	go	
Waypoint	13	15-7-2009 0:36	173898 316164	go	
Waypoint	a12	15-7-2009 0:36	binnenplaats	gd	
Waypoint	a13	15-7-2009 0:42	binnenplaats	go	foeragerend
Waypoint	14	15-7-2009 0:52	173890 316155	go + gd	
Waypoint	a14	15-7-2009 0:53	binnenplaats	gd	
Waypoint	15	15-7-2009 0:56	173887 316160	gd	
Waypoint	16	15-7-2009 0:59	173908 316138	go + gd	
Waypoint	a15	15-7-2009 1:05	binnenplaats	gd	
Waypoint	17	15-7-2009 1:15	173924 316151	gd	
Waypoint	a16	15-7-2009 1:18	voorste schuur	go + gd	
Waypoint	18	15-7-2009 1:26	173900 316155	gd	2 stuks
Waypoint	19	15-7-2009 1:41	173898 316163	gd	
Waypoint	a17	15-7-2009 1:42	steegje hoek	uil	
Waypoint	a18	15-7-2009 1:57	steegje hoek	gd + lv	
Waypoint	20	15-7-2009 2:26	173924 316174	gd	met werfroep
Waypoint	21	15-7-2009 2:35	173865 316152	gd	
Waypoint	22	15-7-2009 2:35	173864 316152	gd	2 stuks met werfroep
Waypoint	23	15-7-2009 2:35	173864 316153	gd	2 stuks met werfroep
Waypoint	24	15-7-2009 2:45	173902 316156	gd + go	
Waypoint	25	15-7-2009 3:41	173890 316138	gd	met werfroep
Waypoint	26	15-7-2009 3:48	173897 316154	gd	
Waypoint	a19	15-7-2009 3:52	bij geitenstal	gd	foeragerend
Waypoint	27	15-7-2009 3:53	173894 316150	gd	
Waypoint	28	15-7-2009 4:00	173894 316141	gd	3 stuks
Waypoint	29	15-7-2009 4:16	173927 316175	gd	
Waypoint	30	15-7-2009 4:25	173876 316149	gd	

Waypoint	31	15-7-2009 4:31	173894 316161	gd	
Waypoint	32	15-7-2009 4:39	173909 316159	gd	2 stuks zwermend
Eind		5:30			

gd	Gewone dwergvleermuis
lv	Laatvlieger
go	Gewone grootoor vleermuis

Kaart 2 Resultaten vleermuizen 14 tot 15 juli 2009

Op de locatie Castermans I is van drie vleermuissoorten activiteit waargenomen:

- Laatvlieger, deze is foeragerend achter de opstallen boven het grasland waargenomen;
- Gewone grootoorvleermuis, deze is foeragerend boven de binnenplaats en in de omgeving waargenomen, ook boven de holle weg Winterslag. Tevens zijn in de voorste schuur (meest westelijk) rondvliegende en aanvliegende exemplaren waargenomen. Waarschijnlijk betreft het meest jonge exemplaren die een rustplek zoeken bij hun voormalige kraamlocatie. Aangenomen moet worden dat deze meest westelijk gelegen schuurdeel een kleine kraamkolonie van deze soort heeft bevat (< 5 volwassen exemplaren). Tevens zijn

exemplaren zwermend waargenomen onder het schuurdak boven de entreepoort. Hier bevindt zich waarschijnlijk een verblijfplaats van een kleine kolonie (<5 exemplaren).

- Gewone dwergvleermuis, deze zijn vrij algemeen foeragerend over het gehele plangebied van Castermans I en de directe omgeving aangetroffen. Daarnaast zijn in de drie aaneengesloten schuurdelen rondvliegende exemplaren aangetroffen, waarbij in elk schuurdeel ook aanvlieggedrag is waargenomen. Waarschijnlijk bevond zich in een van de schuurdelen een kleine kraamkolonie (<5 volwassen exemplaren) van deze soort naast de reeds geconstateerde verblijfplaats.

Tevens is in de vroege ochtend (circa 03:30 uur) de steenmarter waargenomen op de Pletzerstraat voor het pand Castermans I. Het dier maakt geen aanstalten het plangebied te betreden en verdween via de holle weg Winterslag.

Daarnaast is een Steenuil op het dak van het meest westelijk gelegen schuurdeel waargenomen in de vroege ochtend. Ook is het geluid van een steenuil gehoord in de holle weg Winterslag.

Er is tevens een broedplaats van de Gekraagde roodstaart aangetroffen in een dakgoot rond de binnenplaats.

Conclusie:

In onderstaande luchtfoto zijn de resultaten van het nader onderzoek schematisch weergegeven.

Luchtfoto 2 Schematische weergave resultaten

Op Castermans II zijn incidenteel Gewone dwergvleermuizen (*Pipistrellus pipistrellus*) waargenomen. Er zijn geen aanwijzingen aangetroffen van winter-, zomer-, paar-, en/of kraamverblijven. Gezien het intensieve onderzoek is het niet waarschijnlijk dat de opstallen van Castermans II deze functies voor vleermuizen zullen vervullen.

Op Castermans I zijn verblijfplaatsen aanwezig van de Gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*) (in schuur boven entreepoort) en van de Gewone dwergvleermuis (in de drie aaneengesloten schuren). Tevens is het zeer waarschijnlijk dat de drie aaneengesloten schuren kraamkolonies van de Gewone grootoorvleermuis (voorste schuur) en de Gewone dwergvleermuis (mogelijk alle drie de schuren) bevatten. Er zijn geen vraatplaatsen van de Gewone grootoorvleermuis aangetroffen wat suggereert dat deze soort elders, buiten de planlocatie foerageert.

Er zijn enkel malen Laatvliegers (*Eptesicus serotinus*) overvliegend boven Castermans I waargenomen. Het waargenomen gedrag was ofwel op route, ofwel foerageren. Het is derhalve niet waarschijnlijk dat zich binnen de opstallen van de planlocatie een verblijfplaats zal bevinden.

De reeds door bewoners genoemde Steenmarter (*Martes foina*) is waargenomen. Deze maakte geen aanstalte het plangebied te betreden. Het is derhalve niet waarschijnlijk dat het plangebied van belang is voor deze diersoort.

Er is eenmaal een steenuil (*Athene noctua*) op het dak van de voorste schuur waargenomen en eenmaal het geluid van deze vogel gehoord in de holle weg Winterslag. Tevens is met kunstmatig geproduceerde territoriale roepen van de Steenuil onderzocht of zich binnen de plangebieden een territorium bevindt. Dit laatste is niet aangetroffen. Derhalve is het bezoek van de uil waarschijnlijk incidenteel geweest en bevindt zich een territorium in de buurt van Castermans I. In de directe omgeving ten oosten en ten zuiden van het plangebied bevinden zich bij uitstek geschikte terreinen voor de Steenuil (kleinschalig agrarisch landschap met rommelhoekjes).

Er zijn broedende Gekraagde roodstaarten (*Phoenicurus phoenicurus*) in een dakgoot rond de binnenplaats van Castermans I waargenomen.

Bijlage 4: Soortspecifieke informatie

Gewone dwergvleermuis

Pipistrellus pipistrellus

WETGEVING en BELEID

EU-regelingen

Habitatrichtlijn

Namen volgens publicatie		Publicatie	
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	Subcategorie
	Microchiroptera	soort van Bijlage IV	
		Publicatieblad van de Europese Unie L 236 van 23.9.2003 (selectie Nederlandse soorten: Ministerie van LNV)	
		<i>Alle soorten</i>	

Internationale verdragen en overeenkomsten

Bern-conventie

Namen volgens publicatie		Publicatie	
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	Subcategorie
	Pipistrellus	soort van appendix III	
	pipistrellus	Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats, Appendix III (selectie Nederlandse soorten: LNV)	

Bonn-conventie

Namen volgens publicatie		Publicatie	
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	Subcategorie
	Vespertilionidae	soort van Appendix II	
		Convention on Migratory Species, Appendix 2 (selectie Nederlandse soorten: LNV)	
		<i>spp. (only European populations)</i>	

Bats Agreement

Namen volgens publicatie		Publicatie	
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	Subcategorie
	Pipistrellus	soort van Annex 1	
	pipistrellus	Agreement on the Conservation of Populations of European Bats, Annex 1 (selectie Nederlandse soorten: Ministerie van LNV)	

Wetgeving

Flora- en faunawet

Namen volgens publicatie		Publicatie	
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	Subcategorie
Gewone dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus	beschermde soort als bedoeld in artikel 3 en 4	artikel 4.1.a
		Staatscourant 2001, 220, bijlage 1	
		soort waarvoor een prepareerverbod geldt, als bedoeld in artikel 64.1	
		Staatsblad 2000, 524, artikel 8.c	
		beschermde soort waarvoor op basis van artikel 75.5 een vrijstelling met	

[gedragscode geldt van artikel 8 t/m 12 of een ontheffing nodig is met uitgebreide toets](#)

niet gepubliceerd
 soort van *Habitatrichtlijn*, bijlage IV

Beleid

Doelsoortenlijst

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
Gewone dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus	soort van Doelsoortenlijst Handboek Natuurdoeltypen, bijlage 3 (Ministerie van LNV, 2001)	

Soortbeschermingsplannen

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
Dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus	soort van uitgevoerd Soortbeschermingsplan Vleermuisbescherming: verleden, heden en toekomst (Ministerie van L&V, 1988)	

Signalering

Netwerk Ecologische Monitoring

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
Gewone dwergvleermuis		gemonitorde soort Landelijke natuurmeetnetten van het NEM in 2004 (CBS, 2005) <i>weinig in de getelde objecten te vinden</i>	extra soort Meetnet vleermuizen in winterverblijven

ECOLOGIE

6.1.1.1 Naamgeving

Nederlands Gewone dwergvleermuis
 Wetenschappelijk Pipistrellus pipistrellus

6.1.1.2 Soortgroep

Nederlands [Zoogdieren](#)
 Wetenschappelijk [Mammalia](#)

6.1.1.3 Voorkomen

Wijze van voorkomen regelmatige voortplanter
 Trend (voortplanting) niet afgenomen
 Publicatiebron trend Rode Lijst van bedreigde zoogdieren in Nederland; basisdocument (VZZ, 1994)
 Zeldzaamheid (voortplanting) algemeen
 Publicatiebron zeldzaamheid Rode Lijst van bedreigde zoogdieren in Nederland; basisdocument (VZZ, 1994)

6.1.1.4 Beschrijving

Veel mensen zullen de **gewone dwergvleermuis** (*Pipistrellus pipistrellus*) kennen als de kleine, grillig fladderende, vleermuis die ze 's avonds boven de tuin of de straat zien vliegen. In vrijwel elk dorp of stad is wel ergens een verblijfplaats, meestal in rustige buitenwijken of randen van de bebouwde kom, maar soms ook in drukke stadscentra. Van de vijf Europese soorten uit het geslacht *Pipistrellus* van de familie Vespertilionidae, komen in Nederland de gewone dwergvleermuis (*P. pipistrellus*) en de ruige dwergvleermuis (*P. nathusii*) voor. De gewone dwergvleermuis is een zeer kleine, roestbruine tot donkerbruine vleermuis met donkerbruine of zwarte oren, een romplengte van niet meer dan vijf cm en een gewicht van 3,5 tot 8 gram. De naar verhouding lange, smalle vleugels (spanwijdte 18 tot 24 cm) maken dat ze in de vlucht groter lijken dan ze zijn. De soort kan verward worden met de ruige dwergvleermuis, maar is iets kleiner en lichter van kleur en heeft geen beharing op de bovenzijde van de staartvlieghuid en op de onderzijde van de dijbenen.

6.1.1.5 Ecologie

De gewone dwergvleermuis leeft in gesloten tot half open landschappen, in kleinschalige landbouwgebieden, in dorpen, steden, parken en tuinen. Deze vleermuis jaagt relatief snel, is wendbaar in een grillige vlucht met veel bochten en lussen, en vliegt daarbij op enige afstand (1 tot 8 m) langs de vegetatie, op een hoogte van gemiddeld 2 tot 5 m, maar soms wat hoger. Het dier jaagt in de beschutting van opgaande vegetatie, binnen de bebouwing in tuinen en bij straatlantaarns, boven water, in bossen en langs bosranden, in en langs lanen, bomenrijen, singels, houtwallen en holle wegen. De gewone dwergvleermuis vangt kleine prooidieren uit de lucht met behulp van zijn vleugels en staartvlieghuid, waarbij vooral muggen, dansmuggen, maar ook schietmotten, haften, gaasvliegen, nachtvinders en soms kleine kevers worden gegrepen. Gedurende het hele jaar worden vooral gebouwen als verblijfplaats gebruikt. Begin mei groeperen de vrouwtjes zich in kraamkolonies, die een netwerk aan verblijfplaatsen bewonen. In de kraamkamers worden de jongen geboren en grootgebracht. Ieder vrouwtje krijgt één jong per jaar. De verblijfplaatsen worden in spouwmuren gevonden, maar ook achter betimmering en daklijsten of onder dakpannen. De aantallen dieren in een verblijfplaats binnen het netwerk van een kraamkolonie kan variëren van enkele tientallen tot meer dan tweehonderd. Gewone dwergvleermuizen gebruiken de verblijfplaatsen van het netwerk plaatstrouw, maar verhuizen daarbinnen vaak. Al na enkele dagen worden ook de jongen mee verhuisd. Mannetjes bezetten in de bebouwde omgeving een territorium. Hier wordt vooral tussen eind augustus en begin oktober fanatiek gebaltst. Ergens binnen dit territorium wordt een paarplaats gezocht. De precieze locatie is moeilijk vast te stellen; het gaat dan om spleten en gaten in gebouwen, plekken die in de winter door kleine groepen ook als winterverblijf worden gebruikt. Overwinterende dieren verblijven vooral in gebouwen, in spouwmuren, achter daklijsten en onder dakpannen, maar ook in spleten in muren van forten. Daarnaast gebruiken ze onderaardse kalkgroeven als winterslaapplaats. Ze kiezen meestal vorstvrije, wat warmere en droge plaatsen. Ze overwinteren alleen of in kleine groepen, maar er komen ook massale winterverblijven voor. Er is geen duidelijke winterslaapperiode aan te geven. In de relatief milde winters in ons land zijn ze vaak wakker en dan gaan ze op jacht. Bij vorst zoeken de dieren verwarmde huizen op. In het westen van Europa gedraagt de gewone dwergvleermuis zich als standvleermuis. Ze overwinteren op gemiddeld 15 tot 25 km van het zomergebied. In het koudere klimaat van Europees en Centraal Rusland trekken ze weg over soms grote afstanden (tot 1100 km).

6.1.1.6 Verspreiding

De gewone dwergvleermuis komt in vrijwel heel Europa voor, noordelijk tot in Zuid-Scandinavië, oostelijk tot in ver in Rusland en in de Kaukasus. In Scandinavië is de soort veel zeldzamer dan de kleine dwergvleermuis, (*P. pygmaeus*), die daar algemeen voorkomt. Ook in het zuiden van Europa zijn de waarnemingen verspreid en schaars, terwijl de kleine dwergvleermuis daar talrijk en wijd verbreid is. In Nederland is het de meest algemene vleermuis met een ruime verspreiding over het gehele land. De aantallen worden geschat op 300.000 tot 600.000 dieren. Schattingen van de Europese populatie zijn niet bekend.

6.1.1.7 Bescherming

De gewone dwergvleermuis is in ons land zeer algemeen en niet bedreigd. Deze vleermuis wordt vrijwel altijd aangetroffen bij inventarisaties rondom gebouwen in het kader van de Flora- en Faunawet. Dikwijls gaat het ook om deze soort als er klachten komen over 'overlast' van vleermuizen.

6.1.1.8 Bronnen

6.1.1.8.1 Deskundigheid

Deskundigen aangewezen op grond van artikel III, lid, 5 van de Overeenkomst voor de Bescherming van Populaties van Europese Vleermuizen (Bats Agreement). Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming. Regionale Vleermuiswerkgroepen.

6.1.1.8.2 Literatuur

- Bal, D., H.M. Beije, M. Fellingner, R. Haveman, A.J.F.M. van Opstal & F.J. van Zadelhoff (2001). Handboek Natuurdoeltypen (tweede, geheel herziene editie). Rapport Expertisecentrum LNV nr. 2001/020.
- Dietz, M. & M. Weber (2000). Baubuch Fledermäuse. Eine Ideensammlung für fledermausgerechtes Bauen + CD-ROM. AK Wildbiologie an der Justus-Liebig-Universität Gießen.
- Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen. 2e druk. KNNV Uitgeverij, Utrecht. Limpens, H.J.G.A. (2002 2005). Cursusmaterialen t.b.v. de cursus "vleermuizen en planologie". Zoogdierverseniging VZZ/EcoConsult & Project Management.
- Limpens, H.J.G.A., P. Twisk & G. Veenbaas (2004). Met vleermuizen overweg. Brochure over vleermuizen en de wijze waarop bij planning, aanleg, reconstructie en beheer van wegen praktische invulling kan worden gegeven aan de wettelijke zorgplicht voor vleermuizen. Uitgave Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Rijkswaterstaat, Dienst Wegen Waterbouwkunde, Delft, en de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem. 24 pp.
- Lina, P.H.C. & G. van Ommering (1994). Rode lijst van bedreigde en kwetsbare zoogdieren in Nederland. Toelichting op de Rode Lijst. Rapport IKC natuurbeheer nr. 12. Simon, M., S. Hüttenbügel & J. Smit-Viergutz. (2004). Ecology and Conservation of Bats in Villages and Towns. Schriftenreihe für Landschaftspflege und Naturschutz. Heft 77:1-263.

Laatvlieger

Eptesicus serotinus ssp. serotinus

WETGEVING en BELEID

EU-regelingen

Habitatrichtlijn

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
	Microchiroptera	soort van Bijlage IV Publicatieblad van de Europese Unie L 236 van 23.9.2003 (selectie Nederlandse soorten: Ministerie van LNV) <i>Alle soorten</i>	

Internationale verdragen en overeenkomsten

Bern-conventie

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
	Microchiroptera	soort van appendix II Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats, Appendix II (selectie Nederlandse soorten: LNV) <i>all species except Pipistrellus pipistrellus</i>	

Bonn-conventie

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
	Vespertilionidae	soort van Appendix II Convention on Migratory Species, Appendix 2 (selectie Nederlandse soorten: LNV) <i>spp. (only European populations)</i>	

Bats Agreement

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
	<i>Eptesicus serotinus</i>	soort van Annex 1 Agreement on the Conservation of Populations of European Bats, Annex 1 (selectie Nederlandse soorten: Ministerie van LNV)	

Wetgeving

Flora- en faunawet

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	beschermde soort als bedoeld in artikel 3 en artikel 4.1.a 4 Staatscourant 2001, 220, bijlage 1 soort waarvoor een prepareerverbod geldt, als bedoeld in artikel 64.1 Staatsblad 2000, 524, artikel 8.c	

[beschermde soort waarvoor op basis van artikel 75.5 een vrijstelling met gedragscode geldt van artikel 8 t/m 12 of een ontheffing nodig is met uitgebreide toets](#)

niet gepubliceerd

soort van *Habitatrichtlijn*, bijlage IV

Beleid

Doelsoortenlijst

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
Laatvlieger	Eptesicus serotinus ssp. serotinus	soort van Doelsoortenlijst Handboek Natuurdoeltypen, bijlage 3 (Ministerie van LNV, 2001)	I

Soortbeschermingsplannen

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
Laatvlieger	Eptesicus serotinus	soort van uitgevoerd Soortbeschermingsplan Vleermuisbescherming: verleden, heden en toekomst (Ministerie van L&V, 1988)	

Signalering

Netwerk Ecologische Monitoring

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
Laatvlieger		gemonitorde soort Landelijke natuurmeetnetten van het NEM in 2004 (CBS, 2005) <i>nauwelijks in de getelde objecten te vinden</i>	extra soort Meetnet vleermuizen in winterverblijven

ECOLOGIE

Laatvlieger

Eptesicus serotinus ssp. serotinus

6.1.1.9 Naamgeving

NederlandsLaatvlieger

WetenschappelijkEptesicus serotinus ssp. serotinus

6.1.1.10 Soortgroep

Nederlands[Zoogdieren](#)

Wetenschappelijk[Mammalia](#)

6.1.1.11 Voorkomen

Wijze van voorkomenregelmatige voortplanter

Trend (voortplanting)niet afgenomen

Publicatiebron trendRode Lijst van bedreigde zoogdieren in Nederland; basisdocument (VZZ, 1994)

Zeldzaamheid (voortplanting)algemeen

Publicatiebron zeldzaamheid Rode Lijst van bedreigde zoogdieren in Nederland;
basisdocument (VZZ, 1994)

6.1.1.12 Kenmerken

Van de drie Europese soorten van het geslacht *Eptesicus* (familie Vespertilionidae) komt alleen de laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) in Nederland voor. Het is een grote vleermuis met een lichaamslengte tot ongeveer acht cm, vrij brede vleugels met een spanwijdte tot 38 cm en een gewicht tot 34 gram. De oren zijn kort en driehoekig, gezicht en neus zijn donker tot zwart. Het dier oogt donker. De vacht is donkerbruin aan de basis tot roodbruin aan de haarpunten. De onderzijde is iets lichter en bruin tot geelbruin. In de vlucht zijn de brede vleugels en de stompe, gebogen staartvlieghuid met een of twee uitstekende staartwervels opvallende kenmerken. Vlieggedrag en het echosignaal op de batdetector zijn doorgaans eenduidig te determineren. Verwarring kan optreden met de tweekleurige vleermuis (*Vespertilio murinus*), die echter anders gekleurd en kleiner is, met smallere vleugels en met een veel variabeler ritme in het geluid van de echolocatie.

6.1.1.13 Ecologie

De laatvlieger is een gebouwbewonende soort die overal in Nederland wordt aangetroffen, vooral in relatief open gebied. Het is een typische soort van het agrarische landschap en de rand van bebouwingskernen. In de buurt van de bebouwde kom wordt de laatvlieger vaak gezien jagend op insecten in het licht van straatlantaarns. De soort heeft een grillige vlucht met trage vleugelslag, lange banen met wijde bochten en plotselinge uitvallen. Doorgaans vliegt de laatvlieger in de beschutting van bosranden, heggen en lanen op een hoogte tussen vijf en twintig meter boven (vochtige) graslanden, weilanden, langs kanalen en vaarten en in tuinen en parken met vijvers. Bij windstil weer kunnen laatvliegers ook boven open water jagen. Laatvliegers vangen insecten, hoofdzakelijk uit de lucht, maar ze pakken soms ook prooien van het gebladerte of van de grond. Ze vangen voornamelijk grotere soorten nachtvinders, kevers en muggen. Verblijfplaatsen van de (kraam)groepen zijn vooral bekend in en op gebouwen: in spouwmuren, achter betimmeringen en daklijsten, onder pannen, op zolders. In de paartijd (september/oktober) worden regelmatig kleine groepjes aangetroffen op locaties waar ze in de zomer niet zaten. Ieder vrouwtje krijgt één jong per jaar dat in de kraamkamer wordt grootgebracht. De (kraam)groepen bestaan meestal uit enkele tientallen dieren; het zijn er zelden meer dan 150. Ze bewonen een netwerk van verschillende huizen tot op hooguit enkele honderden meters uit elkaar. Ze verhuizen soms wel binnen het netwerk, maar zijn in principe erg plaatstrouw. Soms wordt een en hetzelfde huis jaar na jaar als zomer- en winterverblijf gebruikt. De jachtgebieden liggen doorgaans in een straal van één tot vijf kilometer rondom de kolonie. Vliegroutes volgen waar mogelijk lijnvormige structuren, maar bij gunstige weersomstandigheden worden grotere afstanden door open gebied gevlogen. De laatvlieger geldt als standvleermuis, waarvan verplaatsingen meestal over hooguit 40 tot 50 km plaatsvinden, maar maxima tot 330 km zijn bekend.

6.1.1.14 Verspreiding

De laatvlieger komt in het grootste deel van Europa voor, van het Middellandse Zeegebied tot Engeland en Zuid-Scandinavië en oostelijk tot ver in Rusland en tot de Kaukasus. In het zuiden van Europa zijn de waarnemingen schaars. De laatvlieger wordt verspreid over heel Nederland aangetroffen. Ten zuiden van de grote rivieren, uitgezonderd Limburg, lijkt de laatvlieger minder voor te komen. De verspreiding en de aantallen laatvliegers in Nederland lijken vrij stabiel sinds langere tijd. De grootte van de Nederlandse populatie wordt geschat op 30.000 tot 50.000 dieren.

6.1.1.15 Bescherming

De laatvlieger is in ons land algemeen. De soort is hier niet bedreigd en voor duurzaam behoud lijken geen soortspecifieke beschermingsmaatregelen nodig. Net als voor andere vleermuizen geldt dat het beheer gericht moet zijn op het behoud van voldoende opgaande beplantingen die gelegen zijn nabij (<2 km) bebouwing. Verder is verstoring schadelijk evenals het gebruik van bestrijdingsmiddelen tegen in hout levende insecten in gebouwen die als verblijfplaatsen dienen.

6.1.1.16 Bronnen

6.1.1.16.1 Deskundigheid

Diverse groene adviesbureaus: www.natuurnet.nl Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdieronderzoek Provinciale Zoogdierwerkgroepen

6.1.1.16.2 Literatuur

- Kapteijn, K., 1997. Laatvlieger *Eptesicus serotinus* (Schreber, 1774), 191-201. In: Limpens *etal*, Atlas van de Nederlandse vleermuizen; onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV-Uitgeverij.
- Lina, P.H.C. & G. van Ommering, 1994. Rode lijst van bedreigde en kwetsbare zoogdieren in Nederland. Toelichting op de Rode Lijst.

Gewone grootoorvleermuis

Plecotus auritus ssp. auritus

WETGEVING en BELEID

Namen volgens publicatie		EU-regelingen	Publicatie
Nederlands	Wetenschappelijk	Habitatrichtlijn	Subcategorie
	Microchiroptera	soort van Bijlage IV Publicatieblad van de Europese Unie L 236 van 23.9.2003 (selectie Nederlandse soorten: Ministerie van LNV) <i>Alle soorten</i>	
Internationale verdragen en overeenkomsten			
Namen volgens publicatie		Bern-conventie	Publicatie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	Subcategorie
	Microchiroptera	soort van appendix II Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats, Appendix II (selectie Nederlandse soorten: LNV) <i>all species except Pipistrellus pipistrellus</i>	
Namen volgens publicatie		Bonn-conventie	Publicatie

Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	Subcategorie
-------------------	-------------------------	------------------	---------------------

Vespertilionidae [soort van Appendix II](#)
 Convention on Migratory Species,
 Appendix 2 (selectie Nederlandse
 soorten: LNV)
spp. (only European populations)
Bats Agreement

Namen volgens publicatie		Publicatie	
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	Subcategorie

Plecotus auritus [soort van Annex 1](#)
 Agreement on the Conservation of
 Populations of European Bats, Annex 1
 (selectie Nederlandse soorten:
 Ministerie van LNV)
Wetgeving
Flora- en faunawet

Namen volgens publicatie		Publicatie	
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	Subcategorie

Gewone Plecotus auritus [beschermde soort als bedoeld in artikel 3 en 4](#) [artikel 4.1.a](#)
 grootoorvleermuis
 Staatscourant 2001, 220, bijlage 1
[soort waarvoor een prepareerverbod geldt, als bedoeld in artikel 64.1](#)
 Staatsblad 2000, 524, artikel 8.c
[beschermde soort waarvoor op basis van artikel 75.5 een vrijstelling met gedragscode geldt van artikel 8 t/m 12 of een ontheffing nodig is met uitgebreide toets](#)
 niet gepubliceerd
soort van Habitatrichtlijn, bijlage IV

Beleid
Doelsoortenlijst

Namen volgens publicatie		Publicatie	
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	Subcategorie

Gewone Plecotus auritus [soort van Doelsoortenlijst](#) [It](#)
 grootoorvleermuis ssp. auritus
 Handboek Natuurdoeltypen, bijlage 3
 (Ministerie van LNV, 2001)

Soorten van de leefgebiedenbenadering

Namen volgens publicatie		Publicatie	
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	Subcategorie

Gewone Plecotus auritus [soort met kleurcode groen](#)
 grootoorvleermuis ssp. auritus
 Onbekend

Namen volgens publicatie		Publicatie	
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	Subcategorie

Gewone Plecotus auritus
 grootoorvleermuis
 Vleermuisbescherming: verleden, heden
 en toekomst (Ministerie van L&V, 1988)

Signalering

Netwerk Ecologische Monitoring

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
Gewone grootoorvleermuis		gemonitorde soort Landelijke natuurmeetnetten van het NEM in 2004 (CBS, 2005) <i>steekproef</i>	contractsoort Meetnet vleermuizen in winterverblijven

Gewone grootoorvleermuis
Plecotus auritus ssp. auritus

6.1.1.17 Naamgeving

Nederlands Gewone grootoorvleermuis
 Wetenschappelijk *Plecotus auritus ssp. auritus*

6.1.1.18 Soortgroep

Nederlands [Zoogdieren](#)
 Wetenschappelijk [Mammalia](#)

6.1.1.19 Voorkomen

Wijze van voorkomen regelmatige voortplanter
 Trend (voortplanting) afname 1950-2000, daarna positieve trend
 Publicatiebron trend Rode Lijst van bedreigde zoogdieren in Nederland; basisdocument
 (VZZ, 1994)
 Zeldzaamheid (voortplanting) algemeen
 Publicatiebron zeldzaamheid Rode Lijst van bedreigde zoogdieren in Nederland;
 basisdocument (VZZ, 1994)

6.1.1.20 Kenmerken

De gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*) heeft kenmerkende grote drie tot vier cm lange oren. Deze vleermuis behoort tot de gladneuzenfamilie (Vespertilionidae). Recent zijn op basis van genetisch onderzoek twee nieuwe soorten grootoorvleermuizen beschreven. Van de nu in totaal vier Europese soorten zijn alleen de gewone grootoorvleermuis en de grijze grootoorvleermuis (*P. austriacus*) uit Nederland bekend. De gewone grootoorvleermuis is een middelgrote vleermuis, met een lengte tot 5,5 cm, een gewicht van 4,5 tot 12 gram en zeer brede, relatief lange vleugels met een spanwijdte van 24 tot 28,5 cm. De rugvacht is geelbruin tot bruin en de buikvacht is grijs- tot geelwit. Buik en rug hebben een donkerbruine ondervacht. De kleur van de snuit is variabel, van roze tot bruin getint. De gewone grootoorvleermuis kan verward worden met de grijze grootoorvleermuis, maar er zijn voldoende onderscheidende kenmerken aan oren, gezicht en duim. Grootoorvleermuizen zijn soms moeilijk met een batdetector waar te nemen. De beide verwante soorten zijn aan de hand van vlieggedrag en echolocatie (nog) niet van elkaar te onderscheiden.

6.1.1.21 Ecologie

Gewone grootoorvleermuizen jagen in langzame cirkels en een langzame, wendbare vlucht dicht op en door de vegetatie, waarbij insecten van bladeren of uit de lucht

worden gegrepen. Zij vliegen rond door beschutte plekken in bossen en kleinschalig parkachtig landschap, boven bospaden, lanen en open plekken, langs bosranden en laag boven (bloeiende) kruidenbegroeiing of langs de kroon van (bloeiende) bomen. Als wendbare vliegers jagen ze ook veel in gebouwen. Gewone grootoorvleermuizen vangen een verscheidenheid aan relatief grote, vaak dagactieve of niet-vliegende prooien, zoals (nacht)vinders, langpootmuggen, spinnen, kevers, schietmotten, vliegen, rupsen, steekmuggen en oormormen. De grootoorvleermuis spoort deze prooien op aan de hand van de geluiden die de insecten zelf maken (vandaar die grote oren) en plukt ze vervolgens uit de vegetatie. Het opeten ervan is een klus die hangend moet gebeuren. Ze gedragen zich opportunistisch in hun keuze van verblijfplaatsen. Ze worden zowel op zolders, achter betimmeringen, daklijsten en vensterluiken, in spouwmuren en onder dakpannen, als in holten en spleten in bomen en in vleermuiskasten gevonden. Ze vormen meestal groepen van 5 tot 25, bij uitzondering tot 80 dieren. De (kraam)groep leeft in een netwerk van een groot aantal bij elkaar gelegen verblijfplaatsen. De dieren verhuizen vaak. Ze jagen in de directe omgeving van de verblijfplaats tot op circa drie kilometer afstand. Ze volgen lijnvormige structuren als vliegroue, maar in bos of heel kleinschalig landschap vliegen ze gewoon overal doorheen. De paartijd loopt van de herfst tot en met het voorjaar. In de herfst en het voorjaar worden grootoormannetjes waargenomen die vanaf boomstammen, maar ook bijvoorbeeld vanaf daklijsten, luid roepend baltsen. Als winterverblijf worden grotten, kalksteengroeven, oude steenfabrieken, bunkers, forten, vestingwerken, ijskelders en (kasteel)kelders gebruikt. Overwinterende gewone grootoorvleermuizen zijn echter ook op zolders en kerktorens, en een enkele keer in boomholten gevonden. De winterslaapperiode duurt van oktober/november tot maart/april. Het zijn echter geen stabiele slapers. Vooral de grootoorvleermuizen die op locaties met wisselende temperaturen overwinteren, worden – ook bij koud weer ($<0^{\circ}\text{C}$) – regelmatig wakker en foerageren dan bijvoorbeeld op zolders op overwinterende vinders. Gewone grootoorvleermuizen gelden als standvleermuizen die meestal in de onmiddellijke nabijheid van hun zomerverblijfplaatsen overwinteren. De maximale afstand waarover verplaatsingen van geringde dieren zijn geregistreerd is ongeveer 90 km.

6.1.1.22 Verspreiding

De gewone grootoorvleermuis komt in heel Europa voor tot ongeveer de 64° breedtegraad in het noorden (halverwege Scandinavië). Ten zuiden van de Alpen zijn de waarnemingen zeer verspreid en schaars. Uit Nederland zijn verspreide waarnemingen bekend, waarbij een duidelijke binding blijkt met bosgebied op zandgronden. Zwaartepunten van de verspreiding van de gewone grootoorvleermuis liggen daardoor in de duinstreek en het midden en oosten van ons land. De aantallen worden geschat op 5.000 tot 7.500 dieren. Betrouwbare schattingen van de Europese populatie zijn niet bekend.

6.1.1.23 Bescherming

Na een afname van de aantallen overwinterende dieren in de tweede helft van de vorige eeuw is de trend nu weer positief. Voor de soort worden geen specifieke activiteiten ondernomen, naast algemene, vleermuisbeschermende maatregelen zoals de beschikbaarheid van ongestoorde zomer- en winterverblijven en het behoud van halfopen landschappen, waarin lijnvormige elementen als pendelroutes aanwezig zijn.

6.1.1.24 Bronnen

6.1.1.24.1 Deskundigheid

Deskundigen aangewezen op grond van artikel III, lid, 5 van de Overeenkomst voor de Bescherming van Populaties van Europese Vleermuizen (Bats Agreement).
 Zoogdiervereeniging. Regionale Vleermuiswerkgroepen.

6.1.1.24.2 Literatuur

- Buys, J., 1996. Grijsz grottoorvleermuizen op Noord en Midden Limburgse kerkzolders. Natuurhistorisch Maandblad 85(3): 50-53.
- Buys, J., H. Heijligers & M. Dorenbosch, 1999. Voor vleermuizen de kerk in. Natuurhistorisch Maandblad 88 (5): 82-93.
- Limpens, Herman J.G.A., 2001. Beschermingsplan Vleermuizen van Moerassen. Rapport 2001.05. VZZ- Arnhem.
- Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers (red.), 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. 2e druk. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Lina, P.H.C. & G. van Ommering, 1994. Rode lijst van bedreigde en kwetsbare zoogdieren in Nederland. Toelichting op de Rode Lijst. Rapport IKC natuurbeheer nr. 12.

Steenmarter

Martes foina

wetgeving & beleid

Internationale verdragen en overeenkomsten

Bern-conventie

Namen volgens publicatie	Publicatie	
Nederlands Wetenschappelijk	Categorie	Subcategorie
Martes foina	soort van appendix III Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats, Appendix III (selectie Nederlandse soorten: LNV)	

Wetgeving

Flora- en faunawet

Namen volgens publicatie	Publicatie	
Nederlands Wetenschappelijk	Categorie	Subcategorie
Steenmarter Martes foina	beschermde soort als bedoeld in artikel 3 en 4 Staatscourant 2001, 220, bijlage 1 diersoort waarvan gefokte dieren zijn vrijgesteld van artikel 9, 10, 11 en 13.1 Staatscourant 2005, 23, bijlage 1 beschermde soort waarvoor op basis van artikel 75.4 een vrijstelling met gedragscode geldt van artikel 8 t/m 12 of een ontheffing nodig is met lichte toets niet gepubliceerd	artikel 4.1.a

Steenmarter
Martes foina

ecologie

6.1.1.25

6.1.1.26 Naamgeving

NederlandsSteenmarter
WetenschappelijkMartes foina

6.1.1.27 Soortgroep

Nederlands[Zoogdieren](#)
Wetenschappelijk[Mammalia](#)

6.1.1.28 Voorkomen

Wijze van voorkomenregelmatige voortplanter
Trend (voortplanting)niet afgenomen
Publicatiebron trendRode Lijst van bedreigde zoogdieren in Nederland; basisdocument (VZZ, 1994)
Zeldzaamheid (voortplanting)vrij zeldzaam
Publicatiebron zeldzaamheidRode Lijst van bedreigde zoogdieren in Nederland; basisdocument (VZZ, 1994)

Steenuil

Athene noctua ssp. vidalii

wetgeving & beleid

EU-regelingen

CITES-verordeningen

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
Steenuil	<i>Athene noctua</i>	soort van CITES-Basisverordening, bijlage A Publicatieblad van de Europese Unie L 215 van 27.8.2003 (selectie Nederlandse soorten: Ministerie van LNV)	

Internationale verdragen en overeenkomsten

Bern-conventie

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
	Strigiformes	soort van appendix II Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats, Appendix II (selectie Nederlandse soorten: LNV)	

Wetgeving

Flora- en faunawet

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
Steenuil	<i>Athene noctua</i>	beschermde soort als bedoeld in artikel 3 en 4 Staatscourant 2001, 220, bijlage 2 beschermde soort waarvoor op basis van artikel 75.5 een vrijstelling met gedragscode geldt van artikel 8 t/m 12 of een ontheffing nodig is met uitgebreide toets niet gepubliceerd <i>soort van Vogelrichtlijn</i>	artikel 4.1.b

Beleid

Doelsoortenlijst

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
Steenuil	<i>Athene noctua ssp. vidalii</i>	soort van Doelsoortenlijst Handboek Natuurdoeltypen, bijlage 3 (Ministerie van LNV, 2001)	itz

Soorten van de leefgebiedenbenadering

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
Steenuil	<i>Athene noctua ssp. vidalii</i>	soort met kleurcode rood Onbekend	

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
Steenuil	<i>Athene noctua</i>		

Plan van Aanpak Steenuil (Vogelbescherming Nederland, 2000)

Signalering Rode Lijsten

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
Steenuil	Athene noctua ssp. vidalii	soort van Rode Lijst Vogels Staatscourant 2004, 218	kwetsbaar

Netwerk Ecologische Monitoring

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
Steenuil		gemonitorde soort Landelijke natuurmeetnetten van het NEM in 2004 (CBS, 2005) <i>steekproef</i>	contractsoort Meetnet broedvogels

Steenuil

Athene noctua ssp. vidalii

[ecologie](#)

6.1.1.29 Afbeeldingen uit het Nederlands Soortenregister

Foto:René Krekels

6.1.1.30 Naamgeving

NederlandsSteenuil
WetenschappelijkAthene noctua ssp. vidalii

6.1.1.31 Soortgroep

Nederlands[Vogels](#)
Wetenschappelijk[Aves](#)

6.1.1.32 Voorkomen

Wijze van voorkomenregelmatige voortplanter
Trend (voortplanting)sterk afgenomen
Publicatiebron trendBasisrapport voor de Rode Lijst Vogels volgens Nederlandse en IUCN-criteria (VBN/SOVON, 2004)
Zeldzaamheid (voortplanting)vrij zeldzaam
Publicatiebron zeldzaamheidBasisrapport voor de Rode Lijst Vogels volgens Nederlandse en IUCN-criteria (VBN/SOVON, 2004)

Gekraagde roodstaart

Phoenicurus phoenicurus ssp. *phoenicurus*

- [wetgeving & beleid](#)
- [ecologie](#)

Internationale verdragen en overeenkomsten

Bern-conventie

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
	Phoenicurus phoenicurus	soort van appendix II Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats, Appendix II (selectie Nederlandse soorten: LNV)	

Bonn-conventie

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
	Muscicapidae (s.l.)	soort van Appendix II Convention on Migratory Species, Appendix 2 (selectie Nederlandse soorten: LNV) <i>spp.</i>	

Wetgeving

Flora- en faunawet

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
Gekraagde roodstaart	Phoenicurus phoenicurus	beschermde soort als bedoeld in artikel 3 en 4 Staatscourant 2001, 220, bijlage 2 beschermde soort waarvoor op basis van artikel 75.5 een vrijstelling met gedragscode geldt van artikel 8 t/m 12 of een ontheffing nodig is met uitgebreide toets niet gepubliceerd <i>soort van Vogelrichtlijn</i>	artikel 4.1.b

Signalering

Netwerk Ecologische Monitoring

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
Gekraagde roodstaart		gemonitorde soort Landelijke natuurmeetnetten van het NEM in 2004 (CBS, 2005) <i>steekproef</i>	contractsoort Meetnet broedvogels

Gekraagde roodstaart

Phoenicurus phoenicurus ssp. *phoenicurus*

[ecologie](#)

6.1.1.33 Naamgeving

NederlandsGekraagde roodstaart

WetenschappelijkPhoenicurus phoenicurus ssp. phoenicurus

6.1.1.34 Soortgroep

Nederlands [Vogels](#)

Wetenschappelijk [Aves](#)

6.1.1.35 Voorkomen

Wijze van voorkomen regelmatig voortplanter

Trend (voortplanting) matig afgenomen

Publicatiebron trend Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels volgens Nederlandse en IUCN-criteria (VBN/SOVON, 2004)

Zeldzaamheid (voortplanting) algemeen

Publicatiebron zeldzaamheid Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels volgens Nederlandse en IUCN-criteria (VBN/SOVON, 2004)

Kaartbijlage 1: Regionale ligging van de onderzoekslocatie

Kaartbijlage 1

Titel: Regionale ligging van de onderzoekslocatie

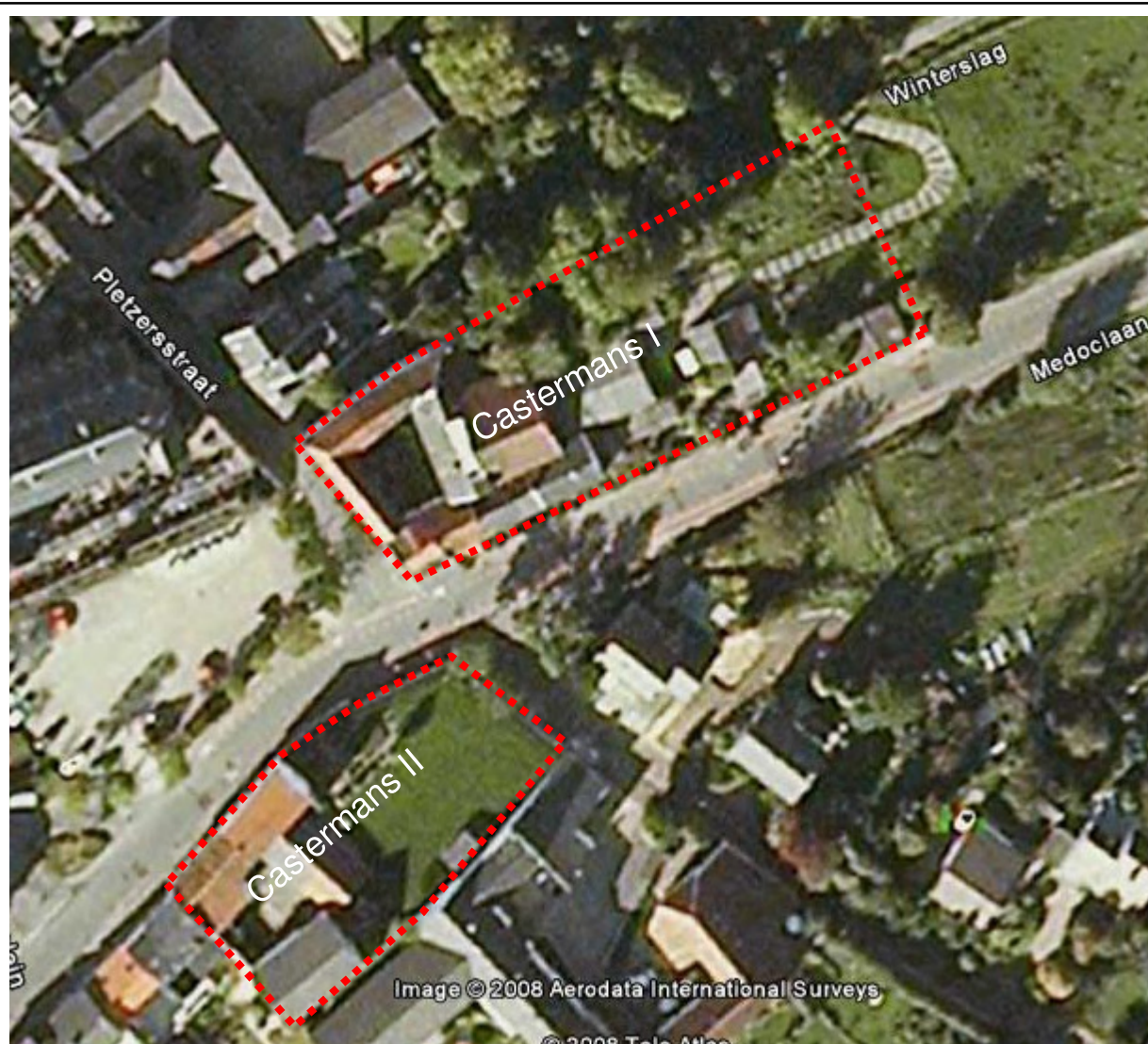
Projectcode: 08B302

Projectnaam: Centrumplan Wolder te Maastricht

CSO Adviesbureau

Datum: augustus 2009

Kaartbijlage 2: Terreinoverzicht van plangebied

Legenda:

..... Grens plangebied

Kaartbijlage 2

Titel: Terreinoverzicht van het plangebied

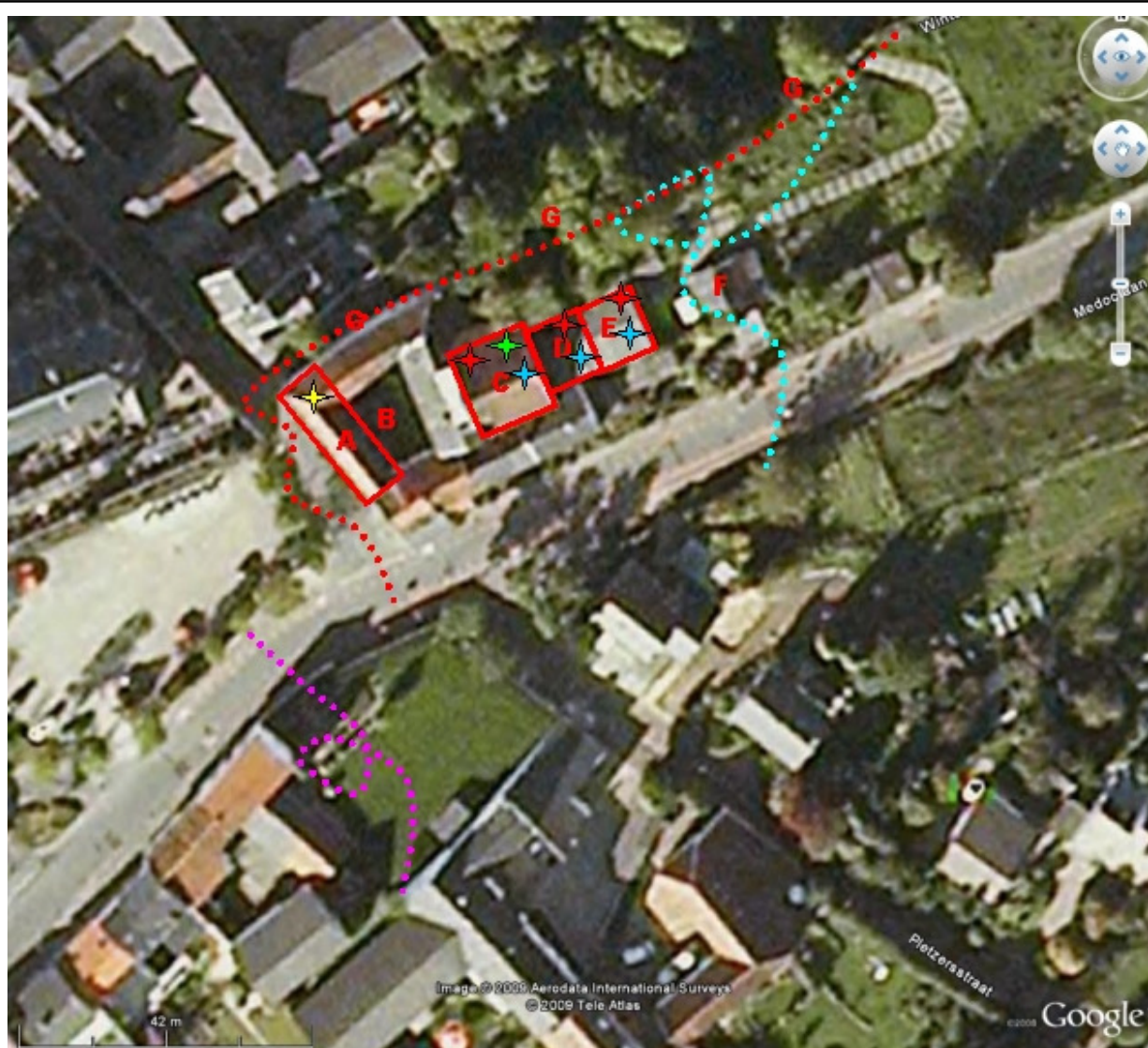
Projectcode: 08B302

Projectnaam: Centrumplan Wolder te Maastricht

CSO Adviesbureau

Datum: augustus 2009

Kaartbijlage 3: Resultaten onderzoek

A Schuur boven entreepoort		Kraamkolonie Gewone dwergvleermuis
B Binnenplaats		Kraamkolonie Gewone grootoorvleermuis
C Voorste, meest westelijke schuur		Verblijfplaats Gewone dwergvleermuis
D Middelste schuur		Verblijfplaats Gewone grootoorvleermuis
E Achterste schuur		
F Geitenhok		
G Holle weg Winterslag		
		Route Steenmarter
		Vliegroute Laatvlieger
		Vliegroute Gewone dwerg Castermans II

Kaartbijlage 3

Titel: Resultaten onderzoek

Projectcode: 08B302

Projectnaam: Centrumplan Wolder te Maastricht

CSO Adviesbureau

Datum: augustus 2009

Kaartbijlage 4: Planschets

Kaartbijlage 4

Titel: Planschets

Projectcode: 08B302

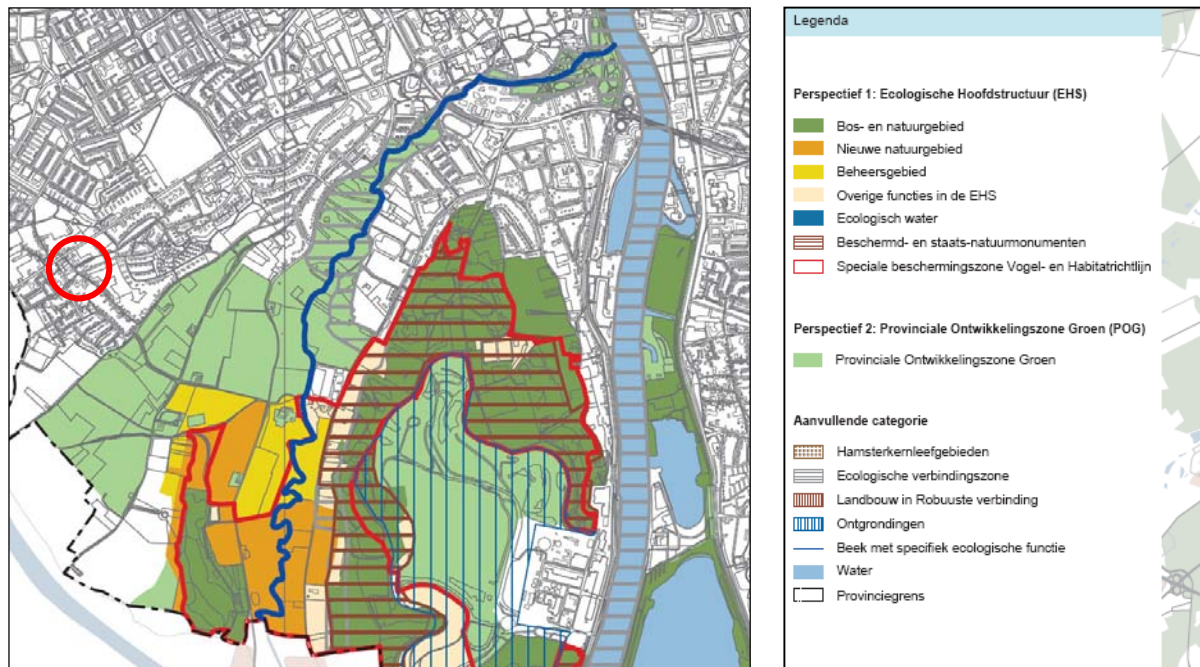
Projectnaam: Centrumplan Wolder te Maastricht

CSO Adviesbureau

Datum: augustus 2009

Kaartbijlage 5: Ligging t.o.v. Natura 2000

Ligging plangebied t.o.v. de EHS

Ligging plangebied t.o.v. Natura 2000

Kaartbijlage 5

Titel: Ligging van het plangebied ten opzichte van de EHS en Natura 2000

Projectcode: 08B302

Projectnaam: Centrumplan Wolder te Maastricht

CSO Adviesbureau

Datum: augustus 2009

Gebied aangegeven als planlocatie Centrumplan Wolder te Maastricht

Planlocatie gelegen binnen kilometerhok X173 - Y316

Opdrachtgever

Servatius Ontwikkeling B.V.

Contactpersoon

de heer H. Nandrin

Opsteller activiteitenplan

CSO Adviesbureau voor Milieu-Onderzoek B.V.

Contactpersoon

De heer A.N. de Keijzer

De heer ing. J.S.C. Vaessens

Postbus 2
3980 CA Bunnik

Tel: 030 – 6594321
Fax: 030 – 6571792

www.cso.nl

**Activiteitenplan planlocatie Centrumplan Wolder te
Maastricht
Onderbouwing ontheffingsaanvraag Flora- en faunawet**

Opdrachtgever

Servatius Ontwikkeling B.V.
Postbus 1150
6201 BD Maastricht
Contactpersoon
de heer H. Nandrin

Opsteller ontheffingsaanvraag met onderbouwing

CSO Adviesbureau voor Milieu-Onderzoek B.V.

Contactpersonen

De heer A.N. de Keijzer
De heer ing. J.S.C. Vaessens

Projectcode CSO

09B195.R001.AK.GL

Datum

25 september 2009

Projectleider

A.N. de Keijzer

Status

Concept

Inhoudsopgave

	blz.
1 Inleiding	1
2 Huidige situatie	2
2.1 Algemene gebiedsbeschrijving	2
2.2 Beschikbare relevante natuurgegevens	2
2.2.1 Locatie Castermans I.....	3
2.2.2 Locatie Castermans II.....	3
2.2.3 Beide locaties.....	3
2.2.4 Conflicten met Flora- en faunawet.....	4
3 Geplande situatie	5
3.1 Relatie met andere plannen	5
3.2 Alternatieven	5
3.3 Belang van sloop en nieuwbouw	5
4 Effecten van de plannen	6
4.1 Effecten van de ingreep zelf (sloop huidige gebouwen).....	6
4.2 Effecten van de nieuwe situatie	7
5 Mitigatie van de effecten	8
6 Compensatie van de effecten	9
7 Uitvoering	10
7.1 Sloopplan	10
7.2 Ontheffingsaanvraag.....	10
8 Literatuur	11

BIJLAGEN

Bijlage 1	Fotobijlage
Losse bijlage 1	Centrumplan Wolder, Castermans I & II, Definitief Ontwerp d.d. 15 september 2009
Losse bijlage 2	Nader onderzoek Flora- en faunawet locatie Centrumplan Wolder te Maastricht rapport nr. 08B302

KAARTEN

Kaartbijlage 1	Regionale ligging van de onderzoekslocatie
Kaartbijlage 2	Grens plangebied en resultaten vleermuisonderzoek
Kaartbijlage 3	Huidige situatie en compensatie tijdens ingreep
Kaartbijlage 4	Planschets compensatie in nieuwbouw
Kaartbijlage 5	Planschets toegangsconstructie compensatie

1 Inleiding

Wolder wordt omgeven door akkers en is direct gelegen aan de Belgische grens, in de zuidwest hoek van Maastricht. Wolder kent een eigen sfeer en een dorps karakter, wat vooral tot uitdrukking komt in een bloeiend verenigingsleven. Wolder is gebouwd op en langs een heuvel. De kerk van Wolder markeert het hoogste punt. De Tongerseweg en de Vroenhovenweg begrenzen het talud van Winterslag, halverwege doorkruist door de Médoclaan. Het dal vormt verder de grens tussen Wolder en Campagne.

Om de hechte familie- en gemeenschapsbanden die mensen in de Wolder hebben te kunnen blijven garanderen, ook wanneer zij door lichamelijke beperkingen gedwongen zijn te verhuizen, acht Servatius Ontwikkeling BV het noodzakelijk om levensloop geschikte woningen toe te voegen in Wolder.

Op deze manier kunnen oudere mensen in Wolder deel blijven uitmaken van hun sociale netwerk en kunnen zo altijd op iemand terugvallen.

De locaties betreffen twee voormalige boerenhoeven te weten Castermans I en II. Castermans I is een klassieke carré-boerderij met oude schuren, Castermans II een meer conventionele boerderij eveneens met enkele schuren.

Bij de locatie Castermans I zijn tijdens het door CSO uitgevoerde ecologisch onderzoek verblijfplaatsen aangetroffen van vleermuizen met sterke aanwijzingen op de aanwezigheid van kraamkolonies. Verblijf- en kraamlocaties worden gezien als onderdeel van de vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen en vernietiging daarvan is in strijd met de Flora- en faunawet. In dat kader wordt een ontheffing ex. artikel 75 van de Flora- en faunawet aangevraagd.

Het onderhavige activiteitenplan is opgesteld als onderbouwing voor de betreffende ontheffingsaanvraag.

Doel van het activiteitenplan is aan te geven dat door mitigatie en compensatie géén conflicten met de Flora- en faunawet te verwachten zijn en ontheffing derhalve niet noodzakelijk is.

2 Huidige situatie

2.1 Algemene gebiedsbeschrijving

Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 5.400 m² en bestaat uit twee deelgebieden:

1. Castermans I;
2. Castermans II.

Castermans I bestaat uit de panden Pletzersstraat 5 en 7, Médoclaan 250 en 252 en diverse bijgebouwen en schuren. De locatie bevindt zich globaal tussen Pletzersstraat, de Heukelommerweg en de holle weg Winterslag. De opstallen bestaan uit een oude boerenhoeve in carré vorm met lintbebouwing langs de Heukelommerweg. Diverse oude schuren vormen onderdeel van het complex, evenals een erf ten noordoosten van de opstallen, bestaande uit wat ruigte en grasland.

Castermans II bestaat uit de panden Heukelommerweg 1, inclusief schuren, een oude kelder in de tuin en bijgebouwen. Ook dit betreft een oude boerenhoeve met deels oude schuren en opstallen van recentere datum. Verder bestaat het plangebied uit een tuin met kelder.

Beide locaties liggen binnen de bebouwde kom van Wolder (Maastricht), een buitenwijk ten zuidwesten van de kern Maastricht. De directe omgeving bestaat uit kleinschalig agrarisch gebied in het mergellandschap van Zuid-Limburg. Op circa 1000 meter loopt ten het westen van het plangebied het Albertkanaal en ten zuidoosten de beek de Jeker.

Het plangebied zelf heeft geen status in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (Natura 2000, Vogel- of Habitatrichtlijn en beschermd Natuurmonument). Dergelijke beschermde gebieden zijn wel in de omgeving aanwezig. Op circa 1,5 kilometer afstand ten zuidoosten van het plangebied ligt het aangemeld habitatrichtlijngebied 'Sint Pietersberg & Jekerdal' (gebiednummer 159). Naar verwachting zal de planontwikkeling, gezien de afstand, de aangetroffen soorten en de tussenliggende bebouwing, geen invloed hebben op de natuurwaarden van dit beschermde gebied. Een nader onderzoek in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 wordt dan ook niet zinvol geacht.

Het plangebied vormt geen onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Voor de regionale ligging van het plangebied wordt verwezen naar kaartbijlage 1 en 2. Een luchtfoto met de resultaten van het veldbezoek zijn weergegeven in kaartbijlage 3. In bijlage 3 zijn de veldgegevens integraal opgenomen met foto's van het plangebied.

Het plangebied bevindt zich in kilometerhok X173 - Y316 (bron: Natuurloket).

2.2 Beschikbare relevante natuurgegevens

Van de planlocatie is een quickscan uitgevoerd door CSO (CSO rapport nr. 08B215, december 2008). Er wordt nader onderzoek aanbevolen naar het gebruik van het plangebied en de directe omgeving door steenmarter en vleermuizen. Tevens wordt geadviseerd de te verwijderen bomen, struiken en opstallen te controleren op in gebruik zijnde schuil- en broedplaatsen door vogels en vleermuizen.

Op basis van dit advies is vervolgens een nader onderzoek uitgevoerd door CSO (Nader onderzoek Flora- en faunawet locatie Centrumplan Wolder te Maastricht rapport nr. 08B302 van augustus 2009). In dit nader onderzoek zijn verblijfplaatsen van vleermuizen geconstateerd met kraamkolonies op de locatie Castermans I.

Onderstaand zijn de resultaten van de onderzoeken samengevat.

2.2.1 Locatie Castermans I

Op Castermans I (zie kaartbijlage 2) zijn in het dak van de schuur boven de entreepoort verblijfplaatsen aanwezig van de gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*). Tevens zijn in de drie aaneengesloten schuren verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) aangetroffen. Daarnaast is het zeer waarschijnlijk dat de drie aaneengesloten schuren kraamkolonies van de gewone grootoorvleermuis (voorst, meest westelijke schuur) en de gewone dwergvleermuis (mogelijk alle drie de schuren) bevatten.

Er zijn enkele malen laatvliegers (*Eptesicus serotinus*) overvliegend boven Castermans I waargenomen. Het waargenomen gedrag was ofwel op route, ofwel foerageren. Het is derhalve niet waarschijnlijk dat zich binnen de opstallen van de planlocatie een verblijfplaats zal bevinden.

De reeds door bewoners genoemde steenmarter (*Martes foina*) is waargenomen. Deze maakte geen aanstalte het plangebied te betreden. Het is derhalve niet waarschijnlijk dat het plangebied van belang is voor deze diersoort.

Er is eenmaal een steenuil (*Athene noctua*) op het dak van de voorste schuur waargenomen en eenmaal is het geluid van deze vogel gehoord in de holle weg Winterslag. Tevens is met kunstmatig geproduceerde territoriale roepen van de steenuil onderzocht of zich binnen de plangebieden een territorium bevindt. Dit laatste is niet aangetroffen. Derhalve is het bezoek van de uil waarschijnlijk incidenteel geweest en bevindt zich een territorium in de buurt van Castermans I. In de directe omgeving is ten oosten en zuiden van het plangebied geschikter leefgebied voor de Steenuil aanwezig dan het plangebied zelf.

In een dakgoot rond de binnenplaats van Castermans I zijn broedende gekraagde roodstaarten (*Phoenicurus phoenicurus*) waargenomen.

2.2.2 Locatie Castermans II

Op Castermans II (zie kaartbijlage 2) zijn incidenteel gewone dwergvleermuizen (*Pipistrellus pipistrellus*) foeragerend waargenomen. Er zijn geen aanwijzingen aangetroffen van zomer-, paar-, en/of kraamverblijven. Gezien het intensieve onderzoek is het niet waarschijnlijk dat de opstallen van Castermans II deze functies voor vleermuizen zullen vervullen.

2.2.3 Beide locaties

Er zijn tijdens het veldonderzoek geen aanwijzingen aangetroffen voor het gebruik, of voorkomen van andere bijzonder beschermde plant en diersoorten binnen de grenzen van de planlocatie.

Er zijn geen aanwijzingen aangetroffen van winterverblijven van vleermuizen. Diverse gevels zijn echter van spouwen voorzien die niet te onderzoeken zijn op aanwezigheid van sporen en het complex bevat veel ontoegankelijke hoekjes en gaatjes. Hoewel een sporenonderzoek is uitgevoerd en geen aanwijzingen van winterverblijven zijn aangetroffen, kan deze aanwezigheid niet worden uitgesloten.

2.2.4 Conflicten met Flora- en faunawet

Er zijn geen aanwijzingen van verblijfplaatsen van standvogels binnen de grenzen van de planlocatie aangetroffen.

Er zijn belangrijke aanwijzingen voor de aanwezigheid van verblijfplaatsen en kraamkolonies aangetroffen van de Gewone dwergvleermuis en de Gewone grootoorvleermuis op de locatie Castermans I.

Voortplantings-, rust- of verblijfplaatsen van dieren zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet en beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen, of verstoren is verboden.

De geplande ingreep is van dien aard dat deze functies tijdens de sloop verloren zullen gaan.

De migratieroute van de Steenmarter loopt langs de gevel van Castermans I en licht, trilling- en/of geluidsverstoring kan deze migratieroute tijdens de sloop- en bouwwerkzaamheden onbruikbaar maken. Belangrijke migratieroutes die van belang zijn voor de instandhouding van een vaste rust- of verblijfplaats van de soort op populatieniveau, vallen ook onder de bescherming van de Flora- en faunawet.

In een dakgoot rond de binnenplaats van Castermans I zijn broedende Gekraagde roodstaarten (*Phoenicurus phoenicurus*) waargenomen. Volgens de "Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten" betreft het een "categorie 5 vaste nestplaats" zonder jaarrond bescherming.

Naast de broedlocatie van de Gekraagde roodstaarten zullen waarschijnlijk meer broedvogels nestelen binnen de grenzen van de plangebieden. Gedurende het broedseizoen zijn in gebruik zijnde nestlocaties strikt beschermd, een ontheffing is niet mogelijk.

De geplande ingreep geeft in bovenstaande situaties conflicten met de Flora- en faunawet tenzij het verlies aan natuurwaarden gemitigeerd en gecompenseerd kan worden.

3 Geplande situatie

Het plan omvat de realisatie van 35 woningen op de locatie Castermans I met 42 parkeerplaatsen in een parkeerkelder en 14 woningen met 16 parkeerplaatsen (waarvan 2 in garageboxen) op de locatie Castermans II (zie losse bijlagen 1 Centrumplan Wolder, Castermans I & II, definitief ontwerp, 15 september 2009).

Een gedeelte van de oude carréhoeve in deelgebied Castermans I blijft bestaan, het betreft hier een deel van de karakteristieke buitengevel. De overige opstallen worden gesloopt en vervolgens vindt nieuwbouw plaats.

De voorgenomen ontwikkeling is zodanig dat vrijwel alle in dit gebied te verwachten planten en dieren zullen worden verstoord, bedreigd en/of uit hun leefgebied worden verjaagd.

3.1 Relatie met andere plannen

Er zijn geen grootschalige ontwikkelingsplannen in het centrum van Wolder in uitvoering. Lokaal wordt in de omgeving nieuwbouw gepleegd (enkele woning). Er is geen aanleiding te veronderstellen dat de omgeving van het plangebied in de komende jaren ingrijpend zal veranderen.

3.2 Alternatieven

Het te overwegen alternatief voor de ingreep is het handhaven van het huidige bebouwing.

De huidige bebouwing is in een slechte staat van onderhoud en al enige jaren illegaal bewoond (gekraakt, zie foto 1 en 2). Dit laatste heeft de staat van de gebouwen geen goed gedaan. Delen van de boerderijen zijn onbewoonbaar vanwege instortingsgevaar en lekkages.

Met name de schuren van Castermans I zijn zeer bouwvallig geworden en staan feitelijk op instorten. De dakbedekking van een deel van de schuren bestaat uit asbesthoudende golfplaten en vormen in de huidige instabiele situatie een gezondheidsrisico door beschadiging.

Dit is vanzelfsprekend een ongewenste situatie. Het handhaven van het gebouw is niet als een alternatief te beschouwen.

3.3 Belang van sloop en nieuwbouw

Gezien de gevaarlijke situatie die is ontstaan vanwege de slecht onderhouden en illegaal bewoonde gebouwen met op instorten staande schuren, is sloop noodzakelijk geworden.

Daarnaast speelt de aanwezigheid van asbesthoudend materiaal een rol, dat bij beschadiging door instorting kankerverwekkende vezels in de omgeving zal verspreiden.

Het aan de orde zijnde belang is het belang van volksgezondheid in verband met het instortingsgevaar, de illegale bewoning en de asbestsituatie in de panden.

Daarnaast speelt het belang van ruimtelijke ontwikkeling dat tot herinrichting van het plangebied Centrumplan Wolder wil komen. Belanghebbende daarbij is, naast de gemeente Maastricht, Servatius Ontwikkeling B.V.

4 Effecten van de plannen

4.1 Effecten van de ingreep zelf (sloop huidige gebouwen)

In de locatie Castermans I zijn zwermende en invliegende gewone dwergvleermuizen en gewone grootoorvleermuizen aangetroffen. Tevens zijn er sterke aanwijzingen voor het voorkomen van kraamkolonies van deze soorten in de schuren. Bij Castermans II zijn geen aanwijzingen van gebruik door vleermuizen aangetroffen anders dan incidenteel foerageergebied. Deze locatie blijft dan ook verder buiten beschouwing tenzij dit nadrukkelijk anders wordt vermeld.

De aangetroffen hoeveelheden vleermuizen bij de locatie Castermans I is beperkt en betreft verblijfplaatsen en kraamkolonies van maximaal rond de 5 (volwassen) exemplaren per soort en gebruik.

Er zijn enkele werfroepen van gewone dwergvleermuizen gehoord, maar niet intensief genoeg om van paarterritoria te spreken of van paarplaatsen.

De aanwezige kelders zijn geïnspecteerd op sporen van overwinterende vleermuizen, deze zijn niet aangetroffen. De aanwezigheid van winterverblijven valt echter niet uit te sluiten.

De planontwikkeling zal de sloop van vrijwel de totale aanwezige bebouwing inhouden. Slechts de karakteristieke buitenmuren van de boerderijen zullen gedeeltelijk blijven bestaan.

Het effect van de plannen is dat de verblijfplaatsen en kraamlocaties zullen worden vernietigd.

Zowel de gewone dwergvleermuizen als de gewone grootoorvleermuizen zijn niet opgenomen in de Rode lijst van kwetsbare en bedreigde soorten. Dit betekent dat de soorten zich landelijk niet in een ongunstige staat van instandhouding bevinden.

In de directe omgeving zijn in ruime mate alternatieve verblijflocaaties aanwezig (zie foto 3 t/m 6). Het naastgelegen pand heeft o.a. toegankelijke spouwen. Verder in de omgeving zijn diverse schuren met potentiële invliegopeningen aanwezig (zie bijlage 1 fotobijlage).

Derhalve zullen zowel tijdens als na de ingreep voldoende (potentiële) verblijfplaatsen voor deze soorten aanwezig blijven zodat de gunstige staat van instandhouding van lokale populaties niet in het geding is. De verloren gaande natuurwaarden kunnen tijdens de ingreep gecompenseerd worden door de plaatsing van geschikte verblijfplaatsen in de vorm van vleermuiskasten. Na de ingreep kunnen de verloren gegane natuurwaarden definitief gecompenseerd worden door het creëren van geschikte verblijf- en kraamplaatsen in de nieuwbouw (zie hoofdstuk 6).

De migratieroute van de Steenmarter loopt langs de gevel van Castermans I en licht, trilling- en/of geluidsverstoring kan deze migratieroute tijdens de sloop- en bouwwerkzaamheden onbruikbaar maken. Belangrijke migratieroutes die van belang zijn voor de instandhouding van een vaste rust- of verblijfplaats van de soort op populatieniveau, vallen ook onder de bescherming van de Flora- en faunawet.

In een dakgoot rond de binnenplaats van Castermans I zijn broedende Gekraagde roodstaarten (*Phoenicurus phoenicurus*) waargenomen. Volgens de "Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten" betreft het een nestplaats van "categorie 5 vaste nestplaats" zonder jaarronde bescherming. De nestplaats zal vernietigd worden door de planontwikkeling. Naast het feit dat voldoende alternatieven in de omgeving aanwezig zijn zal tijdens en na de ingreep gecompenseerd kunnen worden door middel van het plaatsen van een speciale nestkast.

Naast de broedlocatie van de Gekraagde roodstaarten zullen waarschijnlijk meer broedvogels nestelen binnen de grenzen van de plangebieden. Gedurende het broedseizoen zijn in gebruik zijnde nestlocaties strikt beschermd, een ontheffing is niet mogelijk. Door het uitvoeren van versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen kunnen deze natuurwaarden ontzien worden.

4.2 Effecten van de nieuwe situatie

De nieuwbouw bestaat uit losgeplaatste opstallen met groenvoorziening ertussen. Het te bebouwen oppervlak en de bouwlocatie is vergelijkbaar met de huidige bebouwing. In de nieuwbouw zullen de verdwenen verblijfs- en kraamlocaties voor vleermuizen gecompenseerd kunnen worden (zie hoofdstuk 6). Wellicht zal de bewoning intensiever zijn dan in de huidige situatie, dit heeft echter naar verwachting geen negatief effect op het voorkomen van vleermuizen. De toekomstige foerageer mogelijkheden worden minimaal als gelijkwaardig ingeschat ten opzichte van de huidige situatie, gezien het groene karakter van de bebouwing en het handhaven van het noordwestelijk gelegen weiland.

Buitenverlichting rond de nieuwbouw kan een verstorend effect hebben op vleermuizen en dan met name op de gewone grootoorvleermuizen. Deze soort is gevoelig voor verlichting, in tegenstelling tot gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Van de laatste soorten is bekend dat ze in lantaarnlicht kunnen jagen. Negatieve effecten in de vorm van lichtverstoring en verdwenen verblijfplaatsen kunnen gemitigeerd en gecompenseerd worden (zie paragraaf 5 en 6).

5 Mitigatie van de effecten

Om negatieve effecten van de ingreep ten aanzien van de aanwezige natuurwaarden voor de aangetroffen vleermuissoorten (winter-, kraam- en zomerverblijfplaatsen) te voorkomen, worden de volgende mitigerende (verzachtende) maatregelen voorzien:

1. De aangetroffen invlieglocaties van vleermuizen betreffen zomerverblijven en kraamkolonies van gewone dwergvleermuizen en gewone grootoorvleermuizen. Gedurende de overwinterperiode zullen de vleermuizen zich in hun overwinterverblijven bevinden. Hoewel een sporenonderzoek is uitgevoerd en geen aanwijzingen van winterverblijven zijn aangetroffen, kan deze aanwezigheid niet worden uitgesloten. De winterslaapperiode voor grootoorvleermuizen loopt globaal **vanaf 1 oktober tot 1 april**. De gewone dwergvleermuis heeft een kortere winterslaap, globaal van 1 december tot 1 maart.
Gedurende deze periode kan de sloop (van zowel Castermans I als II) niet plaats vinden.
2. **Na 1 april** kan gestart worden met voorzichtige partiele sloop met als doel de opstallen onaantrekkelijk te maken voor vleermuizen. In ieder geval zal dat gebeuren met de opstallen waarvan bekend is dat deze verblijf-, en of kraamlocaties zijn, maar indien mogelijk met alle opstallen. Gestart kan worden met bijvoorbeeld de asbestsanering. Met partieel slopen wordt bedoeld het voorzichtig strippen van het gebouw, dat wil zeggen het (zoveel mogelijk handmatig) verwijderen van alle potentiële gebruikslocaties voor vleermuizen. Te denken valt aan dakbedekking, loodslabben, daklijsten, vensters met venstersponningen, regenpijpen en andere gevelstructuren. Tevens worden spouwmuren plaatselijk opengewerkt zodat de gehele spouw door kan tochten. Deze werkzaamheden worden vermeld in het sloopplan als "Vorbereidingswerkzaamheden in het kader van de flora en faunawet". Hiermee moeten de opstallen **voor 1 mei** ongeschikt worden als vleermuisverblijf.
3. Vervolgens kan na een wachttijd van minimaal 1 week na de partiele sloop het gebouw met groot materieel afgebroken worden conform het sloopplan.
4. Bij het onvoorzien aantreffen van vleermuizen in het gebouw wordt gehandeld volgens een **calamiteitenplan**. Dit plan houdt in dat bij het onvoorzien aantreffen van vleermuizen in het gebouw de sloopwerkzaamheden stilgelegd worden en een oproepbaar deskundige ter plaatse komt inspecteren wat de oorzaak van het onvoorzien aantreffen is. Eventueel aanwezige dieren zullen z.s.m. in veiligheid worden gebracht. In overleg met de Zoogdiervereniging VZZ zal een juiste behandeling en verzorging voor deze dieren gerealiseerd worden. Vervolgens wordt een deskundige advies gegeven, hoe de werkzaamheden hervat kunnen worden zodanig dat verdere calamiteiten uitgesloten worden. De werkzaamheden worden vervolgens conform dit advies uitgevoerd.

Om de negatieve effecten van de ingreep ten aanzien van de aanwezige migratieroute van de aangetroffen steenmarter te voorkomen, worden de volgende mitigerende maatregelen voorzien:

1. Het voorkomen dat sloop en bouwwerkzaamheden **tussen zonsondergang en opkomst** uitgevoerd worden. De steenmarter is een avond- en nachtdier en zal overdag niet rond het plangebied aanwezig zijn.

Om de negatieve effecten van de ingreep ten aanzien van de aanwezige broedlocatie van de gekraagde roodstaart te voorkomen, worden de volgende mitigerende maatregelen voorzien:

1. Ten aanzien van de "Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten" de volgende opmerkingen en antwoorden:
 - a. Het betreft een "categorie 5 vaste nesten"
 - b. De soort is aangetroffen in een dakgoot rond de binnenplaats van Castermans I
 - c. De soort heeft voldoende gelegenheid om zelfstandig een natuurlijk alternatief nest te vinden
 - d. Buiten de broedtijd (**vóór 1 mei, na 1 juli**) zal als mitigerende maatregel een speciale nestkast met grote opening (nestkast Honduras) naast het bouwgebied opgehangen worden op een geschikte plaats in de omgeving.

6 Compensatie van de effecten

Naast de algemene zorgplicht zal verloren gaande beschermde natuurwaarden voor vleermuizen op twee manieren gecompenseerd worden:

1. Voorafgaand aan de sloopwerkzaamheden zal het verlies aan verblijfplaatsen gecompenseerd worden door het plaatsen van circa 6 vleermuiskasten. Deze kasten zullen ruim voor de start van het vleermuisseizoen geplaatst worden aan bomen langs de Winterslag. Deze holleweg is bijzonder geschikt o.a. vanwege de aanwezigheid van veel geschikte bomen (niet aan de plangebiedzijde) en de grotendeels afwezigheid van straatverlichting (zie foto 7). Deze vleermuiskasten zijn met name geschikt voor gewone grootoorvleermuizen, maar tevens is bekend dat gewone dwergvleermuizen gebruik maken van deze kasten (merk Schwegler). Daarnaast zal een grote vleermuiskast op een paal in het weiland in het noordwesten van het plangebied geplaatst worden, speciaal ter vervanging van de kraamlocaties en verblijfplaatsen van de dwergvleermuizen. Naast deze compensatie blijven er voldoende mogelijkheden voor alternatieve verblijfslocaties voor vleermuizen in de directe omgeving aanwezig.
2. In de nieuwbouw zijn twee zolderruimten aanwezig zonder bestemming (Castermans I oppervlak circa 26 m², Castermans II oppervlak circa 110 m²). Deze ruimten zijn zonder gepland gebruik en zullen niet in de verhuur of verkoop opgenomen worden. Volgens bijgeleverde tekeningen zullen deze zolders toegankelijk gemaakt worden voor vleermuizen (kaartbijlage 5) en ingericht voor vleermuisgebruik door het creëren van hoekjes en spleetjes op aanwijzing van een deskundige. De zolders zijn met een vlizotrap van binnen uit bereikbaar en zullen jaarlijks geïnspecteerd worden op gebruik door vleermuizen gedurende 3 opeenvolgende jaren. Mocht deze compensatiemogelijkheid niet benut worden door vleermuizen dan zullen in overleg met een deskundige aanpassingen aan de ruimten worden uitgevoerd.

Indien zowel mitigatie als compensatie uitgevoerd worden volgens bovenstaande instructies zal op géén moment van de planontwikkeling de staat van instandhouding van zowel de landelijke als de regionale populaties vleermuizen, steenmarters en gekraagde roodstaarten negatief beïnvloed worden.

7 Uitvoering

7.1 Sloopplan

Tot de Voorbereidende werkzaamheden in het kader van de Flora- en faunawet worden de volgende werkzaamheden gerekend:

“Voorbereidingswerkzaamheden in het kader van de flora en faunawet”:

1. Installeren 6 vleermuiskasten langs de Winterslag voor 1 maart.
2. Installeren van 1 kolonievleermuiskast op een paal in het weiland nabij bomen voor 1 maart.
3. Installeren 1 vogelbroedkast (Gekraagde roodstaart) langs de Winterslag voor 1 maart.
4. Start sloopwerkzaamheden na 1 april, voor 1 mei (broedseizoen gekraagde roodstaart)
5. Voorzichtig (zoveel mogelijk handmatig) verwijderen van alle potentiële gebruikslocaties voor vleermuizen. Te denken valt aan dakbedekking, loodslabben, daklijsten, vensters met venstersponningen, regenpijpen en andere gevelstructuren. Daarnaast het tochtig maken van de ruimten in het gebouw door het (gedeeltelijk) verwijderen van dakbedekking en het openen van spouwen en andere constructiedelen. Hiermee wordt het gebouw ongeschikt gemaakt als vleermuisverblijf. Daarnaast verwijderen geschikte broedlocaties gekraagde roodstaart (dakgoten), dit zal overeenkomen met het ongeschikt maken van de opstallen voor vleermuizen. Deze werkzaamheden moeten gereed zijn voor 1 mei.
6. Uitvoeren sloopplan. Werken volgens het calamiteitenplan.

7.2 Ontheffingsaanvraag

Krachtens artikel 75 lid 1 van de Flora- en faunawet wordt voor de werkzaamheden het slopen van de locaties Castermans I en II te Wolder (in het belang van veiligheid en ruimtelijke ontwikkeling) ontheffing aangevraagd voor bedoelde werkzaamheden en alle voorbereidende en bijkomende werkzaamheden als mitigatie en compensatie voor de volgende soorten:

1. Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) tabel 3 soort opgenomen in bijlage IV van de habitatrichtlijn, voor de volgende artikelen van de Flora- en faunawet: 11 geheel (weghalen vaste verblijfplaats).
2. Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusi*) tabel 3 soort opgenomen in bijlage IV van de habitatrichtlijn, voor de volgende artikelen van de Flora- en faunawet: 11 geheel (weghalen vaste verblijfplaats).

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode waarin de ontheffingsplichtige sloopwerkzaamheden worden uitgevoerd. Dit zal zijn in de periode van 1 april 2010 tot en met 1 december 2011.

8 Literatuur

Broekhuizen S., N. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk en J.B.M. Thijssen, 1992, *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Limpens H., K. Mostert en W. Bongers (red.), 1997, *Atlas van de Nederlandse vleermuizen*, KNNV, Utrecht.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004, 501, *Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*, Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, 2004.

CSO rapport 08B215, *Quickscan Natuurwetgeving plangebied Centrumplan Wolder te Maastricht* Bunnik augustus 2008.

CSO rapport 08B302, *Nader onderzoek Flora- en faunawet Centrumplan Wolder te Maastricht*, Bunnik december 2008.

Natuurloket, www.natuurloket.nl

Opgesteld door:
A.N. de Keijzer

Akkoord bevonden door:
H. Scheeringa

Bijlagen

Bijlage 1: Fotobijlage

foto 01

foto 02

foto 03

foto 07

foto 04

foto 05

foto 06

Kaartbijlagen

Kaartbijlage 1: Regionale ligging van de planlocatie

Kaartbijlage 1

Titel: Regionale ligging van de onderzoekslocatie

Projectcode: 09B195

Projectnaam: Centrumplan Wolder te Maastricht

CSO Adviesbureau

Datum: september 2009

**Kaartbijlage 2: grens plangebied en resultaten
vleermuisonderzoek**

A Schuur boven entreepoort		Kraamkolonie Gewone dwergvleermuis
B Binnenplaats		Kraamkolonie Gewone grootoorvleermuis
C Voorste, meest westelijke schuur		Verblijfplaats Gewone dwergvleermuis
D Middelste schuur		Verblijfplaats Gewone grootoorvleermuis
E Achterste schuur		Route Steenmarter
F Geitenhok		Vliegroute Laatvlieger
G Holle weg Winterslag		Vliegroute Gewone dwerg Castermans II

Kaartbijlage 2

Titel: Resultaten onderzoek

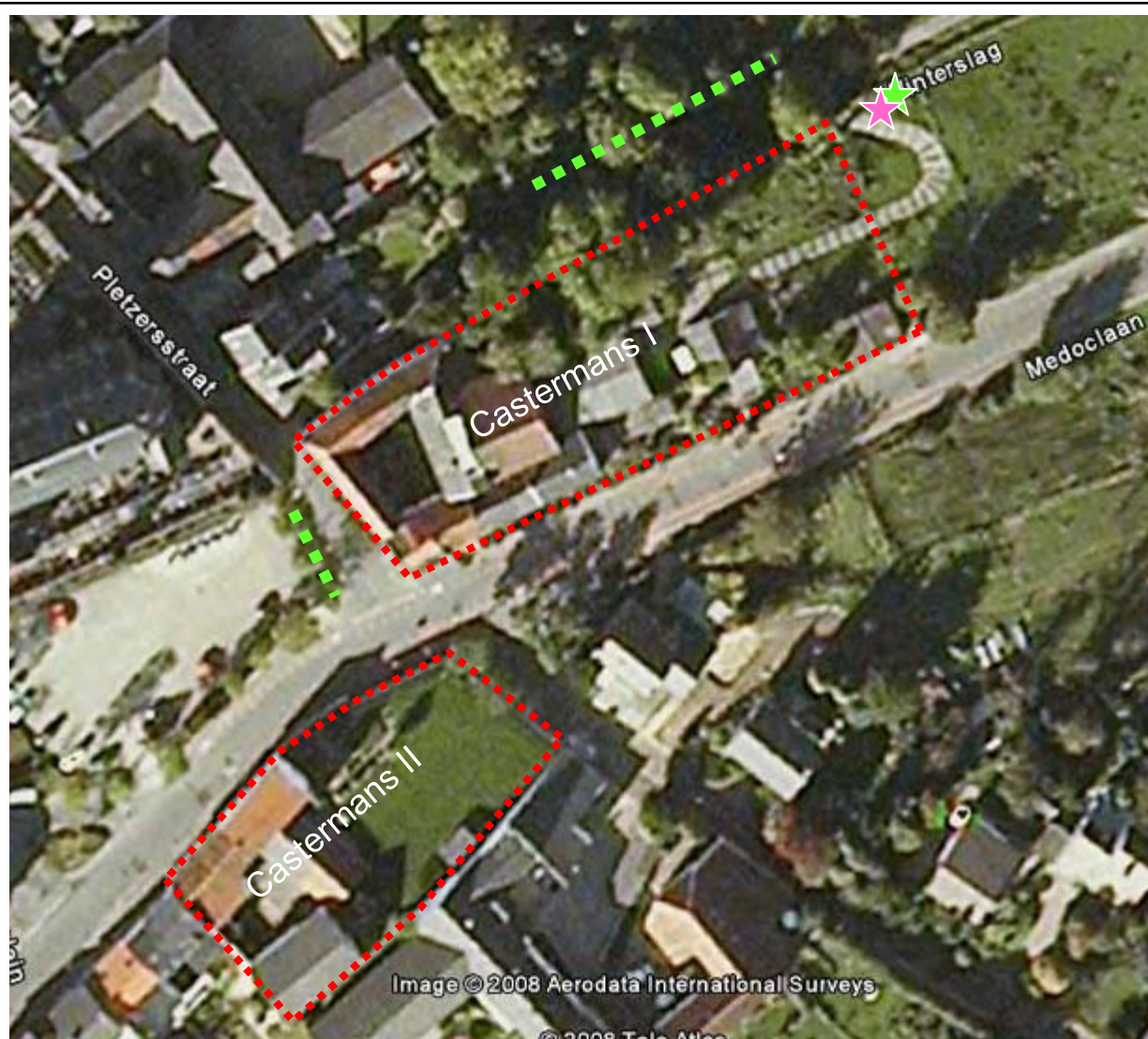
Projectcode: 09B195

Projectnaam: Centrumplan Wolder te Maastricht

CSO Adviesbureau

Datum: september 2009

Kaartbijlage 3: Huidige situatie en compensatie tijdens ingreep

Legenda:

- Grens plangebied
- Plaatsing 6 schwegler vleermuiskasten
- ★ Plaatsing groot vleermuis kraamverblijf op paal
- ★ Plaatsing nestkast gekraagde roodstaart

Kaartbijlage 3

Titel: Compensatie tijdens ingreep

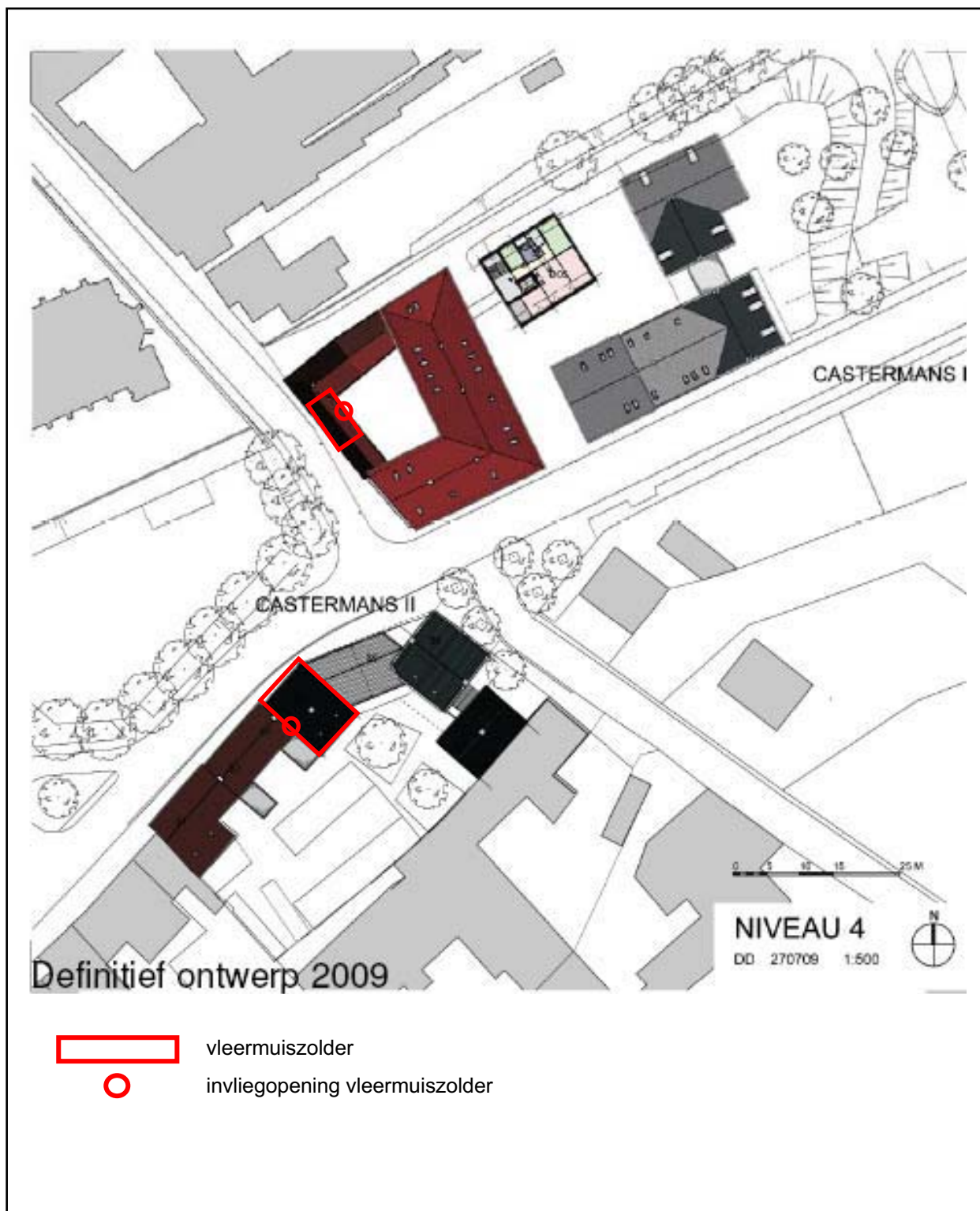
Projectcode: 09B195

Projectnaam: Centrumplan Wolder te Maastricht

CSO Adviesbureau

Datum: september 2009

Kaartbijlage 4: Planschets compensatie in nieuwbouw

Kaartbijlage 4

Titel: Planschets en compensatie in nieuwbouw

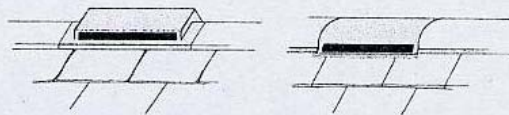
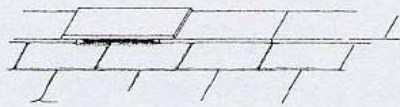
Projectcode: 09B195

Projectnaam: Centrumplan Wolder te Maastricht

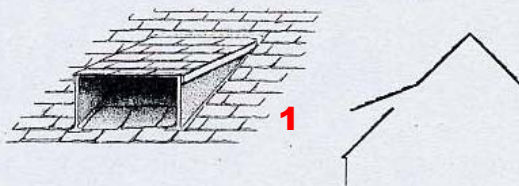
CSO Adviesbureau

Datum: september 2009

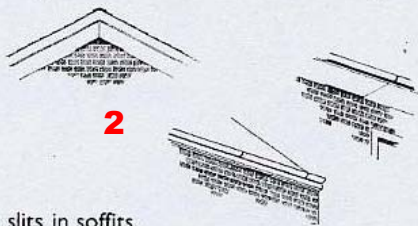
Kaartbijlage 5: Planschets toegangsconstructie compensatie

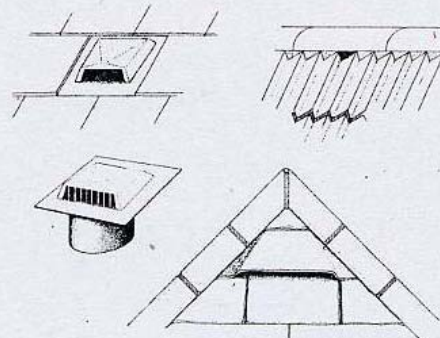
Ridge ventilators can be adapted as bat access points. It may be necessary to remove internal mesh or plastic mouldings.

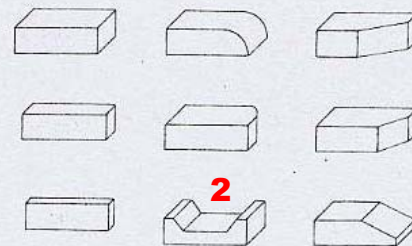
Dormer entrance, particularly suitable for horseshoe bats.

Access slits in soffits.

Lead saddle in place of a slate to allow bats access to ridge or roof void. Lead flashing around chimneys or other features can also be moulded to form bat access points.

Walling bricks for creating bat access points. A standard brick is shown top left. Purpose-made bat bricks can also be used.

Gekozen invliegconstructie voor vleermuiszolders:

- 1 Castermans I
- 2 Castermans II

Kaartbijlage 5

Titel: Planschets met invliegconstructie

Projectcode: 09B195

Projectnaam: Centrumplan Wolder te Maastricht

CSO Adviesbureau

Datum: september 2009

Servatius Ontwikkeling B.V.
H.A.P. Nandrin
Postbus 1150
6201 BD MAASTRICHT

landbouw, natuur en
voedselkwaliteit

uw brief van
1 december 2009

uw kenmerk
09B195

ons kenmerk
FF/75C/2009/0451.
bes.afw.avk

datum
9 februari 2010

onderwerp
Flora- en faunawet

doorkiesnummer
0800 - 22 333 22

bijlagen

art. 75, lid 5 en lid 6, onderdeel c

Geachte heer Nandrin,

Naar aanleiding van uw verzoek van 3 december 2009 en de aanvullingen hierop van 13 januari 2010 en 25 januari 2010, geregistreerd onder aanvraagnummer FF/75C/2009/0451 om een ontheffing als bedoeld in artikel 75 van de Flora- en faunawet te krijgen, deel ik u het volgende mee. Ik kan u de gevraagde ontheffing niet verlenen, omdat er geen sprake is van overtreding van verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Dit houdt in dat het toegestaan is de voorgenomen werkzaamheden zonder ontheffing uit te voeren, mits de in deze brief genoemde maatregelen worden uitgevoerd. Verder in deze brief staat vermeld wat daarvoor de redenen zijn.

De aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op de realisatie van het project "Centrumplan Wolder" gelegen in de gemeente Maastricht. Het project betreft de sloop van diverse panden om ruimte te maken voor nieuwbouw. In deze nieuwbouw worden levensloop geschikte woningen gerealiseerd (hiermee worden woningen bedoeld voor mensen ouder dan 65 jaar die nu of in de toekomst steeds meer beperkingen in hun mobiliteit zullen krijgen). Het plangebied betreft twee deellocaties, namelijk Castermans I en Castermans II. Castermans I omvat de panden aan de Pletzersstraat 5 en 7, Médoclaan 250 en 252 en diverse bijgebouwen en schuren. De opstallen bestaan uit een oude boerenhoeve in carré-vorm met lintbebouwing langs de Heukelommerweg. Diverse oude schuren vormen onderdeel van het complex, evenals een erf ten noordoosten van de opstallen, bestaande uit wat ruigte en grasland. Het deelproject Castermans II bestaat uit de panden Heukelommerweg 1, inclusief schuren, een oude kelder in de tuin en bijgebouwen. Ook dit betreft een oude boerenhoeve met deels oude schuren en opstallen van recentere datum. Eén en ander zoals is weergegeven op kaartbijlage 1 en 3 van het bij de aanvraag gevoegde activiteitenplan "Planlocatie Centrumplan Wolder te Maastricht" van 30 november 2009. Ontheffing wordt gevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, steenmarter, steenuil en de zwarte roodstaart voor de periode van 1 april 2010 tot en met 1 december 2011.

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
9 februari 2010	FF/75C/2009/0451	2

Overwegingen

Wettelijk kader

Beschermde soorten

De gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en de steenmarter zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder a, van de Flora- en faunawet. De gewone dwergvleermuis en de gewone grootoorvleermuis zijn tevens opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, diersoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. Vogels zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder b, van de Flora- en faunawet. Voor vogels wordt alleen ontheffing verleend indien het nest valt onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Hieronder zal dit nader worden toegelicht.

Verbodsbepalingen

Op grond van artikel 11 van de Flora- en faunawet is het verboden om nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse diersoorten te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Vaste rust- en verblijfplaats

Tot vaste rust- en verblijfplaatsen als bedoeld in artikel 11 van de Flora- en faunawet worden locaties gerekend waarin zich kraamkolonies, paarverblijven, overwinteringsplaatsen en verblijven van groepen mannetjes bevinden, afhankelijk van de soort. Belangrijke migratie- en vliegroutes en foerageergebieden die van belang zijn voor de instandhouding van een vaste rust- of verblijfplaats van de soort op populatieniveau, vallen hier ook onder. Daarnaast vallen ook tijdelijke, seizoensgebonden, verblijfplaatsen (bijvoorbeeld nesten, hollen) of standplaatsen die van belang zijn voor de gunstige staat van instandhouding van een soort op populatieniveau of per exemplaar hieronder.

Vogelnest

Het nest van een vogel is de plaats of ruimte die een vogel gebruikt voor het leggen en uitbroeden van de eieren en, voor zover het geen nestvlieders betreft, het grootbrengen van de jongen. In de context van artikel 11 van de Flora- en faunawet moet onder nest ook de inhoud en de functionele omgeving daarvan, voor zover het broedsucces van vogels daarvan afhankelijk is, worden begrepen. Daartoe zijn alle activiteiten begrepen die het broedsucces negatief beïnvloeden of teniet doen. Artikel 11 van de Flora- en faunawet is gedurende het broedseizoen van toepassing op alle in gebruik zijnde nesten van vogels. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken en gebruiken hun nest niet als vaste rust- of verblijfplaats. Dergelijke nesten voor eenmalig gebruik genieten buiten het broedseizoen niet de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet.

Nesten van de zwarte roodstaart vallen buiten het broedseizoen niet onder de definitie van het begrip nesten in artikel 11 van de Flora- en faunawet. Dit type wordt niet weer in gebruik genomen en is dus buiten het broedseizoen niet van belang voor de instandhouding van soorten. Derhalve is ontheffing hiervoor niet aan de orde.

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
9 februari 2010	FF/75C/2009/0451	3

Nesten van de steenuil vallen onder de definitie van het begrip nesten in artikel 11 van de Flora- en faunawet. Dit type valt ook buiten het broedseizoen onder de definitie van 'vaste rust- of verblijfplaatsen' in artikel 11 van de Flora- en faunawet. Deze nesten zijn daarom, voor zover ze niet permanent verlaten zijn, jaarrond beschermd.

Afwijzing steenuil

De steenuil is binnen het plangebied niet aangetroffen. Er is géén territorium aangetroffen binnen de grenzen van het plangebied, maar wel een bekende oude waarneming van een steenuil op de nok van een dak van één van de te slopen gebouwen. In de omgeving is echter wel een nestkast (in gebruik) van steenuilen aangetroffen. In aanmerking genomen dat in de directe omgeving een bekend broedpaar is en het feit dat een territorium binnen het plangebied niet aangetroffen is, kan gesteld worden dat het een waarneming betreft van één van de uilen van het paartje dat zijn territorium heeft rond de nestkast. Dit territorium wordt niet fysiek of marginaal aangetast (aan de randen van het leefgebied) door eventueel lawaai en/of andere tijdelijke verstoringen. Op basis van de geleverde kaart wordt ingeschat dat de steenuilenkast ongeveer 90 tot 100 meter van de sloopwerkzaamheden af ligt. De steenuil foerageert met name rond zijn nestlocatie. Het is niet de verwachting dat de gebouwen en de directe omgeving gebruikt worden als jachtgebied als er in aanmerking wordt genomen dat de nestkast zich in een weiland bevindt met, op het oog, zeer geschikte foerageergronden. Door sloop- en nieuwbouwactiviteiten worden vaste rust- en verblijfplaatsen van de steenuil niet verstoord, beschadigd of vernield. De werkzaamheden vinden plaats buiten het bekende territorium en er is geen aanleiding om aan te nemen dat er binnen de plangrens een territorium ligt of dat dit onderdeel uitmaakt van het bekende territorium. De functionaliteit van de vaste rust- en verblijfplaats van de steenuil komt niet in het geding. Een ontheffing is dan ook niet nodig.

Aanbeveling

U bent voornemens de volgende mitigerende maatregelen te treffen ten aanzien van de steenuil en de zwarte roodstaart:

- Het weiland ten oosten van Castermans I wordt als foerageergebied verbeterd en, in overleg met de vogelwerkgroep Wolder, wordt er een alternatief leefgebied gecreëerd. Het inrichtingsplan is terug te vinden in kaartbijlage 6 van het activiteitenplan. Deze verbetering zal plaatsvinden vóór de oplevering van de bebouwing.
- In overleg met de vogelwerkgroep Wolder zal een nieuwe steenuilbroedkast geplaatst worden in de achtertuinen aan de Pletzersstraat. Dit als mitigatie indien de uil onverhoopt verstoord wordt door de ontwikkelingen (met name sloop-, en bouwactiviteiten).
- Langs de Winterslag wordt vóór 1 maart een nestkast voor zwarte roodstaart geïnstalleerd.

Ik raad u aan om deze voorgestelde mitigerende maatregelen toch uit te voeren, ondanks dat de functionaliteit van de vaste rust- en verblijfplaatsen van de steenuil en de zwarte roodstaart niet in het geding komt.

Functionaliteit van de vaste rust- en verblijfplaats

De verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet worden enkel overtreden wanneer de door dit artikel beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen hun natuurlijke functie niet meer naar behoren kunnen vervullen.

De functionaliteit van deze beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen gaat door het uitvoeren van de werkzaamheden achteruit of wordt (volledig) aangetast. De vaste rust- en verblijfplaats kan hierdoor niet meer dezelfde functie aan de beschermde dier- of plantensoort bieden als voorheen. Onder bepaalde omstandigheden kan het zelfs zo zijn dat aantasting van een - op zich zelf niet beschermd - gebied deze functionaliteit van de beschermde vaste rust- en verblijfplaats aantast en derhalve leidt tot overtreding van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet.

Gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis

De gewone dwergvleermuis en de gewone grootoorvleermuis zijn in het plangebied aangetroffen. De gewone grootoorvleermuis is aangetroffen in het dak van de schuur boven de entreepoort in het deelgebied Castermans I en in drie aaneengesloten schuren waar ook de gewone dwergvleermuis gevonden is. Van beide soorten zijn zowel zomer- als kraamverblijven aangetroffen. Door het slopen van de opstallen met zomer- en kraamverblijven worden vaste rust- en verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de gewone grootoorvleermuis verstoord, beschadigd en vernield. Om de functionaliteit van de vaste rust- en verblijfplaatsen van beiden soorten te waarborgen, stelt u de volgende maatregelen voor:

- Vóór 1 maart 2010 worden in de bomen langs de parkeerplaats voor de kerk twee vleermuiskasten ten behoeve van de gewone grootoorvleermuis opgehangen.
- Vóór 1 maart wordt in een berging bij Castermans I een tijdelijk verblijf gerealiseerd conform het ontwerp zoals weergegeven in bijlage 7 van het bij de aanvraag gevoegde activiteitenplan van 30 november 2009. Deze tijdelijke voorziening blijft gehandhaafd totdat de definitieve zolders gerealiseerd zijn.
- De daadwerkelijke werkzaamheden vinden aanvang na 1 april 2010, maar vóór 1 mei 2010.
- Na 1 april 2010 wordt gestart met het strippen van de opstallen zodat alle potentiële verblijfslocaties van vleermuizen ongeschikt worden. Tevens worden gaten gemaakt in de spouwmuren om deze ongeschikt te maken voor vleermuizen. Deze werkzaamheden worden afgerond vóór 1 mei 2010.
- Nadat het gebouw vleermuisonvriendelijk gemaakt is, wordt minimaal één week gewacht met het verder "strippend" slopen van de opstallen. De sloopwerkzaamheden vinden plaats vanaf september 2010.
- Indien tijdens het slopen van de stallen onverhoopt vleermuizen worden aangetroffen, wordt het werk terstond stilgelegd totdat met een deskundige¹ op het gebied van vleermuizen overleg heeft plaatsgevonden. Op zijn aanwijzingen wordt het werk hervat.
- De aan te brengen verlichting rond de nieuwbouw zal naar beneden gericht zijn.

¹ Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, MJA, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONF, Staatsbescherming, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Natuur en Milieu).

- De vleermuiszolder boven Castermans I krijgt een oppervlakte van circa 26 vierkante meter, boven Castermans II wordt de vleermuiszolder circa 110 vierkante meter. Deze ruimtes zullen zodanig ingericht en afgesloten worden dat bewoners de ruimtes niet kunnen gebruiken en/of betreden. De specifieke inrichtingsmaatregelen voor de gewone dwergvleermuis en de gewone grootoorvleermuis worden in overleg met een deskundige¹ op het gebied van vleermuizen bepaald en uitgevoerd. De toegang voor de vleermuizen wordt gemaakt zoals in bijlage 5 van het bij de aanvraag gevoegde activiteitenplan van 30 november 2009 is weergegeven. De zolders moeten zodanig ingericht zijn dat minimaal de dieren van de aanwezige kolonies hier een verblijfplaats kunnen vinden.
- Nadat de zolders gereed zijn wordt de tijdelijke voorziening ontmanteld. Hierbij wordt de berging na het uitvliegen van de vleermuizen na zonsondergang gestript en vleermuisonvriendelijk gemaakt onder begeleiding van een deskundige¹ op het gebied van vleermuizen.
- De zolders dienen jaarlijks gemonitord te worden, tot het moment dat aangetoond is dat zowel de gewone dwergvleermuis en de gewone grootoorvleermuis gebruik maken van de zolder. Indien na vijf jaar blijkt dat dit niet het geval is, dienen aanpassingen aan de zolders uitgevoerd te worden onder begeleiding van een deskundige¹ op het gebied van vleermuizen. Jaarlijks zal een monitoringsrapport ingediend worden bij Dienst Regelingen te Den Haag.
- Bovenstaande mitigerende maatregelen worden opgenomen in het sloopplan als "voorbereidingswerkzaamheden in het kader van de Flora- en faunawet". Dit sloopplan dient op de locatie aanwezig te zijn en onder betrokken werknemers bekend te zijn. Werkzaamheden dienen conform dit plan te worden uitgevoerd.

Het aanbieden van de tijdelijke oplossing in de vorm van een tijdelijk verblijf in de berging van Castermans I, gevolgd door het aanbieden van een tweetal definitieve ruimtes in de zolders van Castermans I en Castermans II, zorgt voor voldoende ruimte zodat eventuele uitbreiding van de kolonies mogelijk is. Het leefgebied dat door de werkzaamheden verdwijnt wordt vervangen en zal naar verwachting van dezelfde kwaliteit en kwantiteit zijn als datgene dat verdwijnt. Daarnaast is het zeer aannemelijk dat deze soorten het aangeboden alternatief na de ingreep in gebruik zullen nemen. Door het uitvoeren van bovenstaande maatregelen wordt voorkomen dat er verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet overtreden worden. De functionaliteit van de vaste rust- en verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis en de gewone grootoorvleermuis komt niet in het geding. Een ontheffing is dan ook niet nodig.

Aanbeveling

Ik raad u aan de tijdelijk ingerichte locatie voor vleermuizen te handhaven, tot het moment dat door middel van onderzoek is aangetoond dat de beide zolders gebruikt worden door de gewone dwergvleermuis en de gewone grootoorvleermuis. Dit in tegenstelling tot het huidige voorstel waarbij de tijdelijke locatie verdwijnt op het moment dat de definitieve zolders gereed komen. Ook adviseer ik u om eventueel een vleermuizenverblijf te realiseren in de ondergrondse parkeergarage. Door een simpele aanpassing in het ontwerp kan mogelijk een eenvoudig verblijf gerealiseerd worden.

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
9 februari 2010	FF/75C/2009/0451	6

Steenmarter

De steenmarter is niet in het plangebied aangetroffen. Er zijn ook géén gebruikssporen binnen het plangebied aangetroffen. Daaruit kan geconcludeerd worden dat de steenmarter géén gebruik maakt van het plangebied. Een ontheffing is dan ook niet nodig.

Zorgplicht

Voor alle soorten geldt de zorgplicht ex artikel 2 van de Flora- en faunawet, die van toepassing is op zowel beschermde als onbeschermde dier- en plantensoorten, ongeacht vrijstelling of ontheffing. Op grond hiervan dient u zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te voorkomen.

Vogels

U dient gedurende de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor de in het plangebied te verwachten vogelsoorten kan dit plaatsvinden door werkzaamheden buiten de broedperiode van aanwezige soorten uit te voeren. Tevens kunnen voorbereidende maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat vogels tot broeden kunnen komen binnen het plangebied. Ik wijs u erop dat voor het broedseizoen geen standaardperiode wordt gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

Besluit

Gelet op het voorgaande wijs ik uw aanvraag voor een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet af.

Conclusie

Dit houdt in dat het toegestaan is bovenstaande werkzaamheden zonder ontheffing uit te voeren, mits de door u voorgestelde maatregelen, zoals genoemd in het bij de aanvraag gevoegde activiteitenplan "Planlocatie Centrumplan Wolder te Maastricht" van 30 november 2009 en in de e-mail van 25 januari 2010, worden uitgevoerd.

Ik wijs u erop dat als u de maatregelen zoals genoemd in de bij de aanvraag gevoegde stukken niet conform het projectplan uitvoert, u (mogelijk) toch ontheffing van de Flora- en faunawet nodig heeft.

Als u toch een ontheffing nodig heeft voor een soort die genoemd is op bijlage IV van de Habitatrichtlijn dient u voor het verkrijgen van deze ontheffing voor het project een belang, genoemd in de Habitatrichtlijn, aan te tonen. Indien dit belang niet kan worden aangetoond, wordt de aanvraag afgewezen en mag u het project niet uitvoeren. De belangen genoemd in de Habitatrichtlijn zijn:

- Bescherming van de wilde flora en fauna en instandhouding van natuurlijke habitats.
- De volksgezondheid, de openbare veiligheid.
- Andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

Datum
9 februari 2010

Kenmerk
FF/75C/2009/0451

Vervolgblad
7

Als u toch een ontheffing nodig heeft voor een vogelsoort dient u voor het verkrijgen van deze ontheffing voor het project een belang, genoemd in de Vogelrichtlijn, aan te tonen. Indien dit belang niet kan worden aangetoond, wordt de aanvraag afgewezen en mag u het project niet uitvoeren. De belangen genoemd in de Vogelrichtlijn zijn:

- De volksgezondheid en de openbare veiligheid.
- Veiligheid van het luchtverkeer.
- De bescherming van flora en fauna.

Daarnaast wijs ik u erop dat als u afwijkt van de maatregelen zoals genoemd in de bij de aanvraag gevoegde stukken, zonder ontheffing of goedkeuring aan te vragen, u zeer waarschijnlijk in overtreding bent van de Flora- en faunawet. Ik kan dan door bestuursrechtelijke dwang toe te passen de strijdige situatie alsnog beëindigen. Dat kan betekenen dat een last onder dwangsom wordt opgelegd, of dat bestuursdwang wordt toegepast. Ook kunnen strafrechtelijke sancties worden opgelegd. Dit kan in uw geval betekenen dat de werkzaamheden ten behoeve van bovengenoemd project geheel of gedeeltelijk worden stilgelegd totdat weer wordt voldaan aan het bij of krachtens de Flora- en faunawet bepaalde.

Wanneer u al leges heeft betaald dan betalen wij u deze zo spoedig mogelijk terug.

Bezwaar

Als u het niet eens bent met deze beslissing, kunt u binnen zes weken na verzending van deze brief een bezwaarschrift indienen. Stuur het ondertekende bezwaarschrift naar Dienst Regelingen, afdeling Recht en Rechtsbescherming, postbus 20401, 2500 EK Den Haag.

Vermeld in uw bezwaarschrift in ieder geval het aanvraagnummer FF/75C/2009/0451 en de datum van de beslissing.

Op onze internetsite www.minlnv.nl/loket/bezwaar vindt u meer belangrijke informatie over het indienen van een bezwaarschrift.

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKwaliteit,
voor deze,
de teammanager uitvoering Dienst Regelingen,

B. Kluivingh - Deetman